

Библиотека
САВРЕМЕНА КЊИЖЕВНОСТ

Књига 269

НАЈКРАЋЕ ПРИЧЕ 2017

(Приредио Ђорђе Оташевић)

Алма

Београд, 2018

СКЕЛА

Кроз зелено-сивкасте таласе, неосетно пролази, клизећи лагано. Скромна, а горда, побеђујући снажну воду, одмиче, пркосећи времену (сунцу, ветру, киши...), људима. Пркоси људима, славећи живот са њима.

Чудна је та необично обична скела. Препуна је људи. Једни се „начичкали“, као гроздови на чокотима, прислоњени на ограду, занесено посматрајући таласе. Други седе по клупама, које су поређане у недовршеном правоугаонику уз ивице пловила, понеко замишљен, понеко живо дискутује. Сви заједно (уживајући у призору величанствене природе), удишу свежи ваздух, који се меша са снажним мирисом дубоке воде. Скела, једноставна, обична дрвена плоча (додуше, оплемењена), плови, спајајући градове, села, надлазеће пределе, спаја људе. Сви ти људи који су на њој, некако су весели и опуштени, препуштени магији таласа кроз које клизи, као да скупа заносно клизи њихов живот. Около лете птице, с времена на време, понека пролети тик изнад скеле, огласи се, гракне. Можда поздравља, домаћински или пак, знатижељница једна, прилази ближе, да провери шта то ремети мир воденог царства. А неморна скела мирно плови, не обазире се на оно што се дешава око и на њој. Не узбуђује је кад ветар за-

пљусне водом, ударајући снажним таласима о њу, желећи да је заљуља, или када је изненадни пљусак силовито окупа. Чини се да је мирноћу пренела и на путнике, те се нико не буну. Наравно, коментаришу. Одмах почињу приче о времену, невремену и разним временима, али осмех задовољства не силази са њихових лица. Блиставе очи и осећај тихе среће лагано титрају у овој магичној вожњи припадања.

И онда, нагло, једнога дана, једног надасве тужног дана је нестала. Скела је нестала и не клизи више по равној, или узбурканој води, не превози људе, не превози ништа. И то ништа, више не повезује, не побеђује. Не повезује градове, села, непознате (и познате) пределе, не побеђује отуђеност, не носи радост и лепоту. Више је нема и нема КО да спаја.

Снежана Алексић

ЛИЦА У ГОМИЛИ

Толико лица преда мном. Гомилају се. Ниједно не разазнајем. Мимоилазе се. Ниједно слично лицима која познајем. Сударају се.

Гомилају се, крећу, мимоилазе, сударају...

На крају се стопише са позадином непознате слике.

ЗНАК СЕ СКРИВА – ПОСЛУШАЊЕ

Иза зеленог брега пролама се зрак светлости. Тренуци чежње, изгубљене младости за својим домом. Изгорела кућа без крова и огњишта, мирише на чисто покајање. Лик невидљивог свеца разноси шум зеленог лишћа. Монах Раде у својој келији разговара са Богом.

– Не знам шта ћу, Пресветли Оче, не воли ме игуман манастира.

– Ћути, Синко, нико није био љут у својој намери. Послушај речи свога старешине.

– Закопавај црне мисли тишином мудрости. Ослушкуј своју молитву душе. Мируј и покај се!

Из келије изађе лик светог оца Јустинијана Ћелијског. Насмеши се под саме веће, и нестаде.

Шумолист се узбурка на гранама зеленог брега. У даљини звона одјекнуше Светосављем.

У злу не требало, Раде се прекрсти три пута и осети Божију светлост. Она која учи „Човека“ да буде „Човек“ у својој тврдој намери и искушењу. Последњи пут се чуо милозвучни глас свеца.

– Живи у својој вери Православља и слушај старешину манастира. Свет је сачињен од лудости!

Глас се изгуби кроз звоњаву која се осетила у даљини. Време је стало, само камен постаје вечан.

Негде у даљини хорозонт се спаја са рукама светаца. Раде у себи осети топлину духа и презноји се. То је било мало послушање његовог срца у осами тиховања. Светог Симеона духовника није више видео. Осетио је благодот душе, визиискру своје чистине и милост оних које нема. Остало се просуло по распећу Христа мучитеља, седми дан по „Јеванђељу по Јовану“.

СВЕТИ ОТАЦ ТАДЕЈ

У току Васкршњег поста 2009. године, у соби парохијског дома у Бањи Врујци, међу мноштвом икона на полици налазила се и разгледница из манастира Витовнице коју сам добио на дар од сада новоупокојене хаџи Вере Стевановић из Београда.

Хаџи Вера – која је иначе велики добротвор нашег храма Свете Великомученице Марине и задужбинар параклиса Светог Јована Богослова у Бањи Врујци, даривала ми је ову разгледницу на којој је фотографија витовничког храма, светог оца Тадеја и његов гроб. Пошто сам преуређивао и распремао полицу, дозволио сам себи да неке иконице склоним тј. да одложим на друго место док не обезбедим простор за њих, а разгледницу сам одложио у фиоку са мислима: „Отац Тадеј није светитељ, његову слику ћу склонити да не буде међу иконама, и овако нема довољно места ни за њих!“ То је било око десет сати увече, негде пред спавање, са мном је био мој седмогодишњи син Немања. Сутрадан, још није ни свануло, пробуди ме звук телефона. Јавим се онако дремован, кад – хаџи Вера!

„Помози Бог, оче Ненаде, да ли се ви молите оцу Тадеју?“, поздрави ме хаџи Вера, али и постави ми директно питање. За трен сам се препао, јер ми је одмах кроз мисли прошао догађај како склањам разгледницу коју сам добио од ње са ликом светог

оца Тадеја, и да сам донео закључак да он није светитељ.

„Не, не молим се, тетка Вера – тако сам је звао.“

Она ми каже: „Е, па молите се оцу Тадеју, ја сам ноћас сањала оца Тадеја – како ви и ја стојимо крај њега. Ништа друго вам не смем рећи. Само молите се оцу Тадеју.“ Разговор се завршио тако што сам јој објаснио шта сам претходно вече урадио са разгледницом, и да ми је јасна порука њеног сна.

После неколико дана исповедио сам се духовнику за овај мој нерасудљив поступак, и отишао сам на гроб светог оца Тадеја да му се поклоним, замолим га за опроштај, али и за заступништво пред Господом нашим Исусом Христом и Пресветом Богомајком.

Од тада отац Тадеј је за мене светитељ!

Тетка Вера се упокојила 2012. године, и сахрањена је у порти врујачке цркве са жељом да мноштво њених икона црквени одборници поделе присутнима на сахрани, да их чувају у својим домовима. брат у Христу Душан Илић и Зоран Симић делили су иконе. Мени су даривали фотографију светог оца Тадеја, каширану на медијапану, наравно, не знајући за претходни догађај, јер то ником нисам ни причао. Овај свети лик оца светог Тадеја као икону, чувам у породичном стану са разгледницом, пред којима гори кандило уз друге светитеље и крсну славу Светог Георгија!

Молитвама светог оца Тадеја, господе Исусе Христе, помилуј нас!!!

СЛАВУЈ И ЧОВЕК

Сваког јутра славуј је долазио код човека и будио га песмом. Сваког јутра певао је славуј само исту песму. Човеку је досадила иста песма и упита га: „Јели, зашто увек исту песму певаш, зар не знаш другу?“ Након неколико секунди, гледајући човека право у очи, славуј са гране одговори: „Не знам.“ Човек га упита: „Зар не можеш да научиш? Увек исту песму певаш, сваког јутра, зар не можеш да се потрудиш да научиш?“ Славуј га гледаше опет неколико секунди право у очи па одговори: „Не знам, тако је како је“ и одлете.

Сутрадан је славуј опет био ту са истом песмом и дан после тога и тако неколико година. Човек се већ беше навикао да се буди уз исту песму, није је волео, али се навикао.

Након неколико година човек се пробуди, али није било песме славуја. Отрча до прозора и виде славуја како га гледа са гране.

„Зашто не певаш?“

„Нема сврхе, одлазим. Само сам дошао да ти кажем.“

„Зашто одлазиш, остани још мало.“

„Колико већ времена долазим код тебе, будим те песмом и очекујем да ми бациш бар мрву хлеба – ниси ни једном.“

Човек га гледаше неколико секунди па погну главу и рече: „Не знам зашто... “

Славуј одлете и више се никад нису срели.

ВАН ПЕШЧАНИКА, КЛЕПСИДРИ, ЧАСОВНИКА

Нема ничег узбудљивијег неголи видом, уобразиљски разбокореним, а мирно и смотрено, погружавати се у ванвременски свет избледелих фотографија, таласасто изрезаних рубова, већ доброно искрзаних, готово заобљених, додирима знојавих или масњикавих, ко зна све чијих јагодица – рођачких, радозналих, сетних, нестрпљивих, непажљивих, случајних...

Познопоподневно сазрцатељско путовање кроз старовремске фотографије и хијероглифске копрене њиховог сепијског сфумата, сред бестежинске искошености зрелих фотонских нити сутонског сунца егејског, у гостопримници тасоског манастира „Архангел на литици“, кречњачким образима и бедрима окренутог к Светој Гори, источник је пречудне носталгије за тренуцима жар-пролазности, у којима никад не живесмо, којих се прстима душе никад и не прикоснусмо.

Најчуднија од свега је та необјашњива чежња да себе угледамо на неком од тих светлописа туђих прошлости које никакве везе са нашим смртништвом немају.

Како је могуће живоме човеку, коме је смрт нешто по природи најодбојније, чезнути за тим да, неким чудом, пронађе своје лице на ванвременској

фресци фотографије неовоземаљски озбиљних сватова са прескромног сеоског венчања пред каменом црквом Агиа Тријада у тасоском селу Теологос, подно планине Ипсарион, лета Господњег 1927, на којој споменски светлописно ваистину јесу, још увек и занавек, они који одавно нису више живи, телесни, дишући у непоновљивој стварности мириса своје коже и душе, у калеидоскопској раскоши бесецен-повести својих страсти, жалости и смрти?

Каква је то тајна о човеку – умносрдачном челу загледаном у вечност, да се слаткоболно жари толиким жалом за прошлошћу неповратном, коју уопште и не зна, и не може знати, које одавно већ нема, и никад је више неће бити, која припада шеолској сени посмртности тајинствене, а која се немушто злати из светлописне оностраности, и коју видом свештенозеничним, херувимски многооким, искуси, у магновеном часку златастог бестежинства, надобјашњиво, као свој завичај пречезнути – непросторни, ван пешчаника, клепсидри, часовника?

ПРИЧА

Време никад не стаје. А понекад и жури... Као да се трка само са собом! Мртва трка. Тај израз је само оправдање. За оне који су закаснили.

Ипак, идемо редом. Отпочетка.

Свако вече, пре спавања, морала је измислити нову причу. Како би успавала дечака који расте заиста брзо. Још мало па би престао веровати у њене приче...

Дању би увек била на страни Доброг. Зло је долазило за време ноћи. Зато су приче постале, мање-више, с примесом хорора. А дечака је то веселило. Имао је надимак *killer!** Током сна би испробавао сва оружја маште. И увек би победио.

Мали киллер је постао – велики *killer!* Са собом је носио страх. Бежали су од њега, скривали се по мрачним угловима да их не види... Поглед му је био разрок. Ниси био сигуран да ли тебе гледа или за њега не постојиш!

А Време је, у ствари, Судија и Порота и Целат. Све скупа уједно.

Прича је започела. И траје. Још увек!

-----
* *killer* (енгл.) – убица

ПАУЗА

Аларм се панично огласио и ја искачем из кревета Одмах сам почео да радим тибетанце У првој вежби вртим се као чигра Ударам ногом о ивицу стола али успевам да урадим свих пет вежби Нисам ни загрејао даску на ВЦ шољи Не једем масну и слатку храну тако да нужда глатко иде Туширам се за мање од педесет секунди Иако ми је топло у џемперу облачим га Ко ће да закопчава пет дугмића на кошуљи А додатно кошуљу треба и прецизно опеглати Обувам кремасте мокасине један број веће да не бих користио кашику Излећем напоље Успут се парфемисhem и чешљам испред огледала Тојоте која је паркирана тик поред станице Стиже трола број 21 али је пропуштам јер се вуче као мрцина Улазим у тридесетјединицу која је крцата па се нервирам што ће каснити до Славије На мобилном укључујем опцију убрзавач на додир и пишем извештај за претходни радни дан По рамену ме тапше Ђоле комшија из суседног улаза Он би радо да прозборимо коју али ја му се културно извињавам Пре уласка у фирму свраћам у Фаст фуд где купујем гурманску пљескавицу Биће ми хладна за ручак али нећу губити време у чекању реда у кантини фирме Жустро читам пристигле мејлове на својој радној станици-муњи са вишекорним процесором Тражим софтвер неки који ће ми учитавати више стотина хиљада

слогова у секунди Када сам активирао Даунлоад одлазим до кафе кухиње где наручујем кратак еспресо Испијам га док се не вратим у канцеларију Звони ми приватан мобилни Осмогодишњи син ми прича виц Ја га тобоже слушама а за то време мониторишем сесије у бази Насилно се насмејем на крају и прекидам везу Јављам се на службени моб Светлана ме пита хоћу ли имати времена за позориште Замислио сам се (срамота) и без маргина тачака и зареза (осим вел. слова) забележио ову причу Ухх

БАЈКА ЗА ЛАКУ НОЋ

Једне ноћи око поноћи, бајке су ћаскале док су сви у кући спавали. Играчке, кревет, сто, столице, Нини, Коко и...

– И тањирићи?

– Наравно! Сви, апсолутно сви. Рекла сам ти малочас!

Дакле, бајке су биле страшно љуте и незадовољне. Већ неко време су запостављене. Нико их не чита. Не можете схватити у којој мери им је било досадно. Мешкољиле су се, мрмљале, трудиле се да пронађу неки смисао постојања, али све је било узалуд.

Нигде читалаца!

И као што сам рекла, једне ноћи, око поноћи, одлучиле су да напусте библиотеку у намери да оду у Земљу бајки.

Шта мислиш, ко је покренуо иницијативу? Принцеза на зрну грашка поневши са собом још три зрна грашка за сваки случај. Она је прва отишла. Демонстративно! Након ње, одлучила је и Мала сирена да крене на пут. Затим Оловни војник. И ето како је настала читава збрка.

Преварени вук, да га не би опет надмудрила лисица, пробудио је Црвенкапу, која му је била нај-

боља другарица, у жељи да се придружи осталим путницима.

Медвед је коментарисао најновије вести са камилом, једним бедуином и плавим зецом и није имао ни најмању жељу да напусти библиотеку и крене у Земљу бајки. Међутим, Пепељуга је управо тада у журби напустила принчев раскошни замак, изгубивши и другу ципелу. Босонога је појурила низ стотину и тридесет један степеник замка, сустижући козу са два јарића која је у журби заборавила на треће јаре. Испоставило се да га се сетила на пола пута и убрзо се вратила по њега. Успут је срела залутале пчелице које су се задесиле из друге приче и појма нису имале шта се овде дешава.

Пинокио је размишљао да ли да сутрадан оде у школу или не. Боља опција би била да крене на пут са осталим бајкама.

Шехерезади је било досадно да исприча 1001 бајку па се ужурбано спремила за излазак у град. Царев син и Палчица стајали су непомично не знајући шта да раде. Већина бајки се већ нашла на улици, тражећи пут према Земљи бајки.

Ако вас пут којим случајем нанесе тамо, знате шта вам је чинити.

Донесите ми једну бајку.

Страшно ми недостаје.

КАНЦЕЛАРИЈСКИ СТРАХ

Наметнуле се силе душом, таман к'о и васионом. Пати небо, пати душа, а канцеларија као бомба. Само да она не прсне. Да се не раскомада јер би тај јаук уништио и небо и душу. Све би напете опне попуцале. Мука би се везала за човјека, чула добила нови оквир.

Стрес, урнебес организма, пред човјеком који је забичио у самом себи, али не риче. Убија тихо. Распадаш се пред њим као стијена, тонеш у талогу. Нема те. Није штета. Није те ни било.

А он... Он је мислио да за њега дишу и ствари и људи.

Мислио је, а док је мислио, и био је, али, мисао је варљива, учаури се и он мисли да мисли. Не пада му на памет да он убија нашу дјецу шачицом новца. Убија будућност. Усправља се на њиховим црвеним и бијелим очима. На смотаној кичми и мртвом тијелу.

Некад су се успављивали на ловорикама. На слави, заслугама... а данас на каналима у којим шуште шушке и не зна зашто је у канцеларији.

Заборавио је да је ушао на врата. Неће се вратити на исти улаз. Он има канале. А многи су се, на каналима који су кипили, опростили са животом.

Неки још пливају. Други за њих машу и ногама и рукама, а по њему сама вода клизи.

Заборавио је кад се умио. Да се мало пљусне по образу, можда би се и освијестио. А сад осјећа да расте. Срећан је док има притке које га држе. А има их. Пободене су сигурном руком и на вријеме. Једна по једна. На коју се год страну нагне, има на кога.

Држите се ви који немате мјеста, осим стајања на једној нози. Немате ни притку, ни пола притке да направите штап.

Рачунате... Имате образ. Који образ? За шта ти служи? Можеш се и по њему хладно обрисати. Није вријеме за образ, него за обрачун.

Божије правде ни на помолу. Нека дође. Нека разнесе и нас и њега, и канале на које нас је насадио.

Били смо као дренавина, али по његовој вољи капљемо. Исцијеђени, циједимо се. Дивимо се што смо у његовом бестићу...

Зашљаштримо у шљокицама као свици. Оживе прилике. Сјајка и смијех. Затрује дивљину и опет... и опет треба помустити. Напнемо виме, огрнемо се плаштом панике. Заврши се све што треба. Радосни и бијесни.

Оћутимо као да смо све схватили.

Сутра поново пред канцеларију. Све као да се не дамо, а намијештамо се. Канцеларија постаје нагон. Ове или оне врсте. Нагон изазван страхом.

Пред њим и пред сјеном његовом и оним далековидом низ нос.

Борислав Батин

ИДЕМО ПО ПРИЧУ...

Куц... куц... има ли кога?

Нико се не јавља...

Дум.... дум... дум... Бам... бам... бамм...

Кооо јеее?

Побогу, па ја сам, зашто не отварате? Звали сте ме.

Ко сте Ви?

Па Ваша прича за лаку ноћ...

Али, не разумем... нисам тржила никакву причу... попила сам таблете за спавање...

Да, па значи прочитали сте и упутство за употребу?

Видите, на крају ситним словима пише о нуспојавама.

Каква нуспојава, побогу?

Нуспојава је недостатак лепе приче за лаку ноћ.

Значи... Ви сте та лепа прича?

Јесам, само ако сте се одлучили да попијете све таблете...

Па попила сам... ааааааахххх...

Молим вас, идите, спава ми се...

Колико сте попили таблета?

Не знааам, свеееах...

Значи, нећете причу?

НЕ!... ееее...

Онда морамо да развалимо врата.

Знате... назвао нас је Ваш син после разговора с
вама, уплашио се за вас, изгледа с разлогом.

Ко?

Предраг Вас је звао...

Како?... па он је...

Уђите...

ФЕСТИВАЛ МИШЉЕЊА

На изложби мишљења данас је напето.

Нека мишљења су дошла у пратњи, а нека сама.

Меркају се међусобно, нека би хтела да се упознају,
друга су пак надмена и не виде никог сем себе.

Жамор се чује непрекидно. И тешко се држи кон-
центрација да се не помешају.

Спремили су се за изјаву седмој сили.

Сила к'о сила, слуша само једно мишљење, најгла-
снијег, најмоћнијег.

Најмоћнији ће имати мишљење које нико неће раз-
умети а сви ће га прихватити.

Тапшаће јако, најјаче, таман толико колико не разу-
меју.

КЛОВН

Решио живот да пронађе циркус у коме би игравао кловна, али да га нико не препозна. Набасао је на један путујући циркус. Власника циркуса, живот упита да га приме као кловна. Али ја не видим са киме причам – одговори власник циркуса.

Живот се тада разгоропади па од постојања затражи неко обличје. Постојање реши да му да обличје човека. Из другог покушаја примише живот у циркус. Тамо је живот решио да буде запажен клоvn, али му је нешто било чудно код другог клоvна кога је упознао у циркусу.

Други клоvn је читао његове мисли и предухитрио би га увек у представама, у свим његовима.

Ко си ти? – на ивици живаца упита живот тог другог клоvна.

Ја сам смрт која је узела улогу клоvна и читам твоје мисли, а ти моје мисли не можеш да читаш – раздра се смрт.

САМО СЕ РОДЕ ВРАЋАЈУ

На салашима и у селима Баната све је мање младежи и вредних, радних ужурбаних старих ратара, мобе и сеоских окупљања.

Остала су готово празна села, рушевине и пустаре. Некад, децом и житарицама богатим пољима банатским, завладао коров и пустош. Све мирише на тугу, на усамљеност, на одумирање, на старост.

Аветно и сабласно изгледају срушени и оронули зидови и паорске куће, земљом, плевом, знојем и мобом набијени. Само се роде, с пролећа, увек у исто време, врате у своје, прућем и сламом плетене куће, на старим, угашеним оцацима, у своја гнезда. И роде, као и стари, ислужени паори, не напуштају своја огњишта до своје смрти, до ишчезнућа.

На кућним праговима само паучина и црвоточина, свуд тишина и вечни мир, који опомиње, пече и боли. Остале су само старе, слабашне очи, загледа-не у даљину и жарко желе да их поред рода, посете и оне млађе генерације које су својевремено отишле са села и сад не знају или не желе да се врате на своја топла, родна огњишта, док се она, коначно и без повратка не угасе.

УВРЕЂЕНЕ МИТАЦИЈЕ

– Ви сте срамота за наше друштво! – викнуо сам бесрамним митацијама у нашем здравству, и то толико гласно, да су ме сви чули.

– Зашто, шта смо учинили и шта чинимо, па да смо срамота за наше друштво? – питале су ме митације.

– Ви свакодневно тражите мито од пацијената у јавним амбулантама, болницама... да би им учинили услуге, иако добијате државну плату за тај посао. Понижавате се – што се каже, за ситну пару, а тиме вређате остале здравствене раднике, и уопште целокупно јавно здравство.

– У ствари, ти си тај који вређа, а не ми! – унесоше ми се у лице митађије.

– Ја!? – зачудио сам се. Како то мислите да ја вређам? Па зар нисте ви ти који тражите мито од пацијената, ко кафу, ко штеке скупих цигарета, ко бомбоњеру, колаче, виски, тарту и тако даље, и тако даље? Није ли то ситна пара? Да није нешто велико и вредно, као: кола, викендица, стан... а?

– Није тачно да је то што радимо је ситну пару. Ајде, прерачунај колико коштају наше торбе, кесе... препуне кафе, штека скупих цигарета, бомбоњера, колача, вискија, торти... што, по завршетку радног времена, носимо кући. Помножи све то са данима

нашег радног века, па ћеш да видиш да ли је то ситна пара или крупна, крупна као: кола, викендица, стан... море и... и много, много више од свега тога.

– Ипак, ја сам одлучан да идем до краја. Пошто сте малобројни, лако ћу да вас средим !? – запретио сам им подижући кажипрст.

– Е, сада ћеш да видиш колико нас има, и коме ћеш ти идеш до краја! – повикали су ми, и потрчали према мени.

Када сам погледао, имао сам шта да видим: хиљаде, и хиљаде митација, јуре и машу претећи ми, ко песницама, ко тојагама, и чиме ли све другим не. Помислио сам: Ову армију безобразних лопова ни цела наша армија, ни цела наша полиција, сто година да ратује, неће победити и искоренити, а не ја, овакав: голорук, босоног, сам самцат, и... и... још обичан сатиричар.

Уплашен, разочаран и увређен, дохватих капу и, побегох – чак... чак... преко границе.

ДЕШАВА СЕ

Прошлу Нову годину сам први пут преспавала сама и није ми било баш ништа. Већ првог дана у месецу, појурила сам раздрагано према оближњем контејнеру и бацила пар чизама. Једна стара, излизана и црна, друга – ганц нова, сјајна и такође, црна. То сам тек касније схватила.

Лишена кабастог смећа, појурила сам празним улицама ка празном аутобусу да ми неко не заузме место. Ход би био много бржи, али ја сам само једном ногом газила по земљи, а другом шеврдала по ваздуху. Буквално! Помислих да је то сада нова манифестација старе болести или огледало психичке нестабилности, која иде с годинама. Елем, док сам мирно посматрала Земунски кеј, поглед ми се заустави на сопствене чизме. Лева има висок ђон, ширира је спреда и познате је марке. Десна чизма је нижа за сантиметар, прљава и безимена. Тек тада сам схватила да су њихове лепше половине завршиле у контејнеру, заједно са новогодишњим ђаконијама. Сиђох пре Ушћа. Очајна. Зовем такси и као присебно састављам реченице.

– Добар дан! Молим једно возило ка Првомајској улици у Земуну.

– Где се налазите?

– На булевару сам, близу Дунава. Не знам тачно име.... увек мешам... није Михајло Пупин, него онај други.

– Будите прецизнији.

– Знате, иза мене су љуљашке: црвене, жуте и плаве, а ја сам код великог дрвета близу станице Џона Кенедија. Бацила сам две различите чизме. И није смешно!

– Кажите нам тачну адресу! – били су упорни и досадни.

– Нема адресе, једно дрво, љуљашке, можете их видети одавде... Нема живе душе у мојој околини, а пар чизама сам чак окачила о ручку контејнера да их неко нађе. А и тај неко се усрећио...!

...ту-ту, ту-ту, ту-ту, ту-ту, ту-ту, ту-ту....

Морала сам да чекам аутобус. Са леве стране, видела сам спој плавентила реке и неба, а десном ногом чврсто сам стајала на земљи. Такав је живот!

ОЛУЈА ПРЕД ЗОРУ

Олуја пред зору искључила је све мирисе свакодневице, мамурлука и ситости која нас потискује, унутра, и поспрема све расуте кутије које смо уредно скупљали. Ситно перје пада свуд по стропу, под је и онако остао склоњен иза решетака које смо подигли као нешто што нас дијели, пријети и утјерује страх као терет који гуши и чини нас понизним и малим.

Подижем књигу са пода, гурам је под јастук – силаина промаје пријети да подигне под испод кревета, шкрипе даске осушене, јече старе преграде и ломи се негдје у дубини нешто, не знам што, али то које ме слама и чини рањивим...

Тешко да могу да се уздигнем, да прескочим праг дома, и поскочим јутру у загрљај... Тешко да могу да се одупрем тој прашини која је сталожена вијек чекала у дну ничијег простора између овог и оног свода, плача сву ноћ и црних ратника који сијеку све пред собом, црних витезова којих још има. Дубоке су подјеле међу сјенкама којима се клањамо све вријеме, дубоке су ријеке које носе муљ и ситно камење и зрнца судбине. Густе су магле и тешко се дише, чекајући сунце које ће својом топлином све уредити и ставити на своје право мјесто.

Читам и бројим све нацрте душе која се сагиње, тајне које остају завијене још дуго... дуго у својој ла-

дици ничега. Сигурно је само да смо остали исти, потпуно искорачили из нове улоге... тапкамо у мјесту.

Олуја се смије, разбиће све лончиће које смо поставили на проштаце дуж ограде којом смо опасали још док смо били дјеца. Олују чекам као сламку за спас, за нешто што сам заборавио или можда оставио иза подрума из којег бије „шапат“ смрти и ноћи која гута и утишава плач дјеце и лелек мајки...

Олуја пред зору... Зором расипање и тепих који „пјева“ од терета који смо трпали и ушущкавали за боље сутра.

МИ, ЉУДИ

Лепо време измамило ме је напоље, у парк. Отргла сам се од рачунара и полумрака спарне собе. Седим на озиданој огради фонтане која, за дивно чудо, ради. Капи воде усхићено скакућу на топлом летњем сунцу. Блистави водоскок гргољи веселу песму, слушах жубор на хиљаде необузданих капљица које у лудом ритму престижу једна другу.

Провлачим прсте кроз воду која тако умилно пева и тако пријатно освежава.

На пола метра од моје руке, у води, оса. Силовито плива по површини овог блиставог океана у жељи да дође до ивице фонтане. Ножице неуморно раде, опире се свом силином свога малог тела, али, вода која дотиче из разиграних млазева стално је враћа на место са кога је пошла. Ношена својим инстинктом, она упорно наставља напред... и опет напред... и опет напред...

Сетих се, са непријатношћу, убода осе који ме је задесио не баш тако давно. Ипак... Осврнух се око себе. Има ли у близини нека гранчица? Ево је, на срећу, на дохват руке! Приближих гранчицу оси и она уз велики напор успе да се за њу ухвати.

И већ је на сувом, на огради фонтане. Победа! И њена и моја! Преплави ме, као освежавајући морски талас, осећање радости. Остављам малу дављеницу да се прибере и осуши своја провидна крилца

и одмори своје уморне ножице. Док се она опоравља, бићу безбедна. Узимам дневне новине. Прелиставам их и читам наслове.

ОДСЕКАО КЕРУШИ СВЕ ЧЕТИРИ ШАПЕ!

Не могу даље...

ЦРТИЦА О ВРЕМЕНУ

Датум: Ма, не знам и на крају, не интересује ме! Ко ме вријеме нешто значи, нека му и буде слуга. Нека га тетоши како хоће! Мој сат откуцава на основу онога што урадим, некад добро, некад зло. Осјетим мелодију добра. Умилна је. Она друга ткиво раскида. Крв видим. Као да се неко добро исповраћао.

Не прелазим руком преко чела, не огледам се у огледала, не пратим дневнике, седмичнике, мјесечнике, ТВ интервјуе и радијске ноћне садржаје. Живот ми је слатка кафа или колач, слани чипс и кикирики, горки тоник или чај, тврда подлога и паперјасте јастук. Видим црне аутомобилске гуме, лијепо младалачко лице, чујем такт жаловите пјесме, рок баладу из 80-тих, цвркут преплашене птице.

Сати: Не знам. Покварио сам сат на руци. Мој тренутак протекне када прије сванућа напуним кров дрвенаре хљебом за птице. Подне дочекам у конструктивном са колегом за столом у радничкој мензи, послијеподне када заклопим рачунар и одјавим се са посла, а ноћ у надмудривању са синовима. Они вуку на једну, а ја на другу страну, па гдје се нађемо. Ноћ брзо дође и сан нас ухвати неспремне.

Погледај! Управо је пролетјела звијезда падалица. Нисам успио ни да је видим како треба, а већ се угасила.

Да ли је неко успио да пожели жељу? Да ли је неко израчунао колико је за собом понијела уздаха?

ПРОШАО ВОЗ

Због учесталих закашњавања запослених у до-ласку на посао, директор је одлучио да направи ван-редну контролу. Стао је у ходник поред улаза и сва-ког, ко је после седам ушао у просторије филијале, питао зашто касни. Имали смо пуно путника из околних села којима су каснили аутобуси и возови и њихово кашњење се сматрало оправданим. Како је ко од путника наишао, рекао би: „Каснио ми ауто-бус“. Директор би га пропуштао без икаквог приго-вора. Баш тог јутра се успавала и закаснила и наша Милена, која је становала у згради двеста метара удаљеној од филијале. Пустила је неколико тих зака-снелих испред себе да би добила на времену и сми-слила неки оправдан разлог закашњења. Кад је сти-гла до директора, и она је кратко објаснила:

„Каснио ми воз“, и мирно продужила даље уз степенице.

Можда директор не би ни приметио шта му је промакло, да се нису неки у реду иза ње гласно за-смејали. Скоро се већ попела на спрат кад је дирек-тор викнуо за њом:

„Милена, врати се! Зашто рече да касниш?“

„Готово, директоре, прошао воз!“

ЗОРАН ПЕТРИШИЋ II

Поменути јунак, Зоран Петришић, био је маркантан човек, она врста мушкараца због којих госпође преко педесет тихо уздахну и до краја дана мрко гледају супружнике задевајући зађевице које често прерасту у незгодне свађе, у два случаја и са смртним исходом.

Зеница друштва, господин са цвикерима, које су доказ памети, професор, књижевни критичар, саксофониста петком од 16. 30, редитељ аматерских представа, председник Удружења странаца, удовац и распуштеник, некадашњи родитељ, сада је носача некакве зарђале кофе, онакве какве би се затекле на нечијем напуштеном имању на којем би истину о бизарној породичној трагедији знале само домаће животиње.

У продавници са накривљеним жалузинама задржао се таман толико да се поздрави са добрим мештанима малог села и претрпа разноликим производима обе нехигијенске кофе.

Недавно је завршио компоновање арије, коју је већ данима певушио, и чије извођење је припремао за крај октобра, за концерт за оркестар са све првом и другом виолином, 72 гудача, 270 дувачких инструмената, 17 клавира и 12 харфи.

РАЗЛИКА

Еее, буразеру мој, Балкан је ово! Балкан. Буре барута.

Било је ту ратова и ратова. И мира помало.

Сви су са свима завађени.

Пролазиле су,

палиле га,

убијале,

силовале,

пустошиле

и пљачкале

многе туђинске и домаће војске.

И ко је крив за све то?

Ко је крив што је „буре барута“ запаљиво?

А историју пишу побједници.

Ко убије једног човјека, к'о да је убио цијело човјечанство.

Тако је то,

а опет се врше пребројавања.

Чије су жртве бројније?

И сваки народ бира датум од када ће се те жртве пребројавати.

Томе јаду краја нема.

Ухватили смо се у лудо коло из кога излазка нема.

Неко објективан, ко то гледа онако са стране, рекао би да би требало побројати жртве од самога почетка. Од кад смо се као народи по први пут састали и сукобили на овом дивном и проклетом кутку свијета.

А када пребројимо и упоредимо жртве, шта ћемо са оном разликом?!

ЈУТРО

Будим се са тескобом у грудима. Удишем и издишем ваздух десет пута и усправљам се.

Гледам кроз прозор и видим да је магловит дан. Пахуље падају на стакло дочаравајући стање у мојој души. Чини ми се да време зна како се осећам док гледам некада своје драго биће које је спавало поред мене.

Мислио сам да познајем мирис њене бујне косе, укус трешања са њених усана и боју њених очију. Све је била лаж јер сам целог живота живео са незнанцем. Не могу да препознам особу која дише на својој страни кревета.

Изненада је наша љубав почела да се хлади, без икаквог повода. Волели смо се као славуји и мислили да живимо у најлепшој љубавној причи док се једног дана нисмо пробудили и почели да доживљавамо једно друго као странце у пролазу. Није више било љубавног заноса, нити радосних тренутка подељених у нашем царству. Све се свело на дневну рутину где смо се немо гледали и проговарали по коју реч не желећи да признамо да је све јасно и да неко мора да повуче први корак.

То ћу бити ја. Облачим се и гледам је како спава. Размишљам шта бих написао у опроштајном писму, али шкрт сам на речима. Сама ће схватити.

Узимам кофер и одлазим. Пролазим кроз заве-
су измаглице и мраза док идем непознатим путем.
Тег који сам осећао у грудима је почео да попушта
док су ми се, док сам корачао право, сузе сливале
низ лице помешане са пахуљама.

Данијела Вучевић

БУДИ САМ СВОЈ ЖИВОТНИ ТРЕНЕР (CARPE DIEM)

Након буђења послушни своје срце и снагом воље направи онолико енергетских квантних скокова, колико је потребно за раскидање свих недоличних окова и испуњење задатих рокова. Уколико трагом можданих вијуга ипак запрете малодушност, огорченост, беспомоћност и туга, сети се да је на крају крајева свака отежавајућа околност привремена, јер „још увијек није искована сабља која може сјећи наше мјесечине, насмијане зоре и меланхоличне сутоне“.

СУСРЕТ КРАЈА И ПОЧЕТКА

Децембар и јануар су се загрлили јако, најјаче. Као да се више никада неће срести. Срели су се у тренутку крај и почетак. Стара и нова обећања. Старе и нове љубави. Изгубљени и нађени снови. Сусрет децембра и јануара био је као сусрет дана и ноћи. Сунца и Месеца. Ноћи и јутра. Петка и суботе. Кафе и коцке шећера. Цимета и колача. Топле чоколаде и усана. Љубави и страсти. Загрлили су се децембар и јануар као они на растанку, што мисле да се више никада неће срести. А хоће, поново. Изнова. Године сваке. Срешће се поново баш као што се сваке ноћи сретну звезде, Месец и њихов сјај. Одувек је децембар чекао јануар на истом перону, са неком новом надом, са неком новом стрепњом, да ће јануар бити лепши и сјајнији него што је био прошлог сусрета. На том празном перону у ноћи види се блесак, сваког последњег дана у децембру. Као нека невидљива граница коју ми хтели или не прелазимо нелегално сваке године. А шта ће нам донети тај прелазак те невидљиве границе, не зна нико од нас. Белину децембра немогуће је не волети баш као ни наивност јануара. Волим те сусрете на крају и почетку, који не знам шта носе... Сусрети који се сваке године понављају онда када веје снег, попут прах шећера који пада на омиљени колач са сувим смоквама

и орасима... Док ватромет брише белину града а у даљини се чује добри, стари рок... Обећао је стари децембар младом јануару да ће га чекати опет на истом месту у исто време...

ПРЕОБРАЖАЈ

Избачена кроз прозор возила у покрету паклица дувана претвара се у лептира шарених крила који потом нестаје у метежу булевара.

У оближњем парку приметиле га студенткиња биологије у панк-фазону, а он ће се у њеним длановима претворити у осицу забивши јој жаоку негде између палца и кажипрста. С болном гримасом на лицу, желећи да је отресе са себе, а затим и да је смрска као смрдибубу, панкерка ће под ђоном мартинки уместо осице открити кованицу од десет динара. У бесу, подићи ће је са земље и из све снаге заврљачити у правцу булевара.

Међутим, кованица ће се у лету прометнути у муву, која ће онда кроз одшкринут прозор оближње зграде улетети у собу уснулог младића – ноћног портира. Слетевши му на нос, пробудиће га из прве, а он ће под својим боксерским шакама поред сопствене бабуре осетити чеп наместо зунзаре, а на столу запазити отворену флашу пива – и све то ће га разбудити као хладан туш! Међутим, пиво ће бити топло, а жеља за сном даља од дисконта с хладним пивом.

На излазу из зграде – с пивским чепом који се у цепу преображава у вински пампур – судариће се са

девојком која ће, испоставиће се, бити жена његовог живота.

Носила је тада белу хаљину с шареним цветовима. И стидљиво се представила – Дрина.

ВЕДРО

Дубоким је дисањем задржавао привид смирености. Нервна напетост је за каприциозне жене, честитом мушкарцу то не приличи. У глави је превртао реченице дуго припреманог говора, све до једне беспрекорно сročене. Указана му је велика част и желио се показати у најбољем издању.

Помиловао је своју вољену жену по густој, распуштеној коси. Подигла је поглед, нијемо му се осмјехнула и наставила да му пере ноге. Смиривали су га звуци ситног пљускања воде и увјежбани покрети њених њежних прстију. Пешкиром је пажљиво посушила његова велика стопала. Помогла му је да обуче нову, бијелу кошуљу, која је спремна чекала на столици. Змијоликим покретима танких прстића је закопчала дугмад. „Ваљано васпитана жена одиста може бити велика човјекова подршка“, мислио је док је погледом испраћао из собе. Спустила је тешко ведро како би затворила врата и нестала из собе и његових мисли. Допустио је себи још један дубоки уздах, након кога је био сасвим смирен.

Потом је доктор Златановић сјео за сто и укључио рачунар, спреман да преко видео позива одржи предавање на симпозијуму с друге стране Атлантика. „Уз нове технологије“, помислио је задовољно, „тај океан данас изгледа мањи од оног ведра моје добре жене“.

ОПА, ПАДЕ ЧЕХОВ!

Опа, паде Чехов!

Млађи човјек се сагнуо под пулт и ту остао за тренутак дуже него што би нетко очекивао. Осјећао је како нестаје мирис пљеснивости. Од младе жене и дјевојчице остао је само звук сухог листа кога по асфалту вуче вјетар. И оставља ожиљак у мом срцу, бљесне му мисао.

Подигао је књигу испалу из дневне новине и почео куцати рачун.

– Шта то куцате? Нисам ништа купила, љутила се госпођа у плавом.

– Знам. То је за мене, за чоколадицу, рече.

– Па да! Видјела сам! Колико пута мјесечно?

– Није важно. Могу ја то поднијети, насмијешо се.

БЕЗ ОКЛОПА

Откинуо је дугме са ревера. Висило је без неког смисла и било је логично да га уклони. Потом је бацио поглед на ревер. Потпуно искрзан, прекривен ситним куглицама дотрајале тканине више је личио на место пораза него на подлогу за цвет. И њега је откинуо. Цеп. Зар у тој баруштини да плива бела марамица? И њега је откинуо, без обзира на то што нема белу марамицу и што нема шта да се запрља.

Кидајући део по део, отварао је простор умореној души.

ПРВА ПЛАТА

Графичари су са рађошћу очекивали дан кађа се примала плата. Дошао је и тај дан. Када су радници примили плату, уобичајено су отишли у кафану „Урнебес“ да размене мишљења о својим текућим проблемима уз чашицу. Време је пролазило, смењивале су се туре чашћавања пића. Усред галаме наста тајац. Сви се окренуше ка вратима кафане.

Улази човек са прахером и тражи сина међу пијанцима. Видевши оца намргођеног, син покуша да бежи, али га отац сустиже са уздигнутим прахером и повика:

– Примиио си прву плату и брже боље у кафану.
Брже кући, чекате мајка,

Отац спусти прахер крај себе и седе. Један од људи му рече:

– Ајде, брате, попиј једно пиво за смирење.

Отац попи пиво, изађе из кафане и замисли се.

– Само да син не пође мојим стопама.

СЕРИЈСКИ УБИЦА

Сањао сам да сам убица. Не могу се сетити кога сам убио и зашто. Не сећам се чак ни крвавих детаља злочина. Због гриже савести решио сам да одем у полицију и пријавим се. Инспектор ме сумњичаво гледао. Из фасцикли поче да вади фотографије жртава, од 7 до 77 година. Да ли ти је овај познат? Шта си овој урадио? Ни децу ниси оставио на миру. Од хрпе фотографија издвојио је дванаест и поређао их на сто. Осећао сам се као антихрист Јуда међу дванаест апостола на слици *Тајна вечера*. Можда сам потказао неког, а можда сам клао по кућама. Пробудио сам се као убица. Инспектор ми приши дванаест нерешених убистава. Ти си, дакле, тај серијски убица. Харао си годинама некажњено, од Хоргоша до Драгаша. Кад помену Драгаш, упали ми се црвена лампица у глави. У Драгашу у животу нисам био. То мора да је нека грешка. Инспектор ме зграби за руку, потури ми парче папира и оловку. Натера ме да потпишем признање. Признао сам да сам убица, не за једно већ за дванаест лица. Нема ту неке велике разлике. Свеједно је да ли си убио једну особу или туце њих. Пред законом си убица, рече инспектор. Да сам побио туце људи, знао бих то. Грижа савест ми не би дала мира. Сан ми је избледео након буђења. Сећам се као кроз маглу да ме је нешто салета-

ло. Замахивао сам рукама да се одбраним. Користио сам и кухињску крпу. Чак сам и нож потегао. А онда ми попут муње на небу синило. Убио сам муву. Малу зелену муву, од које нисам могао да живим.

АГАТА ЈЕ ЗАСПАЛА БЛАЖЕНИМ СНОМ

Телевизијски спикер јавио је малочас на вестима, још једна црна криминална хроника у низу:

Испод подвожњака, затекли су повређену девојку, за сада из поузданих извора може да се тврди да је избодена ножем.

Младолика, лепа, богата, што су очевици закључили по њеном капуту од плиша, са дугмићима од драгог камења, на рукавима. Цело одељење криминалног деликта није коментарисало овај случај и штампа је писала подоста о томе, имајући своје верзије овог догађаја. Ко је могао ранити овако заносну лепојку? Ко је нападач, да ли је то учинила једна особа или више њих? Шта би био мотив за овако окрутан чин?

Агата је заспала блаженим сном, када сам о овом случају потанко распедао с комшиком на кафи онако залегавши у фотељу.

„Па харају силедије, бивши осуђеници, монструми, лоше друштво те повуче, направиш једну малу грешку, и више те нема..

Без милости, нож у леђа!?

То је посебно нагласио овој малецној тихој плавојки која је похађала часове флауте код одбеглог украјинског маистра хармонике... како се само одважио да то уради, па макар био висок човек, или ниског раста, човек је урадио глупост! У сваком случају

је кукавица, плачљивко и слабић, нервно лабилан, ко није прихваћен у целости! Од средине у којој живи!?

„Могуће је да је шеф станице, коме се сви са снисхођењем, јављају, или дежурни пандур, који ме је легитимисао... свашта!?

Па истрага иде у погрешном колосеку!?

Фалш певач се узнео над преплашеном комшиком..

– Мислиш ли да бих и ја исто поступио! А?

У артетију на врату!?

– У груди!? – бау! Бау!

Па да ти бисерна огрлица проспе, бисере у блато!?

– Плаши ме Максиме! – рекла је Агата

А ти стално носиш свилу, и крзно, да се види раскош, пази се Агата!

Када је фалш певач напустио Агатин стан, већ је пала ноћ! Њен љубавник, маеастро хармонике, из Украјине, Фриц немачког порекла, по мајци а по оцу Србин, већ је дошао у Агатин стан.

Она није ни слутила да дели постељу с убицом у покушају, девојци је понудио вођење љубави испод цене. Агата је спавала са ватом у ушима. У ствари, у једно ухо је стављала смрвљен силиконски тампон... Побегла је пре зоре...

Доната Думичић

КИШОБРАН ЗА ТУГЕ

Нека твој осмијех буде кишобран за туге.
Отварај га вјером и надом и што рјеђе га затва-
рај.

ПИТАЊЕ АМБАЛАЖЕ

Научили смо да бирамо очима, сва остала чула занемаримо, па није чудо да после дуготрајног меркања изабрана „роба“ буде без мириса и укуса. Толико правог квалитета остане са етикетом – друга класа јер није знало да се нашминка, упакује. Зато се женски род, а све више и мушки, од младости припрема за камуфлажу. Испробаш хиљаде фризура да би сакрио високе залиске, ставиш тону пудера да сакријеш боре, утискаш силикон да ти усне буду сочније, изазовније... увучеш се некако у уски мидер да игледаш тањи, попнеш на штикле од петнаест сантиметара да будеш виши... Још мало блазираног погледа, квалитетнијег перја и спреман си за лов. Све се своди на лов. Треба уловити муштерију – љубитеља такве амбалаже. Неки воле то напућено, затегнуто, окићено – бљештаво што одмах западне за око.

Ако не држиш до амбалаже, мораш порадити на ономе што се испод ње крије. То гланцање је много теже. Колико ти само треба да будеш истински образован, свестран... Да налицкаш манире још више. Са манирима иде и устручавање од много чега. Како да се одвикнеш од сочне псовке... Да оно „Је...“ избациш из вокабулара. Мораш се одрећи забадања носа у туђ живот, а он је увек занимљивији од твоје-

га... Толико тога мораш што је мучније од посла кинђурења.

Ако се одлучиш за прву варијанту – порадити на амбалажи која ће те продати, мораш потражити стилисту. У недостаку правога, а прави су прескупи, скупљи од перја, можеш се ослонити на „већ виђено“. Али то је већ виђено, а ти би да буде први пут виђено... Не може и једно и друго. Онда искомбинујеш то виђено и сам смислиш како да изгледаш оригиналан, запажен, добро котиран. Копирао си, бићеш копиран јер ће се неком та твоја креација учинити ин. И све те комбинације, трикови, амбалаже за једнократну употребу?! Сутра мораш осмислити нову, луђу, ефикаснију, доминантнију...

Можда је лакше без амбалаже, увијеног, сјајног... дречавог. Све поједноставиш и покажеш се онако природан, свој. Можда неко осети тај мирис, укус духа, који ће препознати као уникатан и за њега се одлучи.

ПУТ МРАВА

Тражила сам пут мрава. Била је то дугогодишња потражња. Тражила сам свудје. Никога нисам питала јер шта би ми рекли? Рекли би можда откачи, немамо ми времена за то или би једва дочекали да ме прогласе неурачунљивом и да ми прикаче какву дијагнозу. Зато сам шутила. Остала сам сама са собом. А какве користи од мене кад нисам знала да читам трагове. Гледала сам многе емисије о трагачима, али никада нисам наишла на емисију о трагачима мрављих трагова. А ја, ја сам стварно требала те трагове. Хтјела сам их наћи јер они све могу, они су неуморни, они носе терет сто пута тежи од њих самих, они су удружени. Имају строго подијељена задужења; имају раднике, чуваре, ратнике, све је по реду и закону.

Једнога дана легла сам на траву. Диван дан, птице цвркућу, небо небески плаво, мириси свуда окол. И, онда чујем: „туп, туп, туп“. Колона мрава право иде према мени. „Коначно сам нашла“, усхићено сам узвикнула. „Ваша сам. Од сада идем са вама.“ Гледала сам их узбуђено. А они, они су само прешли преко мене и нестали не остављајући никакве трагове иза себе.

Милутин Ђуричковић

ОБАВЕШТЕЊЕ ГОСТИМА

Домаћин ве замољава да не цепите мушему од столови на терасе, да не бацате пиксле у поток и да не гађате с пикавци напоље, јербо плануће шибље и шума, па одосмо сви дођавола. Ето, нек све буде комоција и луксуз, к`о у правом хотелу, да не кажете после „газда био стипса“. За једење и пијење, фала Богу, има доста и немој уопште да бринете. Има за свачију душу, од суви чварци и кавурма до кисели сок од парадајза и пиво с лимун. Само да се плати поштено. Ко лаже, дабогда му крепале кокошке! Толико од нас, а можда бидне још. Захваљујемо се, са респектом! Ваш организатор и водич: чика Мића из Трошарину.

Драгиша Ераковић

НЕПРОЧИТАНА КЊИГА

- Зашто нешто не радиш? – упита жена мужа.
- Немам шта да радим – правдао се он мрзовољно.
- Узми неку књигу, па читај – посаветова га она.
- Читам.
- Која је то књига?
- Ти си моја непрочитана књига, а читам је већ годинама.
- Никада је нећеш прочитати.
- Знам – сложи се он са њом. – То је зато што је ти стално дописујеш.

УМЕТИ

Шта јесте умети? Спазити себе да умемо, је ли то умети? Мучи ли се неко што уме а не може, или не уме, него мисли. Ретко ће нам показати куд да собом умемо, већ ако им треба да неко уме, за њих.

Велика су врата умећа, добацује их ланац од себе и назад. Ко протрчи, бива му, вешти седе док их не запамте, неки ће само и преседети. Ал' не сме се главом без и мало предаха, јер и до њих су врата многа, отети па немати куд. Многи пробају и не виде даље, на силу ништа не одмиче, него стегне и умори, ни то нам неће свако рећи. И само чекати узме снаге, мора се осетити, и себи пружити рука, себе успети спровести. Доћи ће те жеље из многих намера, па ће зато и покушај им бити узак, многи не стану да заслуже, ал' прођу, пак, научи се и после што добијемо оно за чим желимо, колико вреди наспрам истине.

Не окрене се време далеко у направи, рећи ће, а неправду и они дозволе, ако је њихова. Бива је свуда, и не спаси се свако, не дозволе му да себи пружи руку, а и то је сад дошло – по дозволи. Али се и последње али каже само, кратко бива, да ништа нам гушт до истине не буде, да главу за собом окренемо, дуго је то обећање, јер ту много гушта нема. „По сваку цену“ лако се умисли, док по нечему се не препо-

зна, а одлука мора бити хитра, јер ако многоме руку узалуд пружимо, сви скупа остаћемо никуда. Врле су то припреме на самога себе, као да отимају, и што се пре сетимо да не служе нама, те зловне мере, па се ни ми без питања не би смели служити с чим посмислимо, ту се и нађе тај трен, да није добити сва, ако и ни једна, снага.

ГУБИТАК ВРЕМЕНА

У не тако далекој будућности, време је постало главни ресурс, за разлику од многих предвиђана која су погрешно антиципирала недостатак воде у годинама које следе. Воде је, дакле, као и током доба прве половине двадесет првог века, било. У неким деловима света исте је било на претек, док су у неким другим умирали због недостака, као што су и у неким трећим умирали од претеране количине воде, што ће рећи да су, за разлику од оне друге половине, буквално пливали у води која је последицом овоземаљске природе улазила у њихове станове. Али таква је природа, ништа мање боља нити лошија од људи који њу, природу, чувају попут птице до до која сада обитава само у књигама о животињама које су, ни криве ни дужне, завршиле своје постојање, што се обично, сасвим случајно, поклапа са периодом када је човек дошао у контакт са њима. Та чињеница нас може довести до закључка да је човек био угрожен од стране, на пример, поменути птице, због чега се одлучио на последњи чин одбране, што ће рећи да је убијао до истребљења. Човек је зато, из поштовања према њој, одлучио да сведочанство о њеном постојању запише, тако да сада имамо енциклопедије о животињама, а и неким народима, које су биле превише агресивне због чега су морале бити убијене. Али вратимо се садашњости, или блиској

будућности, зависно од тога из ког угла се гледа. Време је, као што је већ наведено, постало најскупља роба. Наиме, последицом огромног протока информација, нико није имао времена за бацање – сви су морали да буду информисани о новим догађајима, што преко друштвених мрежа које су – није згорег напоменути и факат да су људи били присиљени на то постану директни учесници горе поменутих мрежа – што преко разних портала који су такође условљавали да се појединац информише помоћу истих. Нису постојали никакви закони који су људе присиљили на такве потезе, већ су они сами, својом вољом, направили систем вредности који налаже основно познавање текућих догађаја. Последицом таквих догми, интернет је постао религија друге половине двадесет првог века. Услед таквог начина живота, људи су имали све мање времена за међусобно виђење ван оквира монитора или телефона, што их није спречавало да потенцијално дружење у потпуности пресеку. Напротив, толико су желели комуникацију да су чак и своје обавезе попут учења, у случају да су били студенти, занемаривали, док су, с друге стране, због тог истог учења ускраћивали себи дружење са тим истим пријатељима. Колико год то парадоксално звучало, генерације су збиља тако живеле. Малициозна мањина је на тај феномен лепила етикете, називала људе хордом идиота, иако се радило о обичном парадоксу који је ступио на снагу услед пребукираности догађаја у виртуалном свету. Та

препредена мањина која је беспредметно називала ствари погрешним именом није могла да схвати да њихова генерација, стога што су били у недостатку времена, није имала могућности за друге активности. Крилатицу „време није за бацање“, за разлику од претходних генерација, ова садашња је схватала суштински, те је, складно томе, одбацила књиге, рационално схватајући да је сат и по филмске адаптације корисније и да тим поступком штеде на ономе што је најбитније. Толика уштеда времена која произилази из поменутог примера, пружа појединцу могућност да уштеђено време потроши на објашњавање, блиским му људима, зашто нема времена за друге активности. Будуће човечанство је, дакле, уштедело толико времена да су, захваљујући интелигентном резонувању, имали времена на претек да објасне зашто постали толико затупљени.

ЈУНАК НИЧИЈЕГ ДОБА

Пре пар година нисам знала шта да урадим, па сам га убила.

Био је блед и плав, волео је да обилази мршавим прстима по рубовима шоље испуњене црном кафом која је увек остајала непопијена јер би заборављао на њу и више је није желео када би је хладну пронашао на поду поред кревета.

Већ крајем септембра пипао је радијаторе и питао се зашто грејање још увек није почело па би облачио по два џемпера и маштао о селидби негде близу екватора.

Нисам волела начин на који додирује косу када је нервозан, ни како се смеје када пронађе две исте чарапе, мрзела сам његов страх од клима уређаја и легионарске болести и презирала сам ролне тоалет папира окренуте на погрешну страну на оном металном чуду поред WC шоље које је увек тако постављао.

Често је говорио како воли Лорку и да му је било жао што су га убили као животињу па му ни гроб никада није пронађен, сигурно зато што је био педер, требало је да сачека са рођењем само још пар деценија и све би било у реду.

Гледала сам га како прескаче доручак, долази кући негде око седам увече, једе виршле не гулећи

их док гледа у мрве на поду кухиње и присећа се епидемије малих богиња покушавајући да се сети да ли му је температура била превисока и шта ако је сада стерилан.

Имала сам проблем са њим, нисам знала шта да радим, да ли да га преместим у неку другу причу, да му доделим неки добар посао, трагичну љубав или велике мисли, па како ни у чему од тога нисам успела, само сам села и чекала да видим шта ће урадити.

И то се коначно десило.

Узео је лист папира и написао:

„Ако и знам путе, никада нећу стићи у Кордобу”,

и након тога је само испао кроз прозор.

ДРЕВНИ

На три сата хода од разрушеног турскога гробља, фарови јурећег аутомобила обасјаше засеок Луке, а потом и Тихе Кукице. Послије њих на ред су дошли раштркани Шиљци па брдовити Стршљен. Посљедњи дио који мора прећи нестрпљиви возач кривудао је кроз црну шуму и водио до осамљених Рашљи. А у Рашљама...

Пјегава девојчица оштрила је своје дуге ножеве, а мршави дјечак се огртао ратничким плаштом. Вечерас, питате се, тко ће бити њихов гост? Залутали кампери или гљивари ранораниоци? Пијани школарци или одбјегли љубавници? Бешћутни ловпови или вјеште ловокрадице? У ноћи попут ове, добродошли су сви они који дишу, ходе, пужу, миле, гмижу и за собом остављају дуге и мрачне сјене.

Телаве гуме немилосрдно загребаше по залеђеном сеоском путу и оставише једва видљив траг. Земља се снено протегну, стресе снијег са себе, напући промрзле усне, и из свога хладнога грла на бијелу површину испљуну два сребрењака. Мјесец их спази и пажљиво их подиже промрзлима прстима, завјернички јој намигну и вину се високо изнад планине Мајевице. Рањен, гладан и љут, сручи се над напуштено село и ловцима даде тајни знак.

Стигли су!

Уклете сјене из проклете куће ритуално заплесаше по мемљивим зидовима скученог собичка. Заробљене временом, ухваћене дугом босанском зимом, дозивале су у својим молитвама и молиле само за једно, црну, најцрњу таму. Само једна од њих стајала је на средини собе и својим сивилом прекривала наслон дрвене столице дрхтећи од страха.

Шуш, коњу, шуш! Не звјерај около к'о будала и не тражи белаја! Не буљи у њих! Помисли уплашена сјена и истог трена погледа. Врата уклете куће се широм отворише, два дебела лептира затреперише длакавим крилима, цврчак зацврча.

Лов може започети.

ИЗЛАЗАК

„Где ћемо вечерас?“

„Видећемо, идемо свуда па куд се приметимо.“

„Прошли пут је било досадно тамо где смо хтели да идемо.“

„Добро, онда нећемо тамо.“

„Али можда ће вечерас бити добро!“

„Не знам унапред. Једино да одемо да видимо, па ако буде досадно, да одемо негде другде.“

„Што да губимо време, можемо на неко друго место да видимо како је? Сигурно је боље.“

„А шта ако буде досадно? Можда ће сморети са оног досадног места да оду вечерас тамо.“

„Онда нећемо нигде. Што да се спремам за излазак па да се досађујем тамо негде? Остаћемо кући!“

„Да, зато нам је увек и досадно кући.“

Димитрије Јаничић

ЉУБАВ

1.

Она воли љубав.

Она воли да воли.

Она воли да је воле.

2.

Ја волим њу која воли да воли.

3.

Она која воли да воли – воли мене.

4.

Ми се волимо.

ПЛАНИРАМ...

Планирам да устанем раније и нахраним пса и, док он халапљиво гута комаде хлеба и меса, планирам да почистим подрум. Планирам и да доручкујем, планирам то најкасније до десет, али планирам и да пре тога попијем кафу и одгледам најновије вести и чујем временску прогнозу. Планирам и да поправим прилазни пут до куће и посечем оних неколико грана које аутомобилом стално избегавам ризикујући да завршим у јарку суседне врзине. Планирам и да поправим кров, да заменим оних неколико напуклих црепова поред димњака, планирам још и да пребацим најлон фолију преко дасака на бунару, планирам то јер кажу да ће бити гадна зима, а ја не бих да те даске иструле, планирам то свакако. Планирам и да очистим башту док снег није, а кажу само што није. Планирам и да засадим неколико нових садница воћа, и планирам да то буду... у ствари још нисам испланирао које ћу саднице да засадим, планирам да о томе наредних дана размислим и одлучим, испланирам, што би неки рекли. Ах, да, замало да заборавим! Планирам и да данас детаљно оперем ауто, споља и изнутра, да пребришем инструмент таблу, усисам пртљажник и седишта. То планирам већ недељу дана, али никако да ускладим планове који се просто роје као пчеле у пролеће. Кад мало боље размислим, паметније је да

ауто одвезем до једне од оних перионица и тај пипав посао поверим професионалцу. Професионалац ће то свакако урадити боље од мене. Узгред, ако нисте приметили, ја све своје планове уредно записујем. Последњих година почео сам да заборављам, па сам често био принуђен да исте планове планирам по неколико пута. Најпре сам за планирање користио бележнице малог формата, али како је планова много, ускоро сам прешао на велике укоричене свеске. И богами, накупило се протеклих година тих свезака поприлично. Ето, једва сам се малопре провукао до овог сточића да запишем своје планове. Још кажу да ће зима ове године бити незгодна. Човеку у таквој ситуацији не преостаје ништа друго до да планира. Одавно планирам и да набавим један добар рачунар и да бар део тих планова каталогизујем и пребацим на диск. Тако бих ослободио простор за мали пољски кревет на расклапање, тамо у углу, поред радијатора. Тешко је спавати зими на тераси и планирати.

ЂАВО

Знам да сањам, и некако знам да је два сата ујутру. Тек, осетила сам нечије присуство у стану, које ме је у сну и пробудило. У кревету сам. Подижем се на лактове и полако устајем. Одлазим до кухиње, отворам врата и видим да на једној од столица седи дечак црне косе. Има највише шест година. Погледао ме је преко рамена и ништа није рекао. Ни ја ништа нисам рекла, само сам изашла из кухиње и вратила се у спаваћу собу.

У том сну, супруг је и даље лежао у кревету спреман да чује шта ћу рећи.

„Јеси ли га ти пустио?“, питала сам.

„Нисам.“, одговорио је. Није ме питао кога, а ја се томе не чудим.

„Ђаво!“, викнула сам. Одмах знала кога сам видела у кухињи.

Следеће што радим, у сну који се упорно не прекида, јесте да обилазим просторије у стану и немо посматрам да ли је све на месту. Једна једина мисао ми је у глави – само да он не схвати да знам ко је.

Ујутру сам одмах погледала у сановник, што иначе никада не радим. Наравно да није постојало ни једно позитивно тумачење који би ову страхоту бар мало ублажило.

Под изузетно снажним утиском и са огромним страхом, причала сам укућанима о сну. Добро је. Прошло је, тешим саму себе.

А још бих се некако можда и смирила, и можда би упорна језа престала да ми дете, које иначе чита најразличитија штива, није рекло: „ Мама, али он увек зна да си га препознала. “

УБОЈИТА ТИШИНА

Рано пролеће и ноћни сати убојите тишине. Стајао је у соби одмакнут од прозора и загледан у дубоки мрак испрекидан светлошћу са бандера које обешено стоје поред напуклих путева. Зраке светлости мешају се са жутилом прозора станова оближњих солитера и кућа, уз које послушно мирује исукано полупроцвало дрвеће. Напољу тишина у мраку без наде, а у соби глувоћа.

Чују се кораци на таласастом плафону лоше обновљеног стана као једини сигнал постојања живих бића. Сигурно постоји негде још неко. Неко овог момента негде чита, весели се, плаче, пије, учи, свађа се, спасава умируће пацијенте, пропушта уморне путнике, гледа у звезде. Неко у општој макљажи дели и добија батине. Има ли уопште људи у граду?

Пас лаје код комшије у стану изнад. Док га изводи из хола стамбене зграде, радује се и њушка све на шта наиђе, очекујући слободу макар и на поводцу. Комшија у сусрету са другим људима је срећан када се обраћају псу, а не њему.

Једног сличног је Н. давно имао и звао га Мићо. Истурио би главу кроз металну ограду и посматрао пролазнике. Био је луцидан, ако пас може бити такв, и уживао трчећи двориштем између двадесетак калемљених црвених и жутих ружа. Зујање инсеката

око високог рододендрона га је највише веселило, али и нервирало. Вешто га је избегавао јер се нечега плашио. Онај пас у стану нема среће да ужива у природи, већ је кажњен да на паркету оставља упишане трагове и чека газду да га прошета (или овај њега). Људи су отуђени једни од других.

Из далека се чује зујање које прелази у иритантно брујање. Од средине собе Н. гледа кроз прозор и види човека на возилу сличном бициклу. Излазећи из магновења сећања о Мићи, тишину разбија полицајац на мотоциклу који пролази са једног краја окна прозора на други, уз чији одлазак и све тише брујање мотора долазе нови лавез и сати убојите тишине.

РАЗМЈЕНА ЖИВОТИЊА

Неко од гостију заборавио је да затвори врата зоолошког врта и у току ноћи животиње су изашле у град. Посјетивши сплавове и ноћни живот у граду, њима се веома допало и забораве да се врате у кавез. И да видиш, ујутру су, све до једне, животиње отишле на посао, јер бијаше радни дан. За то вријеме, људи, жене и дјеца налазили су се у зоолошком врту, пошто је на снази било нешто као размјена студената, само на овај начин. Али животиње к'о животиње, 'ајде им објасни да једном треба да се врате. Још сад кад су у свеобухватној размјени дошле до власти.

ЗАВЈЕТ

Напад је кренуо. Узбрдо. Тактичка грешка. Они су били изнад нас и имали су минобацаче. Команда је била у паници, то се види по свему. И по томе што су повели и нас малољетне добровољце. Питали су нас знамо ли пуцати. Жути и ја смо рекли да знамо. Хајде, покажи како се пуни, рекао је командир. Ми смо показали. Добро је, хајде тамо на зачелје и слушајте команде, рекао је командир. Напад је ишао траљаво. Знао сам да смо ствар упрскали када су нас почели засипати минобацачима. Жути је заузео заклон иза велике стијене поред мене, ја сам се готово увукао у рупу испод коријења једног дрвета. Гелери су падали као крупна киша свуда око нас. Више нисам бројао испаљења.

– Мили, јеси ли гузио? – пита Жути између двије експлозије.

– Нисам. – У овој ситуацији био сам искрен, иначе бих слагао да јесам.

– Нисам ни ја. Ако преживиш, сјети се мене кад то будеш први пут радио, а ја ћу тебе ако ја преживим.

– Преживјет ћемо обојица, хај, не сери, дјеца не гину.

Експлозију нисмо стигли чути. Засуло нас је камење и гелери су звонили као звоно на овну.

Пробудио сам се у просторији са бијелим зидовима. Жив сам. Кажу ми да сам оперисан, преживјет ћу. Жутог више нема.

– Гдје сам рањен?

– Поткољеница. Ампутирана.

– А остало?

– Све је добро, преживјет ћеш.

– Добро је. Морам испунити један завјет кад одрастем.

СУОЧАВАЊЕ

Отишао је... Један део мене је отишао пре неке две године. Не знам у ком се тренутку то тачно десило, али знам да је прошло скоро две године и да га нема. Тек тако, без поздрава, поруке. Без наговештаја. И даље се смејем, излазим са друштвом, гледам филмове... Радим све ствари као и обично, али није исто. У међувремену сам дипломирао на Правном, имао најдужу везу до сада, истрчао два полумаратона, погледао на десетине филмова и књига. Истовремено сам смирен, али се и не осећам тако. Не боли ме глава и нисам депресиван, мада нисам ни срећан. Где је побегао? Шта ли ради? Јел у Београду? Игра ли баскет можда? Или пева „Fast Car“ од Трејси Чепмен у неком локалном кафићу?

Поздравите га када га видите и реците му да сам помало изгубљен... Назирем неке облике у даљини, али магла никако да оде. Можда је то он?! Чекам га дуго... Не журим нигде, али ми се не свиђа овако. Четрнаест година смо ишли једним путем, а онда обојица кренули свако својим путем. Без икаквих недоумица и проблема. Тек тако. Пар пута смо се окренули, али нико није хтео да се поново врати. До сада ме је пратио без поговора. И хвала му на томе.

Шта му је сметало сад? Досадио сам му? Куда је кренуо? Све је ишло како треба, по плану.

Можда сам га и ја држао на силу. Он је хтео напоље, а мени се није излазило. Хтео је да буде нешто, што сам ја нехатно гушио. Слободан је сад. Може да буде све оно што сам и ја желео, али нисам имао довољно снаге и воље да то претворим у резултат. Нисам ја Хајд, а он Цекил. Ја сам једноставно добар, али је он бољи. Стално сам му говорио: „Ма ово ћемо други пут“. Вероватно је и после тог неког „другог пута“ отишао. Ја сам имао сат, али је он више ценио време. Никад га нисам питао шта би он хтео да буде, шта му се ради, како је. Био сам себи-чан. „Правих се речи увек касно сетим, одговор знам кад останем сам“. Добро каже Влатко Стефановски.

Једино што ми преостаје је да више не губим време и да кренем у потрагу. Морам да будем упоран и да га пронађем. Нико ми у овој „потрази“ не може помоћи до мене самог...

И да се у случају успешне потраге добро испричамо и одлучимо где ћемо даље.

И ОНДА ЈЕ ЗЛО ПОЈЕЛО САМО СЕБЕ

Једном, не тако давно, однекуд се појавила телевизија. Деловала је лепо и привлачно, као уосталом и свако зло. Тако маскирана, лако је освојила људе. Заволели су је, а она је полако почела да им једе прво време, онда дружење и међусобне разговоре. Људи су све мање причали једни са другима, мање се обилазили, а све више седели код својих кућа и гледали телевизију. Телевизија је расла, па јој је требало више и времена и простора. У први план стављала је ружне речи, неморалне ствари, па све извртала, све лепо заменила ружним и прогласила га једино исправним.

Тек понеку лепу и паметну ствар потиснула је на неки други, трећи канал. Није заобишла ни децу: полако их је тровала разним лошим узорима, вредностима, штетне ствари је представљала исправним, здравим и пожељним. Лепо васпитане дечаке и девојчице извртала је руглу и подсмеху, терала их да се мењају и стиде.

Онда су и власници зла, јер зло увек има свог газду, почели да мисле да новцем могу све да купе и да зато имају право да причају шта хоће, како и колико. Да своје мишљење представљају као општеважно, општевредно и самовредно.

Зло је наставило још више и брже да једе храброст, одважност, достојанство и да сеје страх. Плашило је све и свакога, свим и свачим. Стално, без прекида. Тако је толико нарасло да је прешло границу, изгубило сваку меру, толико се занело да је потценило све људе. Тог тренутка зло је почело да једе само себе.

Јер, људи су ипак различити.

Увек постоји НЕКО. Неки људи нису били тако наивни, нису се дали завести његовом лепотом и обманама.

Ти неки људи гасили су своје телевизоре. А за неким увек иде још неко.

Тако зло једе само себе. Остаје само тек у границама опомене и опреза. Мора тако, јер без зла нема добра.

ФОТЕЉА

„Ништа, али ништа, у животу ниси успео да завршиш!“ Тепих се набрао око помереног стопала. Фотеља је одолела ударцу, није ни мрднула.

Одувек му је била одвратна, предност је давао онима које су имале огромне и удобне јастуке. Једнобојним. Бержера пресвучена „тешким“ меблом, у боји старог злата и са огромним тамним цветовима, није имала никакве шансе код њега. До пре двадесет, можда тридесет секунди. Није био сигуран колико је прошло од шута. Највише минут.

Имао је искуства; у оваквим ситуација време је споро протицало. И ма колико му се чинило да траје невероватно дуго, све у свему, никада није прелазило десет минута.

Десет минута, без паузе, осим да замахне и дланом очисти површину радног стола. Овог пута на столу није ничега било. Предухитрио је оца. Данима ништа није одлагао на њега, очекујући овај тренутак. Није био сигуран када ће наступити. Из истог разлога није скидао ни медаљу, још прошлог четвртак стављену око врата. Злато.

Сто је приметιο, па је бес материјализован у ударац у бочну страну фотеље.

Медаљу још увек није.

Није слушао оца, али је непогрешиво пратио његово излагање. Опет искуство.

Сад је негде код факултета, са музичком школом и тренинзима тениса је завршио. Ускоро ће о преласку на ФОН и незавршавању истог.

Укључио се.

„И шта сад?“, једва је дисао, „И то твоје трчање. Шта уопште значи то 'ултра'?“

„Није ти довољан обичан, или полумаратон? Не, ни то ниси у стању да одрадиш како треба!“

„Чуј, ултрамаратон! Ако трчиш, трчи као човек. Само тражиш лакши пут, да се не мучиш.“

„Ни то нећеш успети да одрадиш како треба.“

Кад је остао сам, скинуо је медаљу и окачио је на наслон фотеље. Заслужила је.

КРИЗА СРЕДЊИХ ГОДИНА

Марић Лојзек се, богибогме, фест иживцирао на спомен тајновитих записа које је његова жена похрањивала у излизани споменар из најранијих школских дана и с којим се (сад би си најрадије одгризао нос зашто га се није на вријеме дочепао и уништио то срање) спрдао за вријеме вечерњих ћакула у друштву пријатеља и познаника. Осјећао је ледени цурак језе како му гмиже од врата низ кичму све до стопала и одједном се осјетио као парализиран. Забуљио се у препарираног јастреба у куту радне собе и враг ће га знати зашто му се учинило да се његов ловачки трофеј, рогови јелена лопатара, гласају злослутно и као да трубе у ловачки рог поспрдну мелодију. Или су то ипак били звуци посмртног марша?!

НЕМА НАСЛОВА.....

Телефон. Три ујутро. Она мамурна он је већ на-
пола обучен.

– Где ћеш, несрећо, у ова доба!

– Морам. Стигле паре.

– Угаси светло.

Окрене се она и поново заспи.

Пола сата касније на старом стадиону крај реке
он изађе из скоро новог Аудија и загледа се у старог
познаника.

Али, где му је кофер, помисли.

– Како је стари, иде ли?

– Слушај, ти, политикурчино једна. Причаш
глупости ту и тамо, а?

– Нисам. Мајке ми. Само ови новинари, знаш,
градилиште за стадион, тешко је. Тамо би болница
требала да буде.

– Јебо ја теби болницу!

– Али ми у влади ...

– Зар није било договорено већ одавно?

– Да, али нови министар, знаш. Да ли имаш?

– Има Мики. Дај му!

Плоп.

Зрно кроз главу однесе последњу мисао.

Не исплати се свака исплата.

Плоп, плоп.

ЧЕКАЊЕ

*Све битке у животу служе да нас нечему науче,
чак и оне које губимо.*

Пауло Куељо

Стајао је испред биоскопа, и чекао.

Пролазнике није примећивао. Облаке, који су се нагомилавали, као и његове сумње, није примећивао. Светла, која су се палила по изложима продавница, није примећивао.

Он је чекао.

Чекао је девојку, или другарицу, или познаницу... У овом тренутку није могао тачно да дефинише шта би од тога могло да буде прави одговор. Уосталом, сад то и није важно. Пустиће да се ствари одвијају саме од себе, без форсирања и наваљивања. Само да она дође. Само да дође... А обећала је. Оно, није баш да је обећала, није рекла да ће доћи, већ, као, видеће... У том смислу. Али, није рекла ни да НЕЋЕ.

Чекао је, и надао се. Њен враголасти, заводнички осмех, као из најљубавнијих филмова, није му избијао из главе. Осмех, који је толико обећавао, а који она није штедела. Али, тај осмех му је, из минута у минут, све више измицао, постајао све удаљенији, све недефинисанији.

Стајао је испред биоскопа, и чекао.

Облаци су отворили своје скуте и просули по њему ситне, прохладне кишне капи. Није их био свестан, нити их је осећао. Сумња је све више потискивала наду. Али, он је упорно чекао.

У стварност га је вратило звоњење мобилног телефона. Била је то Она. Јавио се...

Она му се, испред другог биоскопа, „захваљивала“ што је извозао...

БЕЗ СТРАХА

Погледом је прешла по тами из које се зачу благо режање. Ноздрве јој се максимално раширише, и упркос тешкој спарини осетила је мирис звери. Дланом је обухватила дршку мача, и он готово бешумно напусти своје корице.

Већ дуго је живела бурно и опасност јој није била страна. Напрегнувши очи, крајњим напором уочила је покрет. Био је то наговештај напада који убрзо уследи.

Муњевито се бацила у страну, и искежени очњаци промашише њен врат. Брзо се придигла, а затим је спустила мач на земљу, и свој огртач почела да обмотава око леве подлактице. Из појаса је извадила нож јер је схватила да јој за овог противника треба другачије оружје. Следећи напад није уочила, и само захваљујући подигнутој руци коју је држала испред свог врата, зуби звери нису је усмртиле. Крзнени противник ју је оборио на земљу, захватајући огртач својим чељустима.

Није губила време и нож се зари у утробу звери, најпре једном, а затим још два пута. Тело нападача се згрчило, а затим без звука умирило и заувек утихнуло.

– Погрешну особу си изабрала за вечеру – рекла је, гледајући у огромног мртвог вука.

Ни овог пута није дозволила страху да је над-
влада, и то је била тајна њеног опстанка. Знала је да
страх спутава попут окова, те је зато осећања одавно
потиснула у најудаљенији део свог ума.

Обрисала је оштицу ножа о прелепо црно кр-
зно, а затим сечиво вратила за појас. Мач који је ле-
жао на трави подиже и положи у корице, остављају-
ћи га да тамо спи до следеће борбе, и неког новог
искушења.

ЛЕДЕНА ДЕВОЈКА

Ноћас ме пробудио снажан крик. Отварам очи, излазим напоље и угледам њу – девојку која се појављује са првим снегом и нестаје заједно са њим. Обучена сва у бело, босим ногама је газила по снежним стазама, а лед се топио под њеним стопалом. Споља ледена, унутра је горела! Кренух за њом. Стигла је до једног удаљеног парка који је изгледао као у бајци: свуда је било дрвеће покривено снегом, пахуље су лагано падале, а она је подизала беле дланове према њима. Стајала је тако неко време, погледа упереног ка небу, а онда је пала на колена и горко заплакала. Сузе су јој се низале попут бисера и падале на земљу стварајући мало језеро око ње. Дрхтавом руком миловала је воду док се све топило на местима где је њено тело додиривало земљу. Погледала сам мало боље и видела нестваран приказ који се осликавао у језеру. Момак и девојка су се, у истом овом парку покривеном снегом, весело грлили, љубили и играли попут деце. Њихов смех је одзвањао, а очи им се сијале, док су им срца куцала као једно. Девојка је све нежније миловала воду и све јаче јецала... Пришла сам јој и додирнула јој рамена, а она се уплашено окренула ка мени и погледала ме право у очи. Била је бледа, поглед јој је био леден и видело се да је некада била лепа. Тужно је рекла: „Ја нисам никаква сабласт. Некада сам била нормална попут дру-

гих, волела сам и била сам вољена, мислила сам да не постоји срећније биће од мене. Онда је, једне ноћи, моја срећа срушена попут куле од карата. То ме заледило! Дубоко у себи горим од љубави, живота и осећања, али споља сам се заувек заледила јер не желим да дозволим људима да ме поново униште. Од тада излазим само ноћу кад је јак снег и све је пу-сто, да се сећам среће и живим од успомена.“

То је рекла и скочила у воду да се стопи са својим сећањима.

Немања Лагунџин

ЏЕМ ОД МАЛИНА

Веома је волела џем од малина
Уживала је, док га је свако јутро размазивала
сладећи свој језик
Једног дана вене њеног мужа су пресушиле
Хлеб је постао горак без џема
Умрла је од глади

ШТА ЈЕ СМЕШНО?

Устанем у цик поднева; обришем ћебетом остатке вечере са лица, па продужим на умивање. Узмем рибаћу четку, наспем мајонеза и добро угланцам предња четири зуба. Остале сам јуче воскирао, тако да их не треба дирати. Пљуснем се по лицу водом из лавора где су се киселиле чарапе, па дотерам фризуру: велики раздељак на средини, а са обе стране по чврста дрвена штипаљка, да се крајеви не померају. Комад сланинице испод пазуха против знојења и спреман сам за освајање. Рутински обријем брк, леву ногу и пола обрве, па правац на доручак. Флаше пива и мачкине грануле су остале на столу од јуче, тако да су ми само фалили кашика и ноћна посуда за припрему. Оброк за шампионе – тек што га завршиш, а већ ти пројури кроз систем. Ред је за облачење. Рекли су да ће време бити променљиво, па треба бити спреман на све. Узмем мајицу, преко ње трегере, а затим кошуљу са кратким, па са дугачким рукавима. Данас ћу ипак само један џемпер, јер ми је бунда довољно топла кад је преврнута. Доле навукох купаће, преко њих шорц, па бабине дебеле хеланке, да се хладноћа не увуче. Добро се истрљам кремом за сунчање са свих страна; за сваки случај. Навучем поуздане вунене беле чарапе до краја бутова, а онда најлонке, да све држе на свом месту. На једну ногу обујем јапанку, а на другу рибарску

чизму, због осцилација у температури. Крзнена капа на главу, одозго сламнати шешир; ставим сунчане наочаре и маску за заваривање, па изађем на улицу. Цео комшилук се заценуо путем. Е да ми је знати шта је више овом народу стално смешно...

ПРИЧА

Још од детињства у мени се почела отимати једна жеља, али никако није успевала да се осамостали и обелодани свету као материја, напуштајући границе мог бића и постајући Нешто кроз синергију тројства прстију оловке и хартије: жеља да напишем Причу.

Испупала је у детињем добу ни сама не знајући зашто. Полагано је кроз младост сазревала и вагала на два таса оно што би могла да оствари својим рођењем на овом свету, које тајне да открије и које поруче да пренесе. Међутим, Прича би остајала стидљиво шћућурена и заробљена у мени сваки пут када бих ја кренула да пишем стварајући јој могућност за каналисање њених речи из света могућег у свет оствареног. Просто, ни једна моја написана реч се није поклапала са речима моје Приче, и све речи синтетизоване на једном месту казивале би неку другу причу а никада ону праву, ону што чека да буде рођена.

Уплашила сам се: шта ако Прича једном крене из мене а ја не будем спремна на то!? Шта ако читаве војске реченица и речи, свака на свом месту, свака реч у правом граматичком облику, свака реч у одговарајућем односу према другим речима, крену да избијају из мене а ја не будем имала средства да их

тако организоване ухватим на хартији и сачувам од заборава? Шта ако пролете мимо мене и распрсну се и изгубим их заувек!? Нисам смела да ризикујем. Почела сам да носим оловку и свешчицу са собом. Године су пролазиле, свеска је остајала бела а моја Прича и даље нема. Зашавши дубље у године, уплаших се да ће моја Прича у мени свенути пре него што се и родила. Шта ако сам не пишући је, ја своју Причу изгубила?

Онда сам узела ствар у своје руке. Тачније, узела сам у руке све текстове и речи икада написане мојом руком и почела да тражим своју Причу у њима. Гледала сам све оно што сам икада написала и схватила да је моја Прича већ написана.

ЛЕПЕЗА

Дечак у парку сакупља лишће и прави јесењу лепезу. Клечи поред клупе, поред његових ногу златна светлуцава пирамида јесењег лишћа. Он пажљиво узима један по један лист, знајући колико су листови крхки и нежни. Мајка седи поред и гледа у мобилни. Малишан ниже златне листове са пажњом својственом уметницима. Показује мајци своје дело, она баца кратак поглед на јесењи мозаик свог детета, без речи, кратко климне главом, а потом се њена пажња опет усмерава на екран.

На другој клупи старац ређа старе фотографије. Вади их пажљиво из једне платнене торбе, једну за другом. Прави лепезу од својих успомена, почев од првих дана живота. Ради то са пажњом својственом људима који ће ускоро отпутовати заувек. Осећа то. Ниже слике, пред његовим очима одвија се филм у коме је он главни јунак.

Дечак прилази старцу и са пажњом једног уметника посматра нанизане фотографије. Задивљено посматра нека непозната лица која се осмехују, грле, радују. Насмејан, узима старца за руку и одводи га до своје јесење лепезе. Стоје дечак и старац један поред другог, држећи се за руке, делећи један са другим лепоту овог тренутка, лепоту самог живота. Старац се осмехује и са пажњом коју само дете за-

служује посматра дечаково уметничко дело. Мајка гледа у екран. Дечак и старац се држе за руке, чини се као да су и сами једна стара фотографија испливала на површину нечијег сећања, фотографија која пркоси забраву.

Дечак узима један лист из своје лепезе и даје старцу. За успомену, говори његов поглед. Старац одлази до своје клупе, узима једну фотографију из лепезе свог живота и поклања дечаку. За срећу, узвраћа. Мајка гледа у мобилни.

Старац ставља лист у џеп своје јакне и лаганим кораком напушта парк. Пут зове.

ЛИФТ

*Сто књига које написали нисмо.
Сто пирамида које не изградисмо.
(Мирослав Холуб)*

Гужва. Рођаци из Сарајева. Разговарају. Испијају чашице. Као некада. Гледам их, сад, а нисам их видела годинама већ. Нећу их ни видети. Готово потпуно извесно. Никада више. Ратовало се.

И тата је ту. Видим га, сасвим јасно. Видим свога оца кога више нема. Отишао је. Далеко је. Неће се враћати овамо. Никада више. Сигурно.

И друштво из школе. Слушам их. Планови за будућност. Широм отворени путеви, гладне очи. Још мало, па ни ми више нећемо бити деца. Никада више. И сви се томе радују. Добро их чујем.

Не прослављамо ништа посебно. Обучена сам у неку офуцану, исфлекану тренерку. Не знам какав је то скуп. Велика гужва.

И он је ту. Брат мог друга или друг мог брата. Нисам сигурна. Не знам ни како се зове. Насмејан је. Стално. То сам упамтила. Поред мене је често. И тога се сећам. Пољубио ме, изненада. То сам јасно осетила. Пољубио ме без страха да би то могло да ми, на било који начин, засмета. Храбар је и одважан. И насмејан. Стално.

Игра пиштољима. Пиштољи су заливени. Лишени главне сврхе свога постојања. Неће се из њих пуцати. Никада више.

И лифт. Старински. Онај који врата нема и споро се креће. Онима који нису навикли на такав вид превоза, потребно је мало куражи и извесне вештине како би се несметано укрцали у њега.

Чекамо лифт да дође. Насмејани и ја. Обоје насмејани. Лифт стиже и друг мог брата или брат мог друга, онај што ме је, изненада, пољубио, будући да је одважан и храбар, са лакоћом улази у кабину, а ја, од рођења кукавица и помало трапава, остајем на ходнику, испред лифта, сама, наоружана само пиштољима, оним заливеним који неће испалити ни једног јединог метка. Никада више.

РАВНОПРАВНИ У ПЛАЧУ

Ради равноправности, жене треба да се баве питањима рата, а мушкарци чувањем деце. Било би мање ратова и деца би била чвршћа. Жене би пожуриле да склапају мир, док им синови не порасту за војску. А мушкарци би, проводећи више времена са децом, убрзо открили да је живот вреднији од смрти.

ПИСМО МАЧКУ ХАРАЛАМПИЈУ

Драги Харалампије,

Човечанство је хтело да се успење на небо, прво степеницама, а потом када су га заболеле ноге, измислило је лифт. И шта сад? Не могу сви у лифт! Настаје гурање, убијање, ратови. Веома мало људи закорачи у рај, што доказује да је пут ка Богу, једини пут који прелазимо сопственим ногама. Од живота се не може побећи! Он је у свему ономе, што мислимо да није!

Избија из мене, неки имагинарни електрицитет. Душа напуњена бесом, ослобађа честице страха. Избија и сексуални зрак, као неутољива жеља за поседовањем. Потребно је много труда и дара, за слободно поседовање нечије слободе.

Откуцавајући уобличене елементе, укуцавајући светлост, попуњавам црне рупе и празан поглед. Вешам свој занос на папир.

Избацујем агресију, огромну агресију, из мале нервне ћелије.

Харалампије! Мили мој мачку! Љуби те твој миш!

Горан Манић

МЛАДА ДЕВОЈКА У СРЕБРНИМ ЦИПЕЛАМА

стоји на тротоару на бус-стајалишту. Витки листови ногу излазе из ципела и преко колена плове уз бутине које нестају у мраку сукње, (озбиљне, геометријске) и ту прича почиње.

Као речна хрид стоји док се око ње разбијају градска врева, узвици, збрка, шарене рекламе... Неки негодују, али она напосто стоји изван и ништа је се не дотиче. Врели је мрак тек легао на улице, али око ње се шири речна свежина. Сребрна сенка са телефона милује њено лице и цакли се о очи и осмех. Нема је ту.

Ја сам довољно стар да време више за мене нема значење. Зато је гледам док се она смеши сребрном екрану. Уживам и потајно завидим екрану.

Сву ту буку у једном трену прекрије њен смех, радостан звук из груди зазвони и незаборавно се извије према небу. Пратим њен поглед и видим на ноћном небу сребрни облак и муњу која засветли у њему.

Схватам: завидео сам неком човеку а она је водила љубав са облаком.

Хтео сам да је поново гледам, али је нестала.

Прихватићу као једино разумно објашњење да ју је однео бус.

ЧИКА МАКА

Варошица на самој обали плавог Дунава. Са друге стране реке Румунија. Петак, у варошици пијачни дан. Гомила излагача из Бугарске и Румуније побацила је робу на зеленој трави парка а други део на постављеним најлонима на самом асфалту улице. Улица је затворена за саобраћај тако да је пијаца могла да се нормално одвија. Доста је ту и наших домаћих „препродаваца“ половне робе. То је ипак једини дан у седмици када се могло испазарити по доста нижим ценама.

Комшинице из зграде до саме уличне пијаце решиле су да и оне нешто зараде. Комшиница Петра и баба Љубица, госпођа пензионерка, кренуле су у бизнис. У приземљу зграде, подрум, а ту је и шпорет на дрва. Комшиница Петра је кувала кафу и пекла мекике а улична продавачица баба Љубица са пластичним послужавником на коме је било шоља са врућом кафом и на другој страни лепо умотане мекике, које су још вруће тако лепо мирисале да је просто било немогуће не купити. Посао је добро кренуо и баба Љубица је све чешће силазила у подрум, износила кафу и мекике и наплаћивала како од наших тако и од страних продаваца. Нормално је да се на таквим местима појави и неко од инспектора, или тржишни или санитарни. Свима добро познат тржишни инспектор Ђоровић, храпавог и про-

дорног гласа, стаде испред послужавника и баба Љубице и упита је: „Госпођо, шта ви радите?“

„Сине, продајем кафу и мекике.“

„Да ли имате дозволу за тај посао?“

„Какву дозволу сине, ово само кафица и доручак за ове људе што по цео дан стоје и продају.“

„Госпођо“, повиси тон инспектор, „то је забрањено и одмах то вратите, да Вас не водим у полицију.“

„А што мене, сине!?“

„Па кога“, опет ће инспектор.

„Па водите чика Маку, зашто мене!“

„Добро, жено, а зашто, ко је он?“

„Па он је, сине, мој муж, њега водите.“

Маријана Илић

ПОКЛОНИ У ЈУЛУ

Данас сам и званично умрла. Биолошки.
Ваљда ће неко некако да јави нашем породич-
ном Деда Мразу?!
Он ће већ по протоколу наћи адресе.
Биће то материјално фина, пуна тачка.

Данко Б. Марин

ОМЕГА ЧОВЕК

Мултилатерални свет је покушао да се договори са униполарним – но, укључио се и биполарни који је тврдио да...

Свет је у трену нестао. Активиране су дезинтеграционе бомбе којима је људски род дезинтегрисан. Преживео је само један рачуновођа удубљен у рачуне, безбедан – дубоко у утроби земље окружен златним резервама. Злато није дозволило да дезинтеграциони зраци униште један живот: „златан“.

Рачуновођи су машине одмах показале стање изнад њега, обавестиле га и да је апсолутно неугрожено његово одживљавање. Омега човек је потом урадио нешто због чега ће се кајати до краја свог земаљског битисања! Погледао је стање својих рачуна и видео да ће умрети: дужан!? Није имао ужу породицу, одавно одвојен од фамилије, али професионалац је...

НЕМИРНА НОЋ

Млади црно-бели мачор је гребао с друге стране врата. У глуво доба ноћи, предосећао је да се нешто необично догађа унутар куће. Светла у ходнику су била попаљена, чули су се гласови који су одударали од тишине ноћи. Гурао се уз улазна врата, разглављена од ветра и честе употребе, те је и сам прaviо буку.

Укућани су добовали степеницама које су шкрипутале, будући направљене од дрвета, а непокривене простирком која би утихнула звуке притиска ногу у брзом ходу. Ускомешао се, вртео репом и дочекао да домаћин откључа врата и прође поред њега као да га није ни приметио. Није он могао да зна да му се журило да реши настали проблем. Хитао је са кључем од гараже да донесе нешто од алата који би му помогао да развали врата сопственог купатила. Одатле се чуло стењање старице која је пала и са собом повукла и кључ што се подвукао под њу тако непомичну и уплашену. Сигурно се питала шта је богу згрешила да је поврх свега још то снађе. Није имала снаге да се уз WC шољу уздигне на ноге, клецале су јој и враћале је доле тако да је главом била прислоњена на врата док је ногама одгурнула минијатурну канту до туш каде до које су јој врхови ножних прстију допирали. Време се чинило да јој је ду-

же него икад, никад да се избави из малог простора међу плочицама. Постајало јој је, полуобученој, и хладно.

Срећа у несрећи да су је чули како запомаже. Отпадање масне беле фарбе са врата запрштало је на све стране када су делови дрвета са штока полетели унаоколо пратећи снажне ударце метала.

СУСПРЕТ

Седео је на клупи и читао. Села је поред њега и извадила књигу из ташне. Периферним видом препознао је познате корице. Та жена је очигледно читала исту књигу као и он! Окренуо се на тренутак и видео да је обучена у дугачку црну хаљину и да савршено спокојно прелистава странице. Осетио је нелагоду док су му кроз мисли пролазиле олује питања без одговора. Ко је она? Да ли је могуће да је ово случајност? Невероватно!

Увек је трагао за сродним душама. Највише је волео када сретне особу са којом може да дискутује о књигама које чита. То му се ретко дешавало. Био је узбуђен. Какав је ово сусрет? Она је и даље читала са полуосмехом на уснама. До носница му је допирао мирис цветног парфема. Помало ошамућен, осетио је напад дрхтавице. Приморавао је себе да јој се обрати. Убеђивао се да то није чин храбрости. Па, нормално је... ово је савремено доба. Уосталом, она је села на твоју клупу, говорио је себи. Прелазео је очима преко текста механички, касније ће морати да се врати на те странице. Померао је ножне прсте у ципелама од нервозе. Капљица зноја са чела је канула на страницу књиге и овалажила је. Одлучио се. „Извините, ви читате...“ Без речи је устала, у ходу вратила књигу у ташну и отишла... „исту књигу“.

Посматрао је како одлази лаганим ходом. Погледао је у књигу и видео празне странице пред собом. Устао је са клупе и отишао у супротном правцу.

УЛОГА СРЕДЊЕГ СЛОВА

На улазним вратима свог стана никад не ставих ону плочицу с именом и презименом. Из принципа или лењости, појма немам. Како су ме онда ти људи пронашли, такође, појма немам.

Кад сам им после дуге звоњаве отворио врата, упали су у ходник попут стампеда. Ух, како су ме само одвратно исцмакали. Онда су повадили своје поклончиће. Потом су се раскомили и одмах раскомили.

Нисам могао да верујем да смо у сродству. Они су о мени знали све: добар сам к'о хлеба, понос сам наше лозе, сваком хоћу да помогнем, а тек роду свом...

Ја себе таквог нисам познавао. Њих нисам познавао – никако!

Гледао сам их, слушао, и грозничаво размишљао шта ми је чинити. Тада ме изненади чичица са дугим брковима:

– Кад смо се овако лепо упознали, и о свему поразговарали, ствар бива јасна, овај ће младић становати код вас. Молим те, рођаче, чувај га као што чељад чува грумен соли у току рата.

Исплати се, размишљати. Сетих се да на улазним вратима нема плочице с именом и презименом. Хладнокрво одговорих:

– Господо, у питању је мали неспоразум. Ви тражите господина Драгана Д. Ристића. Да ли сам у праву?

– Драги рођаче, наравно да сте у праву. Ми тражимо Душановог Драгана – одговори мени непозната госпођа.

– Али, господо, ја сам Драган Ј. Ристић. Драган Јорданов.

Били су шокирани. Кад су дошли к себи, брзо покупише своје поклончиће и напустише мој стан без поздрава. Више им нисам био род, још мање, добар човек како су, кобајаги, мислили.

Није било ни извињења, ни уобичајеног, довиђења. Напротив, чуо сам најстаријег члана групе како поверљиво шапуће младићу.

– Учи, синко, учи. Видиш, Драган а Јорданов. Бугарин сто посто. Зато, памет у главу, Ниш је ово.

Бугарин не Бугарин, не би ми право што ми бар ракију не оставише. Толико је старац хвалио као да је знао да љубим најлепшу драгу, чашицу.

НИЧИЈИ

Он даноноћно лаје. Лаје некад тужно, некад бесно, на пролазнике случајне, на комшије радознале, на веселе, брбљиве дзивдзане, на обесне и заблуделе мачке. Чува своје, шест-седам месеци од људи напуштено, у траву урасло двориште, неколико, некад негованих, ружа и чесму испред велике, лепе али празне куће.

Његов газда у свом тестаменту је заборавио њега. И иако више не чује гласове укућана, свакодневно очекује да се неко од њих појави на вратима са порцијом топле хране. И док чека, презалогаци који комад, из комшијског дворишта, убуђалог хлеба. И наставља да лаје бесно, верно, на траву коју нико не коси, на прозоре успаване, на димњаке хладне, безживотне. Не да забораву ни близу капије дворишне.

Некад нечији. Сада само свој. И једини жив. И име своје он само зна. Мали жућкасти пас.. без педигреа...

КРУШКА

Преображење је и не ради се у пољу. Мија је отишао сеоским путем, па кроз багрењак до потеса Церик да обиђе њиву. Дан леп, сунчан, врућина, а у пољу дува неки свеж ветрић. Његов деда Тихомир, звани Тико, причао му је још као детету да ваздух и вода по Преображењу постају хладнији, лишће почиње да жути и све у природи што је бујало полако вене. Од тада се не препоручује ни купање у рекама и језерима, јер се, како је рекао деда Тика, „преобразе и камен у води и лист у гори“. Сунчев календар је наследио од деде и то није био обичан календар, то је био усмено преношен календар који је кроз причу објашњавао промене у природи. Уздахнуо је дошавши до Церика, иза кривине је угледао у даљини једну крушку. Била је стара и крта, већ скоро није рађала, али није хтео да је посече. Нека је на ободу њиве, не смета никоме. Упутио се ка њој, сео на траву и запалио цигару. Како је лепа њива, срећена, некад је ту било храстова, високих и јаких, а данас само име – Церик, подсећа на то. Буди прошлост, али Мија данас хоће да живи и једе крушке детињства. Попеће се, јесте крта, али успеће, као кад је био дете. Угасио је цигару и попео се на грану, ухватио се рукама за једну, па за другу и ето га скоро горе, али нешто га вуче доле. Чуо је крцкање грана и пропао је доле уз

трасак. Ништа се није видело, пред очима, све је било црно. После неколико сати дошла је жена да га тражи и нашла га како лежи непомичан с убраном крушком у руци.

ИЗА ЗАТВОРЕНИХ ВРАТА

Четворогодишњи дјечак плаче и дозива мајку, покушавајући отворити врата и истрчати из собе. Од суза му је мокро лице и оне се заједно са балама сливају на пиџаму. Његова плава, мало дужа, косица је улијепљена од зноја.

Човјек црне густе косе и дуже браде, средњег раста, тридесетих година, једном руком и једном ногом држи врата, не дозвољавајући дјечаку да изађе. Док дјечак хистерично плаче, он тихим гласом понавља:

– Не можеш изаћи док не престанеш плакати и обећаш да нећеш ићи у мамин кревет већ ћеш лећи у свој. Ноћас си нас плачом све пробудио. То није лијепо.

Његов тихи, равни говор мијеша се са вриском дјечака, који покушава зауставити плакање, али не и рећи оно што његов отац жели чути.

Отац аутоматски понавља своје ријечи, очекујући да ће сломити тврдоглавост дјечака, али добија само различит интензитет његовог плача.

У једном тренутку дјечак престаје плакати. Још увијек се тресе и јеца, али не говори да ће послушати. Да отац у том тренутку стане и сачека да се он смири, можда би и добио тај тако жељени одговор, али када наставља понављати оно што дјечак слуша

већ петнаестак минута, он поново сакупља снагу и из свог грла почиње да вришти и дозива мајку.

Чују се кораци мајке низ степенице. Покушава отворити врата са друге стране собе. Отац сад са двије руке и ногом држи врата и не дозвољава да мајка уђе. Дјечак уз још јачу вриску и сузе беспомоћно покушава отворити врата мајци. У томе тренутку отац га грчевито хвата за руку и из све снаге стишће, али наставља истим мирним, једноличним гласом понављати:

– Не можеш изаћи, док не престанеш плакати и обећаш да нећеш ићи у мамин кревет већ ћеш лећи у свој. Ноћас си нас плачом, све пробудио. То није лијепо.

ВИСИНА

Добро сам прочитао и добро разумео Његоша. Ако човек стоји на врху макар и малог брда, више ће видети него ако би стајао у подножју брда. И попнем се. Мало брдо, лако за пењање. И – ништа нарочито. Видео сам само оно што сам већ видео и пре пентрања на брдо.

А на високе планине се пење теже. Напорно је то. Нема ни пута ни путање. Ни бар проходније стазе. Одустанем и пожалим се пријатељима. А они ми кажу да ја нисам најбоље разумео великог Његоша. Он се то фигуративно изражавао. Мислио је на пењање у друштву. Да те прво изаберу у странку, па за председника странке, па све тако редом до председника владе, државе или тако нешто. Тек са те висине ће се видети више и боље него ако си само члан странке, а поготово ако ниси закорачио ни у водећу странку.

Схватим ја то и кренем. Једни избори, други избори, трећи избори... Дођем на сам државни врх. Обрадујем се и пружим поглед околу. И зачудим се. Ништа не видим! И никога! Мање него и са оног брдашца. А све више осећам да постојим само ја. Више сам пријатеља имао пре избора, док још нисам ни видео врх, а камоли био на њему.

Или сам ја слабовид, или сам такав по карактеру, или то, једноставно, тако треба да буде, или је велики Његош, ипак, погрешно. Догађа се то и великим људима. Сем ако је то тако било у његово време. Данас није више тако. Ко је на врху, не види ове доле.

Све му се чини да они и не постоје.

ПРИЧА О МЕНИ

Ево је прича како сам купио BMW R1200 GS Adventure Triple Black.

А нисам хтео. Нисам ја био тај. Посао на одређено, у гаражи Сузуки 650, паметном доста.

И рекох себи: „Узећу BMW R1200 GS Adventure Triple Black!“

И рече жена: „Ти си полудио!“

И брат каже: „Шта ти је?“

А ту су били и Милан, Драган, Владимир, Крстивоје и Павле.

И они кажу: „Ми ти не верујемо!“

А на високим планинама Јужне Америке козе су викале: „El Chukarabrrrrrra!“

Ви то можда мени тако, али ја знам да ћу за месец дана од сад возити BMW R1200 GS Adventure Triple Black!

Обрадова ми се банкар кад ме виде: „Где си, кућо стара! Хоћемо онај трећи кредит да пребацимо у четврти па да мало додамо каматице и повећамо рату коју марку?“

„Јашта, брате, режи.“ И наздрависмо ракијом.

А жена опет виче: „Имаш мотор, шта ће ти тај? Можемо за те паре узети гарсоњеру, нов ауто, одсебити се у Београд!“

А брат каже: „Могли смо узети два Харлија, ени их по осам хиљада, вако ћеш сам возити ако уопште негде и будеш ишао.“

А ту су били и Милан, Драган, Владимир, Крстивоје и Павле.

И они кажу: „Ми ти не верујемо!“

А на високим планинама Јужне Америке козе су викале: „El Chukarabrrrrra!“

И пребаци банкар дилеру паре и обрадова се дилер и сервисира га за пут око света. И дођох по њега а да се секунде покајао нисам. Аутобусом лако. А тамо он. Трипут црн. BMW R1200 GS Adventure Triple Black.

Фина, добро нашминкана девојка цвркуће, држи папире и кључеве. За ову прилику ће и газда сићи са спрата да ме поздрави. „Одби сви, мак се тамо, од данас возим сам!“

И како пипнух ручку, тако ме узе себи и бисмо једно. И моћно забрунда и понесе ме и са пута несташе сви, ни камиона ни људи, ни аута ни мотора, само ја и мотор, а мотор је BMW R1200 GS Adventure Triple Black.

А ту су били и Милан, Драган, Владимир, Крстивоје и Павле.

И они кажу: „Ми ти не верујемо!“

А на високим планинама Јужне Америке козе су викале: „El Chukarabrrrrra!“

ПРИЧА О ПРИЈАТЕЉСТВУ

Те године одлучисмо да се преселимо у управо завршену кућу. Стан већ „испазарен“, деца довршавају студије у Београду. Помирена са мучним и спорим мужевљевим опоравком после поновљеног можданог удара, гајим наду да ће се у кући са великим двориштем, подно познатог брда с кога мириси јела и четинара допиру, ветрови струје, осећати боље. Можда овог пута избећи оно најгоре. Навикла временом да и неке мушке послове обављам у стану, чудно ми увек беше кад нове комшије неку помоћ понуде – за кошење траве, фарбање ограде... садњу неку. Тешко је то и њему, мужу, падало, па сам углавном одбијала ту помоћ, плаћала услуге и достојанствено се са свиме носила. Оне прве комшије сам, наравно. знала све... Остале не.

Идем на посао сваког јутра са нове, даље, локације. Јесте да аутобус, за половину тог пута близу стаје, али кад је време лепо, увек идем пешице. И већ првих дана по пресељењу упознајем Неког. Дечак, од неких осам година ме сустиже, љубазно поздравља, пита за „чика Драгана“. И што кола не возимо већ у дворишту стоје... и тако још понешто. На моје питање чији је, као одрастао, спремно (док ме детињим очима гледа) одговара:

– Брат и ја имамо хранитељку... знате сигурно (правим се да знам, очито сви знају и не одајем се) – Мој брат је старији две године, па ако вам нешто затраба, ви нас позовите – чаврља и даље.

Тако се ми упознајемо. Следе та случајна сусретања, јутарња, осим викендима. Посебну драж овим шетњама даје то што се на истом месту појављује још један друг – кученце неко преслатко, теријер мали, ваљда, који нам се радосно придружује. Настаје мажење. Прва му не одолевам. Кажем дечаци:

– Нечији је већ, умиљат и чист... видиш, сигурно већ има газду.

Реч ми запне у грлу.... Ко зна и Он чији је? Где су и виђа ли их – своје родитеље?

Растајемо се са псићем увек на истом месту, раскршћа неког, оног где се растајемо и мали комшија и ја – он због школе, ја због посла. И куца већ зна – наставља да нас даље прати. Ово дружење јој очито прија. Већ стари другари, тог дана се опет срећемо – он у школу иде, а ја на посао. Потпуно необавезно, чаврљање његово... Никад га не питам, рецимо, о томе како му је у кући, код хранитељке, са братом, нити шта је са родитељима њиховим. Дечак је паметан и некако не бих да било чиме изазовем неке његове неконтролисане емоције

На уобичајеном месту, где нам се обично псић придружује, ипак га разочарање стиже и скоро сузе грунуше:

– Нема га ОНО НАШЕ КУЧЕ.

Те речи га, као ништа до тада, одадоше... Мени се очи замаглише сузама и ни не знам како сам више ишла до места нашег раздвајања.

Време прође... Оно као по правилу заврши све...

Данас је красан момак, успешан студент коме Бог, очито, и мало више среће поред памети даде. Код исте хранитељке је и увек ме при (сада стварно случајним) сусретима широким осмехом дарује. Што је још важније – мој најдражи „мали комшија“, сасвим случајно беше и то остаде.

Лела Милосављевић

АЛС

Горан више није правник, ни комшија, ни пролазник. Више није ни човек. Он је само дијагноза на четвртом кревету у соби у дну ходника.

Жив, а не дише. Не гута. Не хода. Не говори.

Цео живот стао у три слова.

А ЧАРАПА

Ко ми украде чарапу?! – дозива ме усред ноћи, у ствари, одавно је прошла поноћ. Знам да сам их оставила крај пећи да се суше. Њих највише воли. Устајем, шта ћу? Загледам, где би све могла да западне, ништа. Она седи и запомаже, украдоше ми чарапу!

Тако се дешава и са папучама. Пре неки дан сам их тражила и под креветом, под јастуком, на разним местима, на сталажи са књигама, нема па нема. И кад сам одустала, погледам у пролазу, заденула их између душека и странице кревета. Мислим се сад и око чарапе, није она далеко, али ноћ је. Пипнем јој леву ногу, наћох је. У сличним црним чарапама спава, додајући поменутој нози још једну, угледала је другу и помислила да су јој украли прву.

Жељко Н. Митровић

КРАТКА ПОЛИТИКА

Долазим на посао. Државни посао. Откуцавам самог себе. Па улазим у тоалет. Да оперем руке. Тамо затичем „менаџерку хигијене“.

– Само да поведем своју „политику 'чистих руку'“ – објашњавам јој зашто сам ушао.

– Шта ћете – одговори она – свако данас води неку политику!

ВЕШТИЦА

Питала се када ће већ једном престати. Зар им није доста? Сваком нормалном би већ досадило. Како је могуће да су толико упорни?

„На ломачу, на ломачу, на ломачу!“

Да, њихово скандирање јој је поново парало уши. Зар ти глупани не виде да је већ на ломачи? Што бар не вичу: спалите је?

„Урааа“, одјекнуло је из њихових грла, а онда је из тога закључила да су опет запалили ватру.

И сад ће опет тај бол. Како је ово блесаво. Десетак минута касније, њено тело је било мртво. И поново је гледала, овај пут још једним новим очима. Да, је бар смести негде другде, а не опет овде, очајавала је дубоко у себи.

„Ено је, ено је, људи, ено је!“

Поново исте речи. Зар ти глупаци не могу да буду мало оригиналнији?

„Хватајте је. Не дајте да побегне!“

Није бежала. Знала је шта је чека, али јој је одавно досадило да бежи. Јер, иако је знала шта је чека, у исто време је знала и да не може да побегне. Поново су је шчепали. Кад би се та глупа машина бар покварила. Већ јој се смучило да је стално изно-

ва и изнова копира, убацује сећања старе верзије ње
и материјализује је баш овде. Ма где то овде било.
Њу, матору научницу.

СТАРАЦ

Само је стао насред пута. Није умео да крене даље.

Прашњави друм, као гуњ. Бљесак минулих година заискри у оку. Замагљен поглед у даљину. Куда даље? Како? Није се штедео када су га терали да ради, ни када се сам терао. Није се жалио, и коме би!? Научен да слуша и људе да воли.

Ти исти људи су га издали. Сада је сам насред пута.

Радојка Никић Милиновић

ЈЕСЕЊА ПРИЧА

Љубавна. Сном исплетена. Драга. Под ципела-
ма жуто лишће хода. Сећање на сусрет. Хаљине из-
бледеле од додира. Отимају се немиру. Блиста срце
даљином додирнуто. Срећа.

ПАХУЉИЦА

Пошла је од средишта у жељи да размотри све, да јој ништа не промакне. Одлучила се за женски свет – јер, можете ствари проучавати држећи се било ког принципа, ако га се заиста држите. Сматрала је да скроман човек боље види.

Идући од центра, нашла је да се појављују све нове и нове ситуиране жене, као Де Кирикове девојке, и оне желе да им се удовољава, да им се људи удварају, да користе њихова имена у деминутиву – или не, са епитетом 'мала'!

Земља је много већа него што се чини: као да у центру има простора само за по један примерак од сваке врсте, а кад се иде ка периферији ти се примерци умножавају и претварају у низове. На крају сваког низа, звездаца, са посебном и заиста необичном личном или породичном историјом. Низови се и укрштају.

У ком год правцу да кренете, пахуљица изгледа другачије, као да није она иста. Била је у недоумици – да ли треба размотрити и чињеницу да се пахуљица отапа на вишим температурама, да нестаје при додиру са глом, или да то остави за неки други рад. Одлучила се за ово друго.

ДОБОВАЊЕ

Ту, спрат изнад (тачније у међуспратном тамнилу) живе Чудни добошари. Не по изгледу јер, никад их нисам видела. Чудни по распореду кратких и дугих удараца. Неочекиваним паузама, мом неуспевању да исте претпоставим. И покрете да са њима ускладим. Ја, антислухиста са савршеним штаповима.

Одавно већ избегавам огледало. Оно и ја. Сапутници узиданих корака. Правимо напуклине у одразима у складу са тешко предвидим ударцима Чудних добошара.

Понекад се звуци стопе са звекетом посуђа оних изнад. Чангрљају пажљиво опране шоље, чиније се устањеним редоследом додају сваком члану породице. Жубори заборављена чесма.

У последње време (ч)ударци постају све потмулији, раскорак у ритму наликује мојим очекивањима.

Ослушкујем, Чудни добошари као да се прилагођавају. Дум, дум дум, цингл. Дум, дуууум, цингл, цингл.

Гле, ово на средини више није канабе, разапета добујем.

САН

„Како је било?“, насмеја се Таки и окрене јој лице. „Сви су такви кад почну. После су насмејани и чили да по цео дан примају муштерије. Иди среди се, за неких сат времена долази специјална персона. Инспектор Миладин. Не може да те избије из главе. Сања те свако вече откад те видео.“

Сања више не сања. Сања Миладин и остали који чекају у ред. Она је у кади пуна са топлом водом и гледа у таван. Бео као снег. Као фатаморгана, као сан који је полако одвлачи. Нисам био у праву. Сања ипак сања. Сања Петра како је милује по коси, сања Сања и мајку и оца како јој честитају рођендан, сања Сања све што је требало да јој се деси, а није јој се десило. Све што је однела зла судбина и несрећа.

„Шта радиш тако дуго? И кога си мислила да зајебеш? Човек ти је дао паре, а мени ниси ништа дала. Хајде, отвори да ја и ти мало попричамо колико да знаш где ти је место! Сања! Јел чујеш ти мене? Отварај, дрољице, да се не наљутим озбиљно, не знаш ти мене кад ми изађе крв на очи.“

Крв му је изашла, али испред очију. Таки је разбио врата и видео црвену воду у кади и Сању како сања заувек. У води су пливале новчанице.

„Будала!“, уздахнуо је кратко. „А могла је да живи као краљица! Индира, ај, сунце, позови Вучјака и Квирија да се попну овде. Нешто се десило. Да,

лоше је, али није важно. Живот иде даље. Инди, душо, јел има ова нова Сања некога? Мислим породицу. Онако питам. А, нема. Има брата у Канади. Ко ће сад да га тражи. Ништа, бре, само питам. Хајде, пошаљи момке, немам много времена, доћи ће Миладин. Знаш да је пробирљив. Ви се спремите са Цини. Знаш да сте моји најбољи модели. Да, можда ће да вас узме обадве. Да, инспектор је. Шта још желиш? Који број гаћа носи? То ћеш сама да провериш. Дуго ме држиш, одбићу ти од процента. Хајде, чекам. “ Таки је искључио телефон и још једном погледао заспалу Сању и затворио врата од купатила.

САН

Дамир Вералија отвори очи. Пет је сати, поништи аларм телефона. Осврну се. Јасна је спавала, њене велике груди готово су поиспадале из спаваћице. Тик уз кревет, до Јасне је корпа са бебом. Дамир се тихо извуче и оде у купатило да се спрема.

Увијек око првог у мјесецу, у магацину његове фирме за дистрибуцију штампе завлада хаос. Не продана штампа стиже са свих страна и магацин се затрпа. Он и његов помоћник Горан радиће и по дванаест часова, наредних дана, све док магацин не доведу у ред. И све мора да штима. Дамир зна да до бољег посла не може без јаке везе, све чешће помишља на одлазак вани, у иностранство.

Послије напорног дана свратио је са Гораном на пиће, у њихову кафану, а кући је стигао око седам. Отвори врата и нађе се у чуду. Жена, кумови, на столу печење и торта, упаковани поклони: Срећан рођендан, Дамиреeeeeeee!

У кревет се срушио препариран и одмах је заспао.

*****

Дамир Вералија отвори очи. Поништи аларм телефона. Осврну се око себе. Био је сам у својој великој спаваћој соби, пространог стана. Девет је сати. Полако ће под туш. У дванаест га чека важна сједни-

ца на факултету. Пред почетак нове школске године, колегама професорима, декану и ректору, представиће неке своје новитете у настави. Нада се повољној реакцији и разумијевању.

Дамир је око четири ручао у ресторану Алас, са супружницима, Срђаном и Аном, колегама са факултета. Његова вјереница Тамара, сутра се враћа из Београда са конгреса хематолога. Пар сати касније, Дамир се довезао на паркинг ТВ Плус, гледаног канала. Гостоваће у емисији у којој ће тема бити његов роман, *Сан*. Књига је доживјела већ пето издање, постала је бестселер, а говори о сновима једног малог човјека и његовој јави.

Зајапурен, од успјешног дана, Дамир је кући стигао око једанаест. Дуго је уживао под тушем, потом се уз вино и ТВ опустио и утонуо у сан, у кућном мантилу, заваљен у фотељу дневног боравка.

*****

Дамир Вералија отвори очи. Осврну се. Уз њега се стискала његова Јасна. Било је пет сати и аларм телефона пробудио га је из сна. Или је тек сада почео да сања?! То већ одавно ни сам није знао.

ТРАГОМ ЛЕГЕНДЕ О ЗЛАТНОЈ КОЧИЈИ ИЗ ЗЕМЉЕ ВАРВАРИЈЕ

Те године деца су бојала бојанке у подруму, велика бојанка од сто страница, цвет до цвета и обични фломастери, стварали су чудесне слике. Свет фантазије. Принцезе и виле у византијским хаљинама оживеле би у дугим ноћима и причале нам о златној кочији још скривеној у високом брду где данас само стоје рушевине античког града Варварина у којем је рођена наша бака.

Док су ноћу птице грабљице правиле рушевине, ми смо сањали Варварију у пуном цвату. Прве трешње су већ почеле да зоре у Варварији, а црне птице рата летеле су градом сваке ноћи рушећи нам снове, а није било светла, тек покоја воштана свећа која се сливала по боји.

Од нашег подрума направили смо лагуну тамно плаве боје мора из земље Варварије, галебови и маслине, сирене и Савамала.

Преко Бранковог моста гледали смо розе сљезове како сами ничу у асфалту или поред обале Саве и Дунава. Кошава је носила латице до замишљене лагуне у Ваварији. Бојанке остадоше да ме сећају на дуго чекано лето и обећану земљу Варварију у којој влада мир.

Тек 9. јуна престадоше црне птице да краду небо и наше снове, на небу после црвене кише од олова опет су заблистале дуге мира.

Бојанке су опет у моди, сигурно ће их овог лета на плажи бојати деца и одрасли. Асерија ће да процвета у возу до Нединума, креда да пише срцем графита по стазама камењара и смиља куда је пролазила златна кочија од Варивода до нестале Варварије на Јадрану.

Јован Павловић

ДЕПОНИЈЕ

Људи у градском окружењу. Педантно упаковани у производ.

Сви и све на производној траци. Пушке и краве и сексуална помагала. Аутоматизовано фабричко постројење. Масовна прерада меса.

Запањујућа урбана архитектура. Луксузни ентеријери. Невероватно богати градски пејзажи. Непојмљиво сиромашни приградски пејзажи.

И отпад. Докле поглед сеже. А у отпаду опет људи.

BIG DEAL

Нећу да будем патетична. Нећу да будем ни снимљена камером, право у лице са сузама и лажним осмехом. Камера ће се приближити, новинарка ће принети микрофон, ја ћу стајати. Питаће ме нешто значајно, важно, јединствено онако као ус-пут. И ја ћу удахнути ваздух, погнути главу према микрофону, да мој глас буде помало баршунаст или храпав и тако ће почети. Седећеш у првом реду, чуће се твој глас, жамор и онда... Ништа нећеш приметити. Све ће трајати минут-два. Гомила глупости које ће бити изговорене, општих места које сви употребљавају у одговорима, лажне радости и ни мало наивног смеха. Новинар ће отићи, а ја ћу потражити своје место на коме је остао мој капут. Ти нећеш ни приметити.

Нећу да будем злурада. Али, зашто се не бих лукаво, насмејана онако право женски, теби приближила. Та, „big deal“, слика твога детета стоји на старом месту у твом мобилном. Слатко је. Понекад ми се чини да увек говоримо исте речи и о деци наших колега, пријатеља, комшија и осталих. А сва деца личе једно на друго, онако дечји и наивно. Наше речи чине њихове родитеље срећним. Они просто уживају кад неко похвали њихове потомке. А не, то не долази у обзир, остаћу у другом реду, да посма-

трам из прикрајка шта се дешава. Ти се нећеш освртати, нећеш ни жвакати жваку. По својој старој навици, држаћеш прекрштене руке на грудима, и чекај да почне...

Шта ће почети?

Представа о једној ефемерној љубави. О пролазности, животу, срећи, радости, мојим чулима. Моја љубав помешана са твојим осећањем пролазне авантуре.

Да, да, „big deal“, врло важно што си ожењен.

Али помало се осећам као уљез у твом животу. Не, нећу да будем патетична. Љубав је ефемерно осећање. Ма колико дуго да траје, она је танана и експлодира као балон који је превише надуван. Да, ефемерна, више него што изгледа. Да ли сте то знали?

ОВА ДОБИЈА, ОВА ГУБИ

На платоу, усред пијачне вреве Циганин вешто мења три кутијице поврх куглице, и узвикује „... ова добија, ова губи...“, не обраћајући пажњу на хладан децембарски дан и своје промрзле прсте. Увек се нађе неко надобудан да стане на кутију и пружи педесет евра за опкладу. Куглица волшебно ишчезава испод ње, додуше, нема је ни испод друге две, неко је викнуо „... бежи, мурија...“ и за трен ока је жртва остала сама на попришту, мајстори су побегли, а мурије ни од корова.

Недалеко од гомиле која се створила у радосном узбуђењу због нечијег губитка, девојчица од неких десетак година са својим нешто млађим братом, обоје гологлави и у лаганим капутићима, распротрли су деку и на њој поређали своју робу. Биле су то њихове старе играчке, рашчупани медведи, прљави дрвени возови, Барбика без једне ноге и поцепане бенкице, као да се ради о сценографији за Фелинијеве филмове. Њихове сањиве очи су посматрале сваког ко је пролазио поред играчака.

Која је њихова прича? Колико нечијих лоших и несрећних одлука је довело њих двоје на тло ове пијаче? Ипак, у њиховим очима је светледа нада да ће данас довољно продати да не буду гладни до сутра-

шњег дана. Да ли ће се наћи неко довољно милосрдан да им откупи све изложено по разумној цени?

И после неколико сати, њих двоје су и даље седели на истом месту, она наслоњена на бетонски зид, а дечак је спустио главу у њено крило. Својом десном руком га је обгрлила, покушавајући да му пренесе мало своје тоpline. У њеном замишљеном погледу није било ни страха ни невоље. Само чврстине, која је говорила – могу ја то. Да ли може? Да ли је њена храброст довољна да нахрани њих обоје?

Нису имали среће тог дана. Скоро сва роба им је остала. Ускоро ће је покупити и кренути кући, ако постоји неко место које они тако зову.

Анђелка Пауновић

БЕЗ НАСЛОВА

Срећна, уживах у твојим покретима у стомаку у исчекивању твог доласка да упознаш брата, маму и тату. Твоји нежни откуцаји срца доводили су ме до нирване.

Кћери, родила си се – мртва.

ОДЛУКА

Одлучила сам, пустићу дугу, плаву косу и отићи ћу у Шведску. Тамо су круне, и тамо су ноћи беле, а ноћ је мој дан.

И поново ћу имати 23, и бићу млада и лепа.

Њему ћу те круне слати, и швајцарске сатове купљене на берзи, да види колико је сати, Њој патика да јој се у глави заврти, и повратну карту за пут око света, повратну да се себи врати. И једну круну, једну једину, свега круну, да научи да лети, да хода боса, и да заволи ситнице.

Да, одлучила сам чврсто, пустићу дугу плаву косу и отићи ћу далеко.

А кад се вратим, млада и лепа, у белој хаљини и са машном у коси, кад се пробудим, загрлиће ме чврсто као некад, и питаће ме са очима сненим и са сетом у гласу,

–Ко те наљутио, Мајко?

Живот.

Само ти ради свој посао, Животе мој.

АУТО ТРАНСФУЗИЈА

Помислила сам – зашто не бих контактирала људе чије смо обострано постојање одавно заборавили?! Одувек сам знала да се у свакоме, па и у најгрђем човеку, крије непатворени хуманиста. Купила сам број од мобилног оператора и ставила картицу у прастари мобилни телефон. Решила сам да се зовем Тијана.

Отупкала сам: „Ћао, ‘еј, извини што те цимам, Тијана овде, из Грчке, ако се сећаш, хитно ми треба давалац нула минус крвне групе.“ Одабрала сам да упутим поруку као пошаљи многима. Скувала сам кафу, припалила цигарету и нестрпљиво ишчекивала одговоре.

А шта да радим ако ме неко позове?! Ваљда нисам такве среће. Данас се људи само дописују и шаљу налепнице. Или шаљу само налепнице. На паметним телефонима.

Први се упецао мој у сваком смислу бивши кум: „Тијана, сећам те се. Извини, али ја не дајем крв. Била је и мени фрка пре пар година па ни од кога ништа.“ Нисам одговорила. Кад се само сетим како ме је јефтино продао. Ко ће га знати, можда сам толико вредела.

Цевчим кафу, сабијам цигарете, време пролази. Неколико сати касније стигла ми је порука од

бившег прогонитеља: „Нешто те се не сећам, ал' нема везе, увек сам на располагању.“ Далеко му и лепа кућа и расположивост. Због њега сам својевремено променила број телефона.

У међувремену сам написала неколико песама, мученичко родољубивих, кад ето ти бившег мужа: „Ђао, Тијана, само реци које године смо се упознали. Нисам у могућности да дам крв, мало су ми јаче трансминазе јетре. Подржавам у фулу.“ Шта да му напишем кад сам му све рекла. Још увек ми је зло од његових немогућности и назови хедонизма и подршке.

Искључила сам телефон. Попила сам још ко зна колико кафа и прочитала по ко зна који пут „Злочин и казну“. Изгледа су ми те кафе потпуно дехидрирале мозак, тако да сам одлучила да се напијем сопствене нула минус крви.

СТАН

Успиње се слеп човек степеницама солитера и премишља: да ли треба отворити прва или друга врата.

Зна он тачно колико има степеница до стана, и на ком је спрату, али никад се не зна – грешка је увек могућа.

У најгорем случају, могу да му преселе зграду.

Изаћи ће изнервирана комшиница и продраће се.

А, и папагај може одлетети кроз отворена врата.

Прхнуће огромним шареним крилима изнад његове ћелаве главе и уплашиће га, као некад јеребица, док је заједно с оцем везивао снопље.

Навикао је да нечујно, поштапајући се, дође до своје собе, додирне кваку железних врата, угура кључ у браву и закључа их са унутрашње стране, нико ни тада не види, нико ни тада не чује.

Али те ноћи, слепац никако није успевао да откључа врата; залудно је покушавао да уђе код суседа.

Када сам га ухватио за руку, у жељи да му помогнем – највероватније помисливши да сам лопов – он трже руку, ухвати се за наочаре и тужно изусти: „нема ми стана...“

Од тада непрестано сањам слепе како са свежњем кључева стоје у реду испред мог малог стана.

Улазе један по један, као код зубара, али када седну, не могу да их досегнем, иако сам чуо њихове кораке.

Коме да захвалим на добром виду?

ДОБРО И ЗЛО

Глас од уста до уста ширио се брзином свјетлости. Није мала ствар да у забачени заселак испод самог врха планине стижу тако важни гости. Тамо гдје ријетко свраћа било ко осим чобана и понеки изгладњели вук, прворазредна сензација је имати посјету. Оно што је било посебно у тој посјети је да су свој долазак заједно најавили: Добро и Зло.

Чобани су се потрудили да на вријеме позавршавају своје послове, да стоку затворе у торове и оставе пред њима довољно хране да могу до сутра да се посвете својим гостима.

Окупили су се на малој заравни испред највеће колибе. Није било довољно столица и клупа па су само најстарији добили ту част и привилегију. Остали су посједали на стабла довучена за огрев или на комад дрвета на који би ставили свој гуњ. Владала је свечарска тишина. Пушила се „крца“, пила нека тамна текућина, мјешавина жира, куруза са мало кафе. Из пластичне флаше „потезала се“ брља. Свако би рукавом обрисао грлић флаше и након пар гутаља предавао је првом до себе. На столу је било сира, тањир кајмака и врућа куруза. За госте, наравно.

Пут којим се стизало до зборног мјеста био је прегледан. Тамо гдје поглед једва допире, урањала је пастирска стаза наде у мрачну шуму. Све очи биле су уперене у ту тачку. Нису били сигурни да неће и

овај пут искрснути нешто велико због чега ће морати бити заобиђено њихово мјесто. Али појавили су се.

Осјети се олакшање код свих присутних. Проструја тихи жамор, узбуђење се могло резати жилетом. Био је то велики дан. На лицима се појави осмјех.

У даљини су два лика била готово иста, али сваким кораком како су прилазили, појачавала се та разлика. Када су стигли, сви су знали да ништа заједничко немају.

Као небо и земља. И мада су бацали бисере и причали сличне приче, све је било јасно. Те црте лица, тај блажени осмјех, те ријечи што топе трогодишњи снијег са врха планина, то је могло бити само добро.

Очи што погледом могу да оборе храст стогодишњак, ријечима које леди крв у жилама, прст подигнут као мач, најава страшних времена. То је могло бити само зло.

Сир, кајмак и врелу погачу су појели. Све што су наумили рекли су. Попили по неколико дуго чуваних ракија и устали.

Па сретно вам било и памет у главу. Све вам је јасно. Окренули су леђа и лагано замицали у таму. За стоку нису питали. За здравље нису питали. У ствари, ништа нису питали. Сунце је утонуло иза високих борова.

Све је изгледало јасно. Али док су се губили у тами, чобани су примијетили да са сваким кораком постају сличнији. Пред улазак у мрак шуме више нико није могао да примијети разлику. Стопили су се у једну сјенку. Готово аветињску.

Коначно су нестали у мраку шуме. Сјећање на тај дан било је нејасно. Кошмар и тама. Мрак.

У том мраку нико није више могао да се сјети: Ко је од њих био Зло а ко Добро???

ЈЕЗИК

У прихватилишту смо већ дванаест дана. Шћу-ћурени у металним креветима, увијени у грубу ћебад, мрвимо неизвесност. Оца су синоћ испред бараке напала двојица домаћих. Викали су. Волела бих када бих могла брзо да научим језик тих људи. Њихова деца гледају ме замућеног погледа.

Можда би било другачије када би знали да смо отац, мајка, сестра и ја прве дане по доласку провели у парку. Клупе су биле тврде, толико различите од постеље код куће. Морали смо брзо да је напустимо. Успела сам да дограбим само албум са сликама и књигу бајки.

Углавном не плачем. Поготову ако се групи пред бараком придружи младић са најплављим очима које сам икада видеала. Желим толико тога да му кажем. Поготову када из чиста мира баци камен на нас. Мајка ми каже да га се клоним, али те очи...

Када бих успела да му на тренутак усамим поглед, сигурна сам да бисмо прогледали.

ОГЊИШТЕ

Заједно су ушли у кућу и унели терет и ћутање. Одлажу храну у оставу и у фрижидер. Онда отварају прозоре и скидају капе и капуте. Пресвлаче се у кућну одећу. Он се осврће на њу и види да она брише нос. Зна да неће затворити прозоре док се добро не изветри читав простор. До тада ће она сређивати. И он ће. Као и увек. Прво ће наложити ватру.

Данас ће то она, да се топлота простре око њих и на њих. Он ће затворити прозоре и ставити воду да се греје да скува кромпире. Један брзи ручак. Она ставља воду за супу док мути кнедле. Погледује у њу док пере кромпире и мисли да му је она увек потребна. Својим кретањем она ствара кућну топлину без које би он увенуо. Својим ћутањем омогућава му да размишља и одлучује. Својим додиром она га буди и производи у њему снагу.

За њу, он је огледало. Његово понашање је последица њеног. Колико у њему пробуди, толико ће бити за њу.

Ватра из једног отиче у друго и чини дом.

ПРЕСИПАВАЊА

Пресипавају се речи трагом животних идеала, кроз шупљине земљаног суда. Пресипавају се мисли као вода, мењајући своја обличја кроз стисак обојеног стакла, сужавајући оквирност добронамерности кроз лажновидност огледала, са спознајом на длану временског протицаја.

Истина свиће и залази у сазвучју пресипавања, ломећи се у немерљивости по ивици суштине. Смислено окреће прамац да избегне округлине, док живот отвара свој круг из тачке броја Пи. Он постојано ћути у својој равни исцртавања, као затворен скуп тачака ограђен кружницом.

Ипак, благодарност говора прелама своју изгледност кроз обостраност примерног и лошег виђења – кад животне капљице носе свој ток у чињењу разноликости, под маскама неизвесности или извесности са кружним правцем ствари. Једино своју прогледност одсликава испражњен атом са околном путањом, стиховно говорећи: само да не буде пресипавања из шупљег у празно и обратно.

ПОРОДИЧНО БЛАГО

У трошној, старој кући од набоја која се састојала из једне собе која би се могла назвати пристојном, боравила је петочлана породица. Отац је седео поред шпорета на ложење и гледао у ватру која пуцкета, док је мајка управо скинула шерпу са гризом са истог тог шпорета и постављала сто за вечеру. Бака је седела у ћошку и штрикала нешто што је почињало да личи на шал, а девојчица се играла са старим авлијанером којем су се кроз танак, златни труп провидела ребра, али га то није спречавало да радосно маше репом. У близини, поред прозора кроз који се видео први снег, у колевци зевало је, заштићено од свега, миришљаво, сито и нежно, породично благо.

ЧЕКАЊЕ

Пре него што је ушао унутра, Миша је добро погледао зграду поликлинике. Још увек је зову „нова“ иако је стара више од тридесет година и вапи за реновирањем. Ако ништа друго, ваљало би барем опрати велика плава стакла, која су некада давала овој грађевини модеран, футуристички изглед. Руку пуних разних снимака и налаза, сишао је у подрум.

Мимоилазећи се у журби са гомилом људи, упутио се на крај дугачког ходника, где је стајала табла са натписом: Ортопедија. Стрелица је показивала десно. Скренуо је пратећи ознаку. Ушао је у велику чекаоницу, препуну људи. Сат је показивао осам и тридесет. Добро је, неће закаснити, има заказан преглед у девет. Праћен бројним радозналим погледима, некако се промувао до шалтера и предао упут. „Сачекајте, бићете прозвани“, сестра је говорила једноличним гласом, у коме се осетио премор и засићење овим незахвалним послом. Повукао се полако до лифта у углу просторије. Са тог места имао је одличан преглед. Могао је добро да чује када га буду прозвали. Време је, наравно, пролазило споро. Чинило му се да су секунде постале минути, минути сати, а сати... Можда баш и није било толико дуго. Гласан жамор је испуњавао простор. Посматрао је гомилу. Отприлике око сто људи, што пацијената,

што пратње, јер многи нису могли сами да ходају. Поред њега стоји бакица сивог лица са штакама, на слоњена леђима на зид. Уздише све гласније. Млађа жена са руком у гипсу устаје са клупе и унук помаже баки да седне. На болничком кревету са точковима, покривен ћебетом, човек је дремао. Тражећи да се остали помере, жена је гурала у инвалидским колицима, мршаваг проседог мушкарца. На обема потколеницама имао је фиксаторе. Изгледали су као хромирани егзоскелет. За њима су прошли хитњаци у црвеним униформама, гурајући још једног човека у кревету, који је тихо јечао. Два младића на штакама тихо су разговарали. Човек на клупи говорио је жени до себе: „Код нас у Жабљу пола села нема кабловску...“ Чуо се повишен глас сестре: „Морате се јавити свом лекару...“ Време је и даље текло споро.

Погледао је на сат, десет. Гледајући људе око себе, помисли, ја сам, у ствари здрав, ето, ни раме ме више не боли. Још једном је погледао око себе и полако напустио поликлинику.

ДОЗВОЉЕНО ЈЕ ПЛАКАТИ ЗА ТУЋИМ ПСОМ

Као млади брачни пар добили смо пса, цукца, мешанца који је једног зимског поподнева одлучио да нам да себе на поклон. Онако, без рачуна, по сопственој потреби и жељи, препознао је у нама власнике иако смо му упорно објашњавали да не желимо пса. Пробали смо да га отерамо, али одлучио је да не прихвати одбијање. Такав је то пас био. Чекао је испред куће, одлазио са нама, са нама се враћао. Пријатељи су већ почели да постављају питања, није било друге, морали смо да почнемо да га представљамо као свог пса. Дали смо му смешно име, пас нас је волео, ми смо га волели. Ко је могао да предвиди да ћемо га толико заволетити!? Чула сам до тада да је могуће много и искрено волети пса и да је пас највернија животиња-пријатељ, али сам према томе имала извесну резерву, као и према свим клишеима. Пас је растао и одрастао, плодио друге псе на које је наилазио. Било је тешко ослободити се навике луталаштва. Нисмо му бранили ништа: ни лутања, ни буве које је редовно доносио, јер се сваког дана покајнички питомо враћао. А онда смо приметили да не долази по неколико дана. Нисмо знали куда иде, но враћао се сит и задовољан. Све док се једног дана на вратима није појавила уплакана средовечна жена. Отворили смо. Жена је једва долазила до даха од не-

утешних суза. Рекла је да је из комшилука, на улицу од наше и да је Конана прегазио камион, на њене очи. Ја сам бризнула у плач. Вељко је само хтео да оде по њега. Тек тада схватила сам куда је одлазио наш пас и чинило ми се да је на тренутак, бизарно, тугу заменила љубомора због пасје издаје. Жена је била очајна, а најтеже јој је било што је осведочила смрти коју није могла да спречи. Погледала сам је и заустила да кажем: „У реду је, дозвољено је плакати за туђим псом“.

Нисам рекла ништа. Плакала сам са њом.

ОСОБА БЕЗ ПЕДИГРЕА

Само прстохват доброте чекају промрзла, боса стопала на мокром плочнику излизаном ђоновима скупих ципела, маркираних одела и руку навикнутих само на узимање.

У дрхтају прстију цвили ћемане, ноте по плочнику трагају за случајно испалим округлим металом спаса, да тренутак надом улепшају. Између молећивог погледа и босих стопала, срце скривено у крилима голуба, празна утроба, без корице хлеба, клецава колена, у панталоне од кишних капи обучена. Душа, од стида побегла, у мрачном хаустору клечи и постељу од картона за промрзло тело спрема. Низ избраздано лице потоци суза и кише, на испружени длан се, уместо прстохвата доброте као казна излише. Колоне скупоцених ципела и одела, убрзано пролазе, ни једна молитва их не заустави; сите утробе, срцем без душе на свиленој постељи, безбрижан сан проналазе. Клецава колена, празну утробу одвукоше до хаустора, где душа давно утону у још један неостварени сан, на лежају од картона. А цео град спава сном праведника.

ЖУТА ТРАКА

– Купи и мени једну књигу! – рекао ми је.

Са Сајма књига донијела сам му „Путовање до школе“ (узраст од 4 до 6 година).

– Понијећу је сутра у вртић – говорио је усхићено – да покажем другарима и васпитачици.

Сутрадан је зграда вртића била облијепљена жутом траком. Вратио се кући збуњен. Постављао ми је питања чије одговоре сам и ја тражила, ништа мање збуњена.

Два дана касније новине су писале овако: Обијен дјечији вртић. Украден новац из касица у којима је, уз сагласност родитеља, сакупљан новац за уџбенике из енглеског језика.

LA VIOLETERA

Одувек је волела љубичасто. Кажу да та боја позива на (ауто)деструкцију. Њу су љубичасти зидови чинили да спава. Љубичасте звезде су јој доносиле познанства. Љубичице су биле омиљено цвеће њене многородне маме (наравно да је мајка подједнако волела сву своју децу). Можда јер љубичице „много дају ал’ мало траже“. Нормално, волела је музику. Филмове је доживљавала као својеврсну катарзу. А продавачицу љубичица? Она јој је доносила мало плаве среће. (Мрзела је да мери, броји и рачуна. У том смислу, мало или пуно не значи баш ништа. Нулу [и њу] је обожавала! Али је ретко била на том кругу. Више је била у њему, што је ваљда и природно) Љубичице имају меке и дебеле листове. Издржљиве су, али траже воду. Миришу на пролеће, а итекако су живе зими. Афричке су најпознатије, што свакако јесте егзотика. Продавачица љубичица је као мајка свих љубичица. Брижиљива је и избирљива, иако се наоко чини да би се исто бринула о сваком цвећу. И би, уз признање самој себи да су љубичице део ње. Почевши од оног маскенбала 2001. и 2002, треће, четврте и пете. Иако мисли да ју је неко у ту улогу угурао, разуме да јој је место тамо. И зато потихо чува себе баш као продавачицу љубичица. Ту се крије симболика која је заправо опште

место. (Деси се тако, да пренесено значење постане очито, а привид обузме стварност. Тада је најлепше, али не јер је мутно. Бистри се као суза.) Сама љуби-чица зна да није она тема ове приче, али јесте доказ избора. Оне која продаје. Себе, више но своје љуби-чице. Њих љубоморно чува, али само у сврху раста. После их свесрдно дели, јер у њеним очима – љуби-чице немају цену. Оне јесу захвално цвеће. Зато овај реципрочан однос треба посматрати као тло које ра-ђа. Атмосферичан је и обојен у плаво. А плаво је нај-топлија боја. И израз је љубави која заправо није љу-бавна.

Драган Ј. Ристић

УПОМОЋ!

Ево га, познати политичар! Већ колико минута не затвара уста. Гасим тон на телевизору. Он као риба на сувом тражи помоћ водитељке.

МРЗИМ

...нераднике, спортске кладионице, гребаторе, НААРП системе, друштвене паразите, микроталасне пећнице, лажове, феминистичке покрете, лопове, кредите, бирократе, политичаре, Мекдоналдс, несавесне лекаре, ГМО, диктаторе, заседање скупштине, пословне пратиље, порезе, наркомане, Орбит жваке, послушнике, трачаре, чекање у редовима, елитне музиканте, комшијска њушкала, жуту штампу, бирократе, кишу, мазохисте, буку мотоцикла, папучаре, неплаћени прековремени рад, комарце, униформисана лица, лабораторијске вирусе, улицице, небодере, набилдоване, глобално загревање, мачке, искомплексиране просветаре, смрад цигарета, малограђане, ратове, поткупљиве судије, ријалити програме, Америке, дискотеке, педофиле, водку, верске фанатике, зурење у мобилне телефоне, видовњаке, Нови светски поредак, аутомобиле, лицемере, турске сапунице, урбане типове, летње врућине... а највише од свега на свету мрзим да мрзим.

Ускоро ћемо се наћи једни наспрам других. Окренућемо се једни против других. Даће нам пушке у руке да бисмо пуцали једни у друге. Они који мрзе, ратоваће до истребљења против оних који во-

ле. Тоне и тоне мржње и љубави куваће се испод
усијаних војничких шлемова.

Довољан је један једини метак па да сва могућа
мржња и љубав црвено потеку.

Узалуд.

Јован Рукавина

***

Писац је на све спреман. Иде на све или ништа. Хоће све, а сви мисле да је ништа. Али, на крају неко (и) буде писац. Од значаја. И остави трага. И остане. Да сија вековима.

У ПАКЛУ ПОРОКА

Стојим и гледам кроз прозор. Јако је вруће иако је већ пола октобра прошло. Сунце блијешти тако јако да не могу да гледам на очи. Али без обзира на ово свјетло и љетно вријеме, у мени влада јесен. Видим само сивило, безнађе... Ова врућина и лијепо вријеме у октобру је многе људе измамило напоље. Посматрам их и размишљам... Видим двоје дјечице како се безбрижно играју... Могла сам и ја имати дјецу да се нисам уништила овом „травом“ и постала неплодна због ње. Гледам заљубљени пар како размјењују пољупце. Чине се тако сретни... Могли смо и ми бити попут њих да ја нисам изабрала дрогу и алкохол умјесто тебе. Видим двоје старијих људи како сједе на клупи са неком дјевојком и смију се. Претпостављам да им је она кћерка... Можда би и ја још увијек имала родитеље, да мој проклети отац није п'јан сјео за управљач и одвео у смрт себе и моју милу мајку. Видим Марију Стевановић, моју бившу другарицу како се враћа с посла. Она ради у једној банци и зарађује јако добро... Могла сам и ја имати добар посао и добру плату да нисам напустила факултет, јер ми је било мрско учити...

Губим сваку наду да ће мој живјети кренути набоље... Овај свијет није за мене. Овај свијет је за храбре и одважне, не за јебене кукавице попут мене које се боје суочити и с најмањим животним пробле-

мом... Осјетим да је дошло моје вријеме... Стала сам на ивицу терасе... Скачем доље... Док падам, цијели живот ми пролази пред очима... Први дан школе, аутомобилска несрећа мојих родитеља, наш први сусрет... дан кад си ме напустио, јер се више ниси могао борити с мојом овисношћу... Падам... Падам... Будим се... Схватам да је све био сан... Јеботе, нисам способна ни за самоубиство. Опет сам приморана суочити се са својим мизерним животом... Али, нисам ја способна за то... Како бих побјегла од реалности, опет посежем за својим (не)пријатељима, пивом и кокаином у нади да ће ми они једног дана помоћи да напустим овај свијет.

ПРАВЕ БЕОГРАЂАНКЕ

Праве Београђанке имају дуге, лепршаве косе, које с поносом рукама, као случајно додирују.

Праве Београђанке имају складну гардеробу, увек са неким модним детаљем и изгледају као манекенке.

Праве Београђанке увек имају у рукама најскупљи и најновији модел мобилног телефона које су купиле за један динар, а рачун увек касне да плате и зато често не могу никога да позову. Ипак, мисле да су у тренду када га држе у рукама са дугачким, налакираним, обично вештачким ноктима.

Праве Београђанке увек миришу на разне парфеме, што су последње капи из бочица које су им преостале.

Праве Београђанке, невезано са образовањем, раде разне послове, којима се не поносе, али морају и оне да живе од нечега.

Праве Београђанке ретко кад имају дечка, обично су у некој „шеми“ са неким.

Праве Београђанке поносно корачају на високим штиклама, као да су рођене са њима. Праве Београђанке су истинске даме, а као такве, најчешће саме или са другарицама проводе време.

То их већ поистовећује са свим осталим лепим и помало усамљеним девојкама на овом свету.

Зоран Спасојевић

КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА ШТАМПУ

- Русија се меша у унутрашње послове САД?
- Да, Русија се меша у наше унутрашње послове широм света.

ГЛЕДАЧИ (ПРИРОДА, ШУМОВИ ПРИРОДЕ)

Први гледач: „Помери се мало да погледам боље. Тако, тако... ту седи. И гледај. Видиш ли ону кућу тамо, ону поред великог храста? Како је велика и топла. Мирише тако чисто.“

Други гледач: „Да, неки чудни људи живе тамо. Погледај како су мирни. Све им је добро... и све им је исто.“

Први гледач: „Тамо је и нека стара жена. Сама је. И мисли.“

Други гледач: „Сама је! И мисли?!“

Први гледач: „Зашто понављаш моје речи?“

Други гледач: „Не знам. Чудно је. Како сама у тако пуној кући?“

(крик птице)

Први гледач: „Ваљда се у пуној кући све сабира на једном месту. И радости и туге.“ И види онај облак тамо. Како се само кицошки нахерио. Волео бих облаке од стакла. Да цело небо буде затрпано облацима од стакла!“

Први гледач: „Зашто?“

Други гледач: „Кроз њих се боље види!“

Први гледач: „Шта?“

Други гледач: „Све остало!“

Први гледач: „Али, ми смо слепи. И ти и ја“

Други гледач: „Знам. Али, зашто боли толико?“

Први гледач: „Шта то?“

Други гледач: „Све оно што ми видимо!“

ПИЈАНИСТА

Кад су га одвели из села, имао је само пет година. Дете палог борца-хероја, није могло да бира особине свога доброг и племенитог оца него је био веома немиран и хиперактиван да га је љути очух милицајац, за кога се удала његова мати, како би их спасила од знане послератне глади, и раније уписао у музичку школу и нашао му наставницу клавира.

Већ после шест месеци Анђел је поправљао наставницу кад би случајно погрешила у неком тону. А као професор Музичке академије, свесно се излетео против паланачке и државне демократије која се граничила са диктатуром. Добио је дуге године затвора. Цео свет је захтевао да му се у строги затвор однесе клавир, с којим тамо – никад места. Пристали су тек да има неми пијанино са безгласним диркама. Само за пет година, и са неодступним гледањем у велику даљину кроз решеткаст прозор, на бази суперживости и својих чула, он успева да ударом на дирку, тактилном префињеношћу јагодица, „чује“ и тон, живи тон – само он у свом уху. Четрдесет и два дана није почињао истински да свира, јер је ридео сузе од среће што ту дирку коју такне може да чује, чак јаче или слабије, зависи колико је јако удари. Значи, успео је да од дрвене, безгласне клавијатуре направи динамички чујан инструмент. А онда је свирао све, баш све за шта је имао ноте.

Кад је издржао рок, замолио је да остане у за-
твору јер му је слобода била сувише груба за суптил-
ност музике до које је стигао. Звао се Анђел Сретено-
вић, једини сретник и сусретник са јединственом Ле-
потом. А можда је био и анђел – знали су само херу-
вими.

ЗВЕЗДА

Звезда сам. Сијам. И одбијам позиве облака. Ноћу осветљавам пут селица јесен што спрема. Нико не зна да сам за небо причвршћена сребрним алкама јер сам падалица. Зато се и јављам само кад месеца нема. Тако бих лако да кренем полако за последњим јатима дивљих гусака на југ, али не могу јер драга ми је ова долина коју осветљавам и у њој свака шумица и луг. Мартовске кише отопиле су све снегове и пробудиле смрзнуту земљу. Ноћи су постале хладне и дуге. Осећам жарку жељу у срцу да пођем некуда, а куда бих и отишла кад сам једини путоказ за моје верне друге, велика јата која се сваког пролећа враћају из неке далеке земље, са обала велике реке, са оне стране дуге? Зато сањам, само сањам пусте снове који се никад остварити неће.

ИДЕМО ДАЉЕ

Док сам ронио кроз своје списе и записе из млађих дана – то значи да сам отворио сваку преосталу ми свеску из средње школе како бих нашао негде неку реченицу, причицу или стих – наиђох на једну свеску где су на две стране биле исписане наизглед неповезане реченице. Није ми требало дуго да схватим шта представљају. Новински наслови. Сетих се да сам, припремајући се за један школски писмени задатак, прикупио те наслове. Моји родитељи су редовно куповали дневне новине и чували их како би зими послужиле за потпаду. Записани наслови су из '94. или '95.

Недостају паре за добре идеје • Фабрика стала због мазута • Утаја 15 милиона • Разбојник условно • Унук напасник • Метак изнад шанка • Снајпер на продају • Вилама на брата • Основношколци траже помоћ у одвикавању од алкохола и дроге • Несташица лекова • Угинуло 1200 оваца • Пензионери траже олакшице • Дете разбојник • Сумњива роба у камионима • Утаја пореза • Наркодилеру 3 године • За силовање 8 месеци • Усмртио сина • Рафал по путницима • Бактерије у млеку • Покрали пошту • Између секти и дроге • Мистериозна бомба • Жена је узалуд молила за милост • Органи јавног реда и мира успешни.

Станем, у време данашње, испред трафике и читам наслове у штампи. Баш се удубих у то, а до мене као да допиру речи које изговара Драган Николић у серији „Учитељ“.

„Идемо даље. Плакали смо, па шта?! Није забрањено...“

Идемо даље, зар не?

ЗАЛАЗАК СУНЦА НА КАЛЕМЕГДАНУ

Кад се оваква прилика укаже, она чудесно надахне сваког ко се ту нађе. Овакав залазак сунца анимира сву природу да учествује с оним што има: Облаци шаљу своје најнеобичније и најлепше примерке, ваздушасте, чудних облика, па они с маштом препознају најчудноватије фигуре. Сунце их обоји у црвено и готово да те преваре јер мислиш да је уметничка слика. Небо је прострало свој ћилим који досеже до бескраја, а ту пред нама наслања се на реку и огледа своје плаветнило у њој. Птице остају испод неке стрехе или дижу грају у крошњи неког дрвета очекујући да Сунце заврши свој пут, планиран за овај дан.

Шта ће ти машта да уживаш у овом призору. Сачувај је за оне ужасно досадне кишне дане кад нема лепоте на небу, која се уосталом и не види од мноштва кишобрана, црних или шарених.

Довољан си сам себи док уживаш гледајући невероватни дар природе, који допуњује тврђава изнад ушћа двеју река, у чије су се зидине зарила цулад освајача, као и терасасто уређен калемегдански парк пун зеленила и цвећа. Можда, највише је пун тајни, а многе би и открио само да уме да прича, од неке опсаде града и војски пред капијама града, до тога, да ли Синиша воли Гагу и тако редом.

На овом месту, некада су, можда, стајале разне војске и посматрале неки сличан залазак сунца, који нису квариле монотоне фасаде Новог Београда. Сигурно су се виориле и њихове заставе, испод којих нису стајали они који имају циљ да граде, већ да руше без милости. Такве претње Београду трајале су до данашњих дана, до доласка „Милосрдног Анђела“.

Омамљује те мир и лагани прелазак из сутона у ноћ.

ЂАВО И ПИСАЦ

Гледао ме је водењастим очима.

– Ово, дечко, не продаје књиге.

– Уредниче, знам да нисам старлета, водитељка, манекенка, али верујем...

Подигао је руку и прекинуо ме:

– Са мношћом се не прича о вери. Ово срање не доноси новац.

– То је уметничка проза, не блог о козметици и облачењу двадесетогодишњакиња.

Гладио се по брадици.

– Шта желиш да будеш кад порастеш, дечко?

– Познати писац.

– Познати, кажеш? Онда ћемо по мом. Дечко, када завршим са тобом, и ти ћеш пушити овакве цигаре, пијуцкаћеш из кристалних чаша какве су ове и све то у новом фенг-шуи стану са погледом на ушће.

Дим се згуснуо. Попримио је облик пергаментна. Златним словима био је исписан текст. На дну сам препознао своје име. Перо и мастионица појавише се на столу поред Уредника.

– Замисли промоцију: улазиш у салу, колеге те тапшу по рамену, рукујеш се са познатима и непознатима. Блеште зуби и црвени кармини, штикле шкрипе по мермеру. Шириш руке, махнеш, као да

си јebени сенатор Америке који је у председничкој кампањи. Новинари су твоји, књижевна сцена је твоја. И то пре тридесете. Завиде ти, јер су или били ти или никада неће бити ти. Тебе заболе. Добио си шта си желео. Друга књига, трећа... Романи, приповетке – све ти иде. Долазиш кући после Скопља, Сарајева, у кревету ти црнка или плавуша. Ма обе. Док дођеш до четврте књиге, Загреб и Подгорица се отимају око тебе. Љубљану не занимаш, они не разумеју твој стил. Награде? Хоћеш Андрића, Мешу, НИН? Све може да се купи, ако волиш да бришеш праšину са плакета.

Застао је нагло. Чуо сам само додире усана по рубу цигаре.

– Твоје је само да потпишеш Уговор.

Страх ме је пренуо.

– Не!

Скочио сам из фотеље.

– Бићу ту, ако се предомислиш – одзвањало је ходником на чијим зидовима су биле фотографије наших писаца, музичара и уметника који су се руковали са Њим.

ОБАСЈАЋЕ ПОНОВО СУНЦЕ КРВАВО

Низ година оправданих убистава се шири, месеци се умножавају, заклапају живот без поздрава. Колико дуго може свет овако? Колико су народи спремни да жртвују друге и да их зову својима? За слободу да погине, а безимен у земљу да легне. Шта је мир, када се оружје само оштри иза леђа, спремно да се у та иста зарију? Колико војника шета са са сабљама у кичми, да би генерал из безбедне столице по лешевима газио и прогласио мир? Ако си десет пута јачи од противника, опколи га. Ако пет, напади. Ако дупло, раздвоји их. Ако исти, крени у конфликт. Ако мање бројнији, онда избегни. Ако слабији – заобиђи. Ово је јединствено и тактичко умеће ратовања. Али где је умеће мира? Ко ће да заустави крвопролиће које ће донети новац, а однети незапамћене хероје? Све док је похлепа за новцем и моћи дубоко уткана у нас, нико неће хтети да учини било шта. И обасјаће поново Сунце крваво. И поново. И поново.

ПРИЈАТЕЉ

Најпре су се љутили кад бих им рекао да ми је био једини пријатељ јер није од мене ништа очекивао, онда су режали, показивали зубе, вриштали на мене, псовали. Наводили су ме, служећи се гневом, да кажем да су ми пријатељи. Разочарао сам их.

Он би стајао испред месарске радње, удаљен неколико метара од улаза, чекао би да уђе и изађе десетак купаца а онда би ушао и опет чекао да му дају кости. Прилазио сам му, одлажући пут према кафани Сарматија, како бих страховао заједно са њим да се не појави нека од обесних мучитељки затрованих злбом и постави му по хиљадити пут питање: Је ли ти се јавио син? Још више би савио леђа, привукао дланове један уз други и грчевито стегао прсте: Није. Док би мучитељка одлазила, грдећи сина, шапатом би поновио одговор.

Сад сам бежао од пијаног друштва, брзо силазећи низ степениште кафане Сарматија, кад ме пресретне блистав аутомобил и изађе блистав човек.

— Међу стварима покојног оца пронашао сам свеску са дуговима. Ти износи су чудни, има их од једног евра и два цента до сто двадесет евра и четрдесет седам центи и поред сваког је Ваше име и датум. Све у свему, три хиљаде двеста три евра и седам центи у току десет година. Са каматом то износи више од пет хиљада, заокружимо на пет и по.

— Вашем покојном оцу нисам давао позајмице јер никада није тражио, давао сам му ситан новац јер ми је био пријатељ. Ништа ми не дугујете осим објашњења зашто му се нисте јавили.

— Био сам у проблемима.

— Ви сте били, а ја сам сад...

— Само кажите колико Вам треба новца и решићемо Ваш проблем

— Не можете га решити.

— Шта је Ваш проблем?

— Изгубио сам јединог пријатеља.

Зоран Тодор

ГЛАД

Усамљени пас грицка ивицу сенке свеже свињске полутке, окачене високо испред месаре.

Јурећи лево-десно – онако како је уз шкрипу, помера ветар.

И то даје читавој представи облик надреалног звука који пара уши и вибрира по гладним очима.

НОВЕМБАР IV

На пољани расте дрво. Високо, високо... Видјех тамо преко Мајстора, из воде се диже. Воде живота. Он је живот. Кроз зелену траву царски рубини крвавом свјетлошћу свјетлуцају на сунцу. Из мог срца танка нит крену и уплете се међу рубине. Помислих: од дрвета начинићу стријеле и лук. И тако би. Струну из срца на лук натегнух, а царски рубин ставих на врх стријеле.

Сада стријела кроз ваздух лети. На репу јој ријечи. Ех, да није Вавилонске куле, језика је колико и душа... Ријеч путује брже од свјетлости. Пламеном крвавим стријела се упали. Погоди Мајстора по средини чела, мисао му украде, мртав на земљу паде. Напоји је жедну.

Феникс – птица из ватре се роди.

ЕВОЛУЦИЈА МОГ РАМЕНА

У мутној блатњавој бари далеке прошлости, среле су се две амебе. Једноћелијске. Пипкале су се пипцима и праножицама, размењивале митохондрије и информације. Закључиле су да се свиђају једна другој и спојиле се. Пришла им је трећа, формирале су рибицу која је изашла на обалу и неколико дана касније – ето мене која стојим на ћошку и покушавам да ухватим такси.

У мом левом рамену, две оригиналне прастаре ћелијице причају вицеве једна другој. Тресу се од смеха а ја не могу да дохватим ту тачку на леђима и почешем се.

Јутрос ме је контактирала једна од новијих ћелија преко вибера. Рекла ми је како су се ткива организовала у противничке таборе и спрема се велика буна. Објаснила ми је како сам састављена од делова прастарих звезда, диносауруса и метеора. У куковима су, на пример, шкрипаве маторе ћелије пореклом из великог праска, не желе да напредују и да се мешају у проблеме опште природе, али неће ни да вежбају и живе здраво – зато ме и боле кукови.

У очима имам силицијумске остатке комете која је створила Панонско море, десни лакат насељавају ћелије сибирског мамута а у леђима ми проблеме стварају зарђали остаци Нојеве барке. А јутрос, ју-

трос су сви они сагледали глобалну мене и запитали се „шта смо то створили?“. Одмах је решено да се крене са штрајком док не престанем да пушим и кренем у теретану. То бих, као, ја требало да схватим сама.

Срећом, савремена ћелијица мог личног организма ми је лепо послала и имејл у коме је све објашњено.

Мораћу да урадим нешто или..

АДРЕСА

Драги мој, обраћам се дјечаку у теби, оном пјегавом несташку који је одлично знао препознати јединствену лепршавост сваког тренутка и уловити га за себе као други, окрутни дјечаци сиротог лептирића у мрежу.

Пријем овог писма потврдиће смјелу претпоставку пошиљаоца да смо још увијек она иста раја из школских дана и да нам смицалице, добра забава и вјежбање духовитости на рачун оних, који су нас покушавали увести у униформни и безлични свијет одраслих, још увијек нису страни.

Знам, многи ће рећи, да је сада временшним грађанима, већ одавно, као што би рекла Софија Копола, „изгубљеним при пријеводу“ у свијет одраслих. Али, ето, ја вјерујем да је крајње незрело и помало смијешно писати на овакав начин некадашњим другарима, а можда могуће зезнути тог невидљивог преводиоца и да се још увијек можемо пронаћи на старим адресама.

Адреса је можда права, или погрешна, или већ одавно застарјела...

Ако ипак примиш ово писмо, моју адресу већ знаш.

БРДО ОД ШЕЋЕРА

Моје задње сјећање допире до најсретнијег тренутка када ме доносе до прозора и угледам огромну количину шећера посвуда. Сјајни бијели шећер. Уоколо. Посвуда! Посвуда! „Ко'ко пуно ћећера!“ Узвикнула сам од задовољства. „Дај јој мало тог шећера да проба.“ Рекла је мама. „Донеси је ван.“ Рекао је тата. И донијели ме. Овога пута у двориште. И принијели пуну шаку шећера који се бљутаво хладно отопио у мојим отвореним устима. Какво хладно изненађење! Кроз сузе сам угледала скврченог магарца у куту крај старога плота и схватила да су магарци најтужнија бића на свијету. Послије су ми објаснили да је то био снијег и да пада с неба, а ми никаквога магарца у дворишту немамо. То су само старе даске под снијегом. Од онога тренутка мрзим снијег. До дана данашњега. Амен.

Предзадње сјећање. Возиле су ме моје сестрице као нежељени терет у колицима. Оне би јуриле ногометним игралиштем, али морају чувати то дериште, па су јуриле с колицима низ улицу. И пуштале да јуре сама. Колица су јурила. Скакала. Јурила. Тресла ме. И истресла. Ударила сам у дреку. Док су говориле да ништа не кажем мами ни тати, свашта ће ми се догодити ако будем рекла, кроз сузе сам опет угледала згрченог сивог магарца код зида чика Ма-

тине куће. Било је хладно. И била сам тужна због магарца што спава на снијегу. Гурале су ме да престанем цмиздрити. А ја сам само показала руком на зид и рекла да плачем због магарца. „Каквог магарца, мала?! Јеси ти нормална?! Нема тамо никаквог магарца!“

И недавно су ме стрпљиво увјеравали да се ја свега тога не могу сјећати, била сам сувише мала, тек двије године, то су ми они причали па се зато сада сјећам. И још свашта! И свашта. Нису успјели. Прва разочарења се никада не заборављају. Тада је кренула моја будућност, садашњост и повијест. Тада сам се родила. Сваки човјек има још нека рођења по почетном.

ВИРТУЕЛНИ УНУК

Драги мој виртуелни унуче... Зашто виртуелни? Па, зато што мој стварни син има своју филозофију да неће да буде одговоран за нечије љутње, страхове, изневерена очекивања и све остало. Па, зашто мени требаш ти и зашто сам те виртуелно створила? Можда зато што сам по годинама баба, а биолошки неостварена баба. То је оно што мој син филозоф потенцира – нереализоване наде и очекивања, а да се нисам родила, не би тога ни било. Глупости; тога треба да буде и рећи ћу ти зашто. Нека си се родио уз дреку; ми остали који смо те нестрпљиво чекали, били смо срећни због те дреке. Прва година је била тако узбудљива да ни ти, а ни ми, нисмо знали шта нас је снашло. Да ли ти је топло или хладно; да ли си гладан или си се прејео; да ли имаш грчеве; да ли је сува пелена; да ће бити последица од вакцине; да ли довољно напредујеш или си кандидат за дебељуцу. Да ли смо направили довољно слика за будућности; да ли треба да путујеш на одмор или је прерано; да ниси, не дај Боже, алергичан на неку храну, сируп; да они који желе да те виде нису нешто болесни и да не дужим. Већ ти је 18 месеци; време да почнеш да радиш. Наравно, одрасли ће да те лажу како је то школица, нешто прелепо; чекају те другари, насмејане учитељице, рај. То је, драги

мој унуче, прва лаж из најбоље намере коју ти сервирају твоји најближи. Питаш се шта то није у реду са тобом или са њима када те насмејани буде из најслађег сна, облаче те и умивају док негодујеш на сав глас. Затим те стрпају у оно глупо седиште које те спутава, предају те учитељици која је опет, из ко зна ког разлога, насмејана, док пристижу они чувени другари, очајни исто тако као и ти; неки уплашени, неки ратоборни, неки... Ама, шта те брига за њих, него ти није јасно лудило ових одраслих, што је ту њима лепо. Зашто баба рече да радим са 18 месеци, када људи који долазе, а баш су велики, кукају како не раде? Иако је рад ово рано устајање, здрава храна коју морам јести, а да не волим ни слику да јој видим; сва та гомила око мене, свако са својим мукама и проблемима; па кијавице, па богиње, па приредбе, па рекреативна, па лепо понашање на сваком месту, па немамо сад паре за то, други пут, па... Па, ко још нормалан жели да ради? Е, лепи мој виртуелни унуче, то ти се не рачуна у радни стаж. Има још да идеш у школу... Како је тек то лепо; видећеш. Ја не могу да те лажем; сина сам могла, па то је улога родитеља; па факултет, па чекање посла... Е, онда, посао. Сав си у његовој власти, само да га не изгубиш. Више немаш времена за пријатеље, за одмор, за изласке, за посету баки која је мало мање лагала од маме и тате. Она увек каже – није лако, пиле бакино, али тако се мора; то сви раде док не остаре; док их сви не забораве и док не постану нужно зло и терет

који понекад морамо зовнути или посетити, и који кад оде, оставиће стан. Тај стан је за тебе и то ме радује, али шта ти све то вреди кад овај филозоф неће да буде одговоран.

НАШИ ПЕНЗИОНЕРИ

Пензионери имају доста година – то је све што имају.

У очекивању повећања пензија пензионери одуговлаче са животом.

Деца и унуци би се отцепили и осамосталили, али не могу да отцепе бабину и дедину пензију.

Пензионери гледају искривљено на нашу стварност – гледају из контејнера.

Пензионерско сиромаштво нема рок трајања.

Пензионери не наседају више на обећања власти – одавно су насели.

Пензионери имају највећи раст пензија у окружењу, али раст пада.

Пензионери стално остављају тешке године иза себе – али их оне стално стижу.

Пензионере нико не зарезује – осим државе која им је зарезала пензије.

Пензионери – живите како можете јер живот нема репризу.

Како стићи до пензије – идите код баке и деке.

Пензионерима се обећава боља будућност. Млади је већ имају у иностранству.

Пензионери – уз чекове на више рата најлакше до гробног места.

Треба одолети моди и пензију трошити само на лекове.

Последња одбрана пензионера од заорава родбине су њихове – пензије.

Пензионерима је обећано боље сутра па ће тада моћи и да плате рачуне.

Пензије ће бити враћене на старо – када остаримо.

Срећа је у малим стварима – рече пензионер и оде по пензију.

И пензионери имају штедњу – штеде живце.

Пензионери гаје дух заједништва – окупљају се у народним кухињама.

Пензионери живе у изобиљу – обећања.

Пензионери знају за кога ће да гласају, али не могу да се сете.

ЉУБИЧИЦЕ ИЗ ШТРИКОВА

Заваљена у столици на тераси ресторана поред шеталишта уз реку, посматрала сам сам весело друштво с којим прослављам педесет година матуре. Седокосој господи су дугмад на капутима водила неравноравну борбу са нараслим стомацима, док су дамама слојеви креме и утегнуте вечерње хаљине тешко скривали године. Помало незаинтересована за породична дешавања потурана од околине сликама са мобилних телефона, сконцентрисала сам се на носталгичне звуке евергрин музике, који су ми помогли да у мислима одлутам до гимназијских дана, па и даље, до одрастања у мом селу...

Отварајући капију, крајичког ока сам запазила како из очевог џепа на штрикову, џемперу од грубе вуне, извирују љубичице. Са узбуђењем сам чекала да ми отац приђе, благо ме помилује по глави својом огрубелом, сељачком руком и пружи ми везу мирисних цветова. Те љубичице су ми обојиле цели живот! У мислима сам га видеала како зауставља коње, силази са кола, пажљиво бере мирисне цветове за своју љубимицу и побожно их смешта у џепа свог штрикова, који је мајка недавно наштрикала.

И много година касније, док сам се у време школских дана шетала обалом реке, непогрешиво

сам проналазила те љубичасте струкове и упијале мирисе прохујалог детињства...

На излазу из ресторана, док сам чекала такси, из тмине поред улаза појавила се једна старица са цвећем. Пришла ми је, пружила љубичице из цепаћа на свом црном џемперу, пољубила ме у раздељак и повукла се у мрак поред улазног трема. Кроз задњи прозор таксија упијала сам старицу погледом, гледајући је како ми маше...

Панично сам замолила таксисту да се врати, али старице није било нигде. Само су конобари скупљали столњаке и збуњено ме гледали док сам тумарала око ресторана.

Понадала сам се само да овај надреални додир са бојама мог детињства неће бити последњи...

ДРУГАЧИЈЕ ГЛЕДАТИ НА СВЕТ (ЈАМА, ЛЕТ, ТОАЛЕТ, КО?, ТИ!)

Изгледао је као да је изашао из неке јаме, али допао јој се. Одвезли су се до једне познате кафане на падинама Фрушке горе, пили су вино, и њему је убрзо затребао тоалет (ипак је он био један старији господин). Тај њен лет у љубав чинио јој се инспиративан, он јој се свидео, вече је обећавало. Уосталом, ко је она, па да више бира са својих 49 година? По повратку у Нови Сад (а било је негде после поноћи), предложио јој је да прошетају кејом и њу је то одушевило. Био је занимљив, ненаметљив, засмејавао ју је. Други су јој одмах давали неке непристојне понуде, говорећи: „Па ти, ти не би смела више да бираш, ја сам ти једина преостала прилика!“ Са њим је све изгледало лепше, лакше, занимљивије. У једном моменту предложио јој је да седне на клупу (жалила се на умор), док је он са једном ногом на земљи, а другом на клупи, прекрстивши руке, рекао: „И, шта ће докторат неком, ко има таква бедра, Мери?“ Од тада њене очи другачије гледају на свет.

ДОМ

Пењем се оронулим степеницама једва чујним корацима, прати ме мирис нераскидиво урастао у ту стару кућу.

Тко још живи у тој кући отежалој од година, утонулој у трајање и промјене? Неких већ одавно нема. Ако јутро тако одлучи, свјетлост ће по зидовима насликати нејасне слике. На дну једног прозора је папир с упозорењем: „НЕ отварати овај прозор“, као да би иком пало на памет отварати прозор чија је квака тако недохватна да би требало развити акробатске вјештине да је се досегне.

Убрзавам корак, пред улазом сам, брава ће се мало опирати, затим ће попустити. Увијек на крају попушта, а можда једном и неће. Што ако једанпут ипак не попусти? Мали мјехурићи панике убрзано се напухавају, треба им хитно одузети животну супстанцу, јер ће ме иначе усисати, неповратно. Што ако се то једанпут ипак догоди?

Што ако? – почиње попут двију витичастих заграда ширити оштре кракове око мене.

Брзо улазим прије него што се заграде споје, а ја останем заувјек заточена у нечем чему се не назире излаз. Дочекује ме познати мирис дома који се спаја с мирисом лаванде и лимунске траве и утјешно ме грли док палим свјетло. Књига у модром увезу

кокетира с бијелом софом која ме чека дуго и стрпљиво, шарени јастуци се шепуре на њој као размажене мачке, а на малом столићу с цвјетним узорком лежи неправедно запостављени даљински ТВ управљач.

Посвуда око мене су књиге и њихови животи који се испреплићу с мојим, сва се садашњост одмакнула и понавља сјећања и слике које радије не бих ни гледала ни слушала.

Ускоро ће ноћ, и ја ћу спашена и сигурна изговорити тајну формулу за дуг и окрепљујући сан.

Сандра Хатавеј

ФИСКУЛТУРА НА ПУТУ

Трчим на месту у чамцу. Имам добру равнотежу. Носим сако, из џепова ми вире банане. Банане са црним тачкицама су најздравије. Нико, никада неће сазнати како сам смршала и где сам нашла време за вежбање. Нећу да будем аматер као сви други. А сад морам убрзати темпо, да не закасим на посао, петак је, данас пре отварамо.

Бојана Чонка

ИСПОВЕСТ ЈЕДНЕ ПИЈАНИЦЕ

Кад дању пијем, ноћу ружно сањам. Ономад су ме у сну гониле неке караконцуле у намери да ме на најсвирепији могући начин одвоје од живота. Мислила сам, горе од тога не може бити.

Погрешила сам.

Синоћ сам уснила Председника. Он и ја у великој канцеларији, око нас канцеларијски људи раде канцеларијске послове, док нас двоје седимо за столом, ја бројим новце, а Председник ме задиркује. Изнова бројим новце, грешећи у бројању узбуђена због његове пажње.

Кад коначно избројим, новац спакујем у путну торбу, а Он ме поведе (Вођа, нема шта), у једну мању просторију, где ми брзински и изнебуха, организовано и спретно углави свој надошли Понос. Ту се тргох и пробудих, а стварност ми опали врућ шамар. Од торбе са новцима ни трага.

Више нећу пити, пијаница никад не зна на кога све може да наиђе у мраку своје собе.

ПРИПРАВНИЧКИ

По завршетку Трговачке школе, требало је најпре обавити приправнички стаж, а потом и наћи неко запослење. Младом и нестрпљивом, журило ми се. Тражио сам везе и конкурисао на све стране, и случај је хтео да ме, како неке седе главе рекоше, као перспективног трговца по скраћеној процедури приме у „Електрометал“; крајем осадесетих била је то и више него солидна трговачка фирма.

Западне ме продавница техничке робе, угао тадашњег Булеvara Револуције и Брегалничке. Продавао сам белу технику, сијалице, грамофоне, даске за пеглање, усисиваче, пегле, катанце, и још којешта. Био сам љубазан према муштеријама, зготивили су ме, упознао fine даме из комшилука и оне финије од финијих; платица је била мало боља од непристојне, али зато редовна, сваког петог у месецу. И као клипан за медаљу, понадам се да ћу ту да останем, штавише да ми је осигурана будућност можда чак и до пензијице. Али, као да сам тиме самог себе био урекао – имао сам пех, па ми се то изјаловило. Тек накнадно сам схватио зашто. Да сам, пикирајући да ту пустим корење, заправо био у проблему из којег се ни паметнији од мене не би лако извукао.

Наиме, рмпалија који је заједно са мном био примљен на приправнички, по новом кадровском распореду, који су у међувремену стручно направи-

ле оне седе главе, упућен је у другу продавницу да тамо настави стажирање, а моја шефица се метеорском брзином била зателебала у њега, а не у мене, како је ваља оним кадровским распоредом било одређено. Турка једна. И како ја, млад и зелен, и уопште недорастао таквој ситуацији, ни под тачком развоја нисам могао да компензујем њену неутољиву потребу да својим шефовским ауторитетом наскочи на његову приправничку наивност, она, луђакиња једна, повукла је очајнички потез. Као једини члан комисије, оборила ме је на приправничком испиту. Турка је живела у убеђењу да ће јој се тако посрећити: пошто се решила мене, да су јој широм отворена врата да упеца њега, намоливши успут оне кадровике да исправе своју фаталну грешку и да овог сместа подвуку под њену путену јурисдикцију. Међутим, тај тип, несвестан рајских вртова који су му били на домак руке, ушмековао је шљаку за дупло већу кинту у „Новом дому“ и чим је положио приправнички – ухватио маглу. И тако је ћуркина неутољива потреба остала ожалашћена, а ја ни крив ни дужан извисио за посао.

А, да је било среће, односно памети, могли смо ћурка и ја да се уортачимо и да спојимо лепо са корисним, и да нас обоје Бог види. Али, шта ћете, ко ће ћурећој памети угодити!?

СКРИВАЛИЦА

Скриваш се, ту си негде, само те ја не видим.

Не могу да се сетим, а знала сам за тебе, познајем те, само што сад имам блокаду.

Размишљам интензивно, јако, снажно, вијуге раде, упорна сам, али ми не иде. Ваљда треба више да спавам, да читам, да мозгам.

Ма како ово не знам? А чини ми се да је једноставно. Као у паклу мучим се, у ситуацији без олакшања. Хоћу да решим, могу ја то, бодрим себе.

Почиње да ме боли глава.

Нећу помоћ, а нећу да гледам ни у решење. Кажу да је добро да се развијају вијуге. Ја вероватно немам те вијуге кад у мојој празнини не могу да схватим то скривено, притајено, интригирајуће. Ипак је ово добро јер постоји решење.

Од четири предмета два су скривена, један сам нашла, други не могу.

Ја не могу да решим ову скривалицу.

АУТОРИ

Агић Славица (1958, Бачка Паланка); пише поезију, прозу, афоризме, сатиру и песме и приче за децу; објавила је збирку поезије „Башта живота“; заступљена у антологијама и зборницима; живи у Бачкој Паланци.

Алексић Снежана (Београд), пише кратке приче; објавила је књиге „Одлазак 5.“ (краћи роман) и „Поглед из другог угла“ (збирка прича); заступљена у зборницима; живи у Београду.

Алексић Срећко (1972, Београд), економиста; објавио збирке поезије: „Јутро“ (2003), „Дивља огњишта“ (2006), „Сломљени змај“ (2009), „Сулуди трен“ (2015), „Тишина коју наслућујем“ (2017); заступљен у антологијама и зборницима; сарађује са часописима; превођен на седам језика; вишеструко награђиван; живи у Београду.

Андрић Ненад (1976, Ваљево), протојереј-ставрофор; објавио је четири књиге: „Живот чуда, акатист и молитве Св. Нектарије Егински“ (2012), „Путопис У сретање светом Нектарију Егинском Чудотворцу“ (2015), „Исцелитељ“, (2016), „Светац и воденичар“ (2017); члан је Удружења књижевника Србије.

Апостоловић Јован (1989), пише кратке приче и песме; заступљен у зборницима.

Арсенијевић М. Александар, пише кратке приче, поезију и прозу, хаику; објавио је: „Мишљење љубави“ (поезија, 1991), „Обојимо Васкрс Господњи“ (2009), „Је-

ванђеље за децу“ (проза, 2010), „Свети краљ Владислав“ (2016), „Свети краљ Драгутин“ (2016); заступљен у антологијама; заступљен у бројним зборницима поезије и прозе; преводилац четрдесетак књига (са енглеског и руског); аутор текстова у периодици, зборницима, монографским издањима; превођен на руски, француски и енглески језик; вишеструко награђиван; живи у Београду.

Арсов Ванчо (1961, Штип, Република Македонија), пише поезију и прозу.

Бабић Владан (1972, Београд), дипломирани електроинжењер; пише кратке приче и песме; заступљен у зборницима; сарађује са часописима; живи у Београду.

Балтеану Еуђенија, новинар, преводилац; објавила је четрнаест прозних и песничких књига; њене песме и приче су преведене на српски, русинки, словачки, мађарски, македонски, италијански, шпански, енглески, француски и албански језик; заступљена у бројним антологијама у Србији, Македонији, Румунији итд.; живи у Панчеву.

Бандука-Јововић Милојка (1951, Хаџићи), наставник српскохрватског језика; објавила седам књига; пише песме, афоризме, епиграме, хаику песме, приче и дечију поезију; сарађује са часописима; заступљена у преко педесет зборника и неколико антологија; награђивана; живи у Подгорици.

Батин Борислав, пише кратке приче; живи у Београду.

Башановић Марковић Жељка (1973, Београд), пише кратке приче; заступљена у зборницима прича; живи у Београду.

Бене Викторија (1984, Београд), завршила мастер на филозофском факултету; пише кратке приче; заступљена у зборницима прича.

Бибин Милорад (1951, Меленци код Зрењанина), машински техничар; објавио пет збирки песама, три књиге поезије за децу, књигу песама, књигу хаику песама, књигу кратких прича; награђиван за приче, песме и афоризме; заступљен у више од сто зборника; живи у Зрењанину.

Блажевски Тоде (1948, Скопље), дипломирани правник; карикатуриста, хумориста, есеиста и аниматор; објавио је следеће књиге: „Нула Вавилонска“ (карикатуре, 1995), „Хомо балканикус ептен занесеникус“ (карикатуре, 1999), „Јас сум виновен за сѐ“ (збирка хуморески и афоризама, 2008), „Аспекти на карикатурата“ (2014), „Воинственото перце“ (карикатуре, 2015); превођен на енглески, бугарски, српски, турски и француски језик; живи у Скопљу.

Бојовић Ивана (1972, Зајечар), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче; сарађује са часописима; живи у Земуну.

Боснић Вељко, пише кратке приче; живи у Свилајнцу.

Бошњак – Чолић Невенка, професор српског језика; објавила три књиге приповедне прозе: „Софкине унуке“, „Плаве очи траве“ и „Човек који је двапут живео“.

Букарић Енсар (1968), дипломирани инжењер машинства; сарађује са часописима; заступљен у зборницима прича; живи у Горњем Вакуфу.

Вељић Вероника (1942, Љубљана), пензионер; пише кратке приче; живи у Смедеревској Паланци.

Вељковић Оливер (1972, Ниш), пише кратке приче, прозу, филмску анализу и критику; објавио је роман „На чету“; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Нишу.

Врљеш Чедомир (Невесиње); пише кратке приче, хумор, сатиру, поезију и прозу за децу; сарађује са часописима; награђиван; живи у Новом Саду.

Вуковић Лазар (1988, Ниш), рачуновођа; пише приче; живи у Нишу.

Вучевић Данијела (1969, Никшић), лекар, специјалиста клиничке физиологије; пише кратке приче; заступљена у зборницима кратких прича; живи у Београду.

Вучић Весна (1978), професор информатике; пише приче и песме; живи у Зрењанину.

Глишић Марко (1983. Крагујевац), професор српског језика и књижевности; пише песме и кратке приче.

Гредић Марија, молекуларни биолог и физиолог; живи у Немачкој.

Грубешкић Совјета, пише приче и песме; заступљена у зборницима; сарађује са часописима.

Денчић Весна (1963, Београд), дипломирани политиколог; књиге афоризама: „У друштву се не шапуће“ (1987), „Свет не може пропасти без нас“ (1996), „Пут до пакла“ (2001) и „Страдање у циклусима“ (2007), збирка кратких прича „ИНверзије“ (2003), кратка проза „Хоризонти (двојезично, 2006), збирка песама „Подијум / Podium (2008), „Плави поглед“ (хаику, 2008); приредила више зборника сатиричних прича; сарађивала је с бројним ча-

сописима и листовима; награђивана; заступљена у многим зборницима и антологијама кратких прича и афоризама; превођена на пољски, руски, бугарски, македонски, енглески, француски, румунски, италијански и немачки; главни уредник електронског сатиричника „Етна“; живи у Београду.

Динић Анка (1938, Београд), доктор биолошких наука; пише кратке приче, песме и романи; Књиге: „Бабино унуче (1997, кратке приче), „Све је љубав ако волиш“ (2014, збирка песама) и „Одбегло време (2016, роман); живи у Београду.

Додеровић Зоран (1960, Нови Сад), пише кратке приче, афоризме и хаику; књига хаикуа „Заструпљена река“ (2000); коаутор је књига „Раскршће ветрова“ (2003) и „ПреЗЕНТ анегдоте (2006); уређивао часопис „Хаику момент“; заступљен у бројним часописима, зборницима и антологијама; награђиван; живи у Новом Саду.

Дојчиновић Душан, пише кратке приче.

Думичић Доната (1971, Зеница), дипломирани правник; пише кратке приче; објавила књиге: „Рејхана која то није“ (2007), „Трагови смисла“ (2016); заступљена у зборницима; живи у Рабу.

Ђапо Мирјана (1950, Смедерево), професор српског језика и књижевности у пензији; пише кратке приче, поезију, прозу, романи; објавила је књиге „У бунилу“ (поезија), „Клупа за тиху рају“ (приповетке), „Тумарање по егу“ (поезија), „Elysion“ (роман) и „Пут у седиште бајке“ (књига прича за децу); „Лепе и ружне речи“ (књига за децу); „Графити по засторима душе“ (поезија и проза); „Таласање по сувом“ (афоризми); „И ви сте ту“ (афоризми); „Сећања – наслеђе прошлости“ (роман); сарађује са

часописима; заступљена у зборницима и антологијама; превођена на македонски, словеначки, италијански и енглески језик; вишеструко награђивана; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Брчком.

Ђуг Јасна (1956, Лукавац), пише кратке приче и песме; објавила три збирке поезије: „Ријечи иза шутње“, „Небо изнад облака“ и „Између јаве и сна“; заступљена са песмама и кратким причама у преко двадесет међународних збирки; сарађује са часописима; живи у Тузли.

Ђуричковић Милутин (1967, Дечани) доктор књижевних наука; песник, прозни писац, књижевни критичар и новинар; објавио и приредио више од 50 књига различитих жанрова за децу и одрасле; добитник више награда и признања; превођен на више страних језика; живи у Београду.

Ераковић Драгиша (1951, Ниш), пише кратке приче, песме и афоризме; објавио је књиге песама: „Задужбине“, „Перивој љувезни (Врт љубави)“, „Пијана времена“, „Азбучник православних манастира на тлу Србије“, заједничку књигу „Дружење са вековима“ (заједно са Ј. Ђурић и М. Митковић), „Азбучник српских православних манастира ван Србије“; заступљен у више од сто педесет зборника поезије и кратке приче и неколико антологија; превођен; живи у Нищу.

Здравковски Војслав (1996, Београд), пише кратке приче.

Зечевић Ања (1995, Београд), студент медицине; живи у Београду.

Зорић Дана (1995, Београд), живи у Земуну.

Зорнић Алма (1975, Зворник), пише кратке приче и приповетке; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Сарајеву.

Илић Маријана (1959, Београд), дипломирани филолог (енглески језик и књижевност); пише кратке приче и песме, сарађује са часописима; живи у Београду.

Јаковљевић Биљана (1973, Београд), професор историје; пише кратке приче; објављена прозна књига „Мица Мафија“ (2017); живи у Београду.

Јаничић Димитрије, пише кратке приче, живи у Београду.

Јањић Дејан (1972, Врање), професор српске књижевности и језика; пише кратке приче; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Моштаници.

Јеремић Гордана (1971, Панчево), дипломирани економиста, пише кратке приче и романе; објавила роман „Ана“ (2015); сарађује са часописима; живи у Београду.

Јовичић Саша Екс (1969, Осијек), дипломирани филолог (енглески језик) и информатичар; пише приче и афоризме; објавио две књиге афоризама „Ништа није добро“ (1995) и „Мисли из заветрине“ (1997); сарађује са часописима; заступљен у зборницима и антологијама; превођен на енглески, македонски, румунски и руски језик; награђиван; живи у Вуковару.

Јокић Перица (1962, Витина), дипломирани професор књижевности; пише кратке приче, сатиричне приче, афоризме, драме, романе; објавио једанаест књига: „Паметнији попушта“ (афоризми, 1996), „Ти си мој геније“ (роман у балади, 1996), „Доручак за Ему“ (драма,

1997), „Тачно у подне“ (антологија радио афоризма, 1998), „Лифт“ (драма, 1999), „Причам ти причу“ (сатиричне приче, 2013), „Искусства Роберта Ниманија“ (сатиричне приче, 2014), „Огледи Роберта Ниманија“ (сатиричне приче, 2015), „Свемирски дневник“ (роман, 2015), „Строго за јавност : афоризми и закони“ (2016) и „Изразито добре приче“ (сатиричне приче, 2017); сарађује са часописима; заступљен у бројним зборницима и антологијама; награђиван; превођен на руски, енглески, словеначки и македонски језик; живи у Беранама.

Капетановић Мирјана (1959, Коњиц), новинар у пензији; пише кратке приче, романе и приповетке; објављене књиге: „Галеша“ (прича, 1997), „Вегетаријански кухар са упутама из ајурведске медицине“ (1999), „Галеша“ (роман, 2004), „Причало се по Херцеговини“ (збирка прича, 2007), „Моја Радава“ (аутобиографски роман, 2008), „Лазар Драљача – посљедњи богумил“ (биографија, 2009), „Олуја љубави“ (љубавни роман, 2011.), „Приче испод Прења“ (збирка прича, 2013), „Љубавне у првом лицу јединине“ (збирка прича, 2014); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; вишеструко награђивана; живи и ради у Коњицу.

Караџић Стефан (1990, Београд), дипломирани правник; пише приче и песме.

Киклић Драгана (1959, Јагодина), васпитач; књига кратких прича „Лимунада“ (2016); живи у Јагодини.

Ковачевић Савић Маја (1972, Београд), правник; објавила роман „Можда си то била ти, Ангелина“ (2017). Живи у Београду.

Коврлија Катица (1957, Мрежнички Брест), професор хрватског језика; пише кратке приче и песме; обја-

вила је збирке песама: „Свјетиљка дана“, „Снокрадице“, „Пелин спознаје“, „Лутка у излогу“, „Говор“, „Криљак од кажуна“; прозне књиге: „Лицитарско срце“, „Кућа за птице“; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Бјеловару.

Кокот Андреј, пише песме, приче, афоризме, драме и романе; књиге: збирка песама „Мисли о О“ (2013, на словеначком) и „Нараћни človek“ („Погрешан човек“, 2014). Заступљен у зборницима; живи у Радовљици (Словенија).

Комбиљ Јарослав (1944, Стара Дубрава), дипломирани технолог; пише песме и приче на српском, украјинском и русинском; сарађује са часописима; преводи са српског, украјинског и русинског; живи у Врбасу.

Кравар Драган (1972, Панчево), електротехничар аутоматике; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Панчеву.

Кркељић Бојана (1992, Ваљево), апсолвент српског језика и књижевности; пише поезију и прозу.

Лагунџин Немања (1987, Кикинда), дипломирани правник; пише кратке приче и поезију; објавио збирку поезије „Вешала сунцокрета“ (поезија, 2007); заступљен у зборницима; живи у Новом Саду.

Леон-Ћитић Душан (1985, Ужице), мастер-инжењер организационих наука; бави се писањем и превођењем; заступљен у зборницима, сарађује са иностраним сајтовима; заступљен у зборницима; живи у Ужицу.

Лукић Јадранка (1990, Славонски Брод), живи у Равном Селу.

Љубисављевић Александра (1971, Смедерево), професор српског језика и књижевности; пише песме и прозна дела, као и песме за децу; живи у Смедереву.

Максимовић Наила (1975, Београд), професор српског језика и књижевности; Објављене приповетке у збирци групе аутора „Улицама Блогограда“; живи у Београду.

Максић Славица (1957), доктор психолошких наука; пише кратке приче, научне монографије, белетристику, путописе, песме; сарађује са часописима.

Малешевић Јасмина (1962, Београд), ветеринар; пише кратке приче; објављене књиге: „Рођени из исте смрти“ (поетски дијалог о љубави, 1990), „Скарабег“ (поезија у прози, 1992), „Адаме не љути се“ (проза, 2001), „Јади младог анђела“ (поезија, 2010), „Дневник урбане сирене“ (поетски роман, 2013), „Чарна шума“ (поезија у прози, 2014), „Мачкасте приче“ (књига за децу, 2015); заступљена у зборницима; члан је Удружења књижевника Србије; награђивана; живи у Београду.

Манић Горан (1961, Пирот), електричар; пише кратке приче, песме и романе; објавио две збирке прича, збирку песама и два романа; сарађује са часописима.

Манић Света (1948, Горњи Стрижевац), економиста у пензији; пише кратке приче и песме; објавио збирку песама „Она и ја“ (2015); живи у Доњем Милановцу.

Марин Б. Данко (1965, Сремска Митровица), пише кратке приче, поезију, сатиру, хаику, афоризме, политичке текстове и пратеће хаибуне; објавио три књиге: „Модрило неба“ (хаику збирка), „Тело ми је борбена машина“ (поетски триптих) и „Песме, пјесма и кафански зен“ (триптих песме и приче); заступљен у зборницима,

монографијама; превођен (хаику); живи у Новом Саду и Мартинцима.

Марко-Мусинов Снежана (1958, Падина), студирала енглески језик и књижевност, административни техничар – компјутерски оператер; пише кратке приче, песме за децу и одрасле, афоризме, критичке осврте; заступљена у преко шездесет зборника; превођена на енглески, арапски, словачки; вишеструко награђивана; живи у Земуну.

Маркулић Живорад (1981, Београд), дипломирани политиколог; пише приче; живи у Земуну.

Мијајловић Душан Адски, пише кратке приче, прозу, поезију, приче и песме за децу, хаику, сатиру, књижевне приказе и новинске текстове; објавио збирке песама „Несаницом до истине“ и „Једино признајем своје распеће“, збирке прича „Калигула на кестеновом листу“, „Трошење сна“, „Трошење страха“ и „Трошење (не)моћи“, збирку хаику поезије „Крчаг за росу“, неколико жанровских новела и преко хиљаду и осамсто жанровских прича; заступљен у антологијама и зборницима; награђиван преко сто пута; живи у Нишу.

Миленковић Драгица (Књажевац), лекар; пише приче, песме и афоризме; заступљена у многим зборницима; сарађује са часописима; објавила књигу песама „Шапутања душе“ (2002); вишеструко награђивана; живи у Минићеву.

Миленковић Слађана (1973, Сремска Митровица), доктор филолошких наука; пише есеје, књижевну критику, поезију и прозу; аутор је четири књиге поезије и десетак монографија, уџбеника и приручника; члан је Друштва књижевника Војводине; уређује Часопис за науку,

културу и уметност *Сунчани сат*; песме су јој превођене на више светских језика.

Милетић Милица (1955, Вишеград), магистар менаџмента; пише прозу, поезију и прозу за децу; књига прича „Људи који не постоје“ (2018); сарађује са часописима; заступљена у зборницима и антологијама; превођена на енглески; награђивана; живи у Сарајеву.

Миливојевић Милен (1943, Драјинац код Сврљи-га), новинар и наставник српског језика у пензији; пише кратке приче, поезију, сатиричне текстове и афоризме; објавио је 13 књига поезије, девет књига афоризама, књигу сатиричне прозе и књигу сатиричне поезије; сарађује са часописима; заступљен је у антологијама афоризама; вишеструко награђиван; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Бору.

Милкић Вељко (1975, Лозница), живи у Бањи Ко-виљачи.

Милосављевић Верица (1950, Смедерево), пише поезију и прозу; сарађује са часописима; заступљена у зборницима и панорамама; књига поезије „Београдске зоре“ (2017); живи у Јагодини.

Милосављевић Лела (1966, Ужице), медицинска сестра; књига кратких прича „Трагови босих стопала“ (2016), сарађује са часописима; живи у Ужицу.

Милосављевић Љиљана (1952, Београд), архитек-тонски техничар; пише кратке приче и поезију; објавила књиге љубавне поезије „Постојбина срца“ (2007) и „Небо у реци“ (2013); сарађује са часописима; заступљена у зборницима и антологијама; превођена на енглески, француски, немачки, бугарски и пољски; живи у Смедеревској Паланци.

Митровић Н. Жељко (1970, Београд), дипломира- ни економиста; пише афоризме и кратке приче; награ- ђиван; живи у Умци.

Мразовић Марко (песудоним), пише приче, афо- ризме, песме и романи; живи у Крагујевцу.

Нешић Светлана (1970, Смедеревска Паланка), учитељ; пише песме и приче;

Никић Милиновић Радојка (1974, Ваљево), дипло- мирани теолог; пише поезију, кратку прозу, путописе; сарађује са часописима; књиге песама: „Дуго откидање капи светла“ (2004), „Слика после сна“ (2007), „Трагови чекања дугих“ (2012), „Расуте сенке“ (2012), „Цветови не- ба“ (2013), „МАШИНЕ ходочашћа“ (2014), „Чудесни вез“ (2016).

Николетић Мићуновић Бојана (1956, Београд), преводилац; пише кратке приче, афоризме, цртице, есе- је, приче за децу; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Новковић Валентина, професор руског језика и књижевности; пише поезију, кратке приче, бави се пре- вођењем и писањем осврта; поезију објављује у часописи- ма и листовима, као и у многим заједничким зборници- ма; објавила збирку песама „Безвремено“ (2014); живи Београду.

Огненовски Сапо (1964, Битољ, Македонија); док- тор комуникологије, глумац; објавио књиге поезије: „Ла- вина“ (1995), „Плодови пакла“ (2014), „Пустињски цвет“ (2015), дечије комаде: „Новогодишњи споменар“ (1999), „Обична бајка“ (2000) „Новогодишњи карусел“ (2003) „Новогодишње забуне“ (2005) „Чаробни компас“ (2009, 2017), књиге драме „Тута“ (2012) и „Тврђава“ (2015) и мо-

нографију „Ацо Ђорчев – глумачка легенда“ (2009); живи у Битољу.

Османчевић Динко (1971, Бањалука), пише сатиричне, (научно) фантастичне, крими приче, афоризме, колумне; сарађује са часописима; заступљен у антологијама и зборницима; вишеструко награђиван; живи у Бањалуци.

Охаши Драгица, пише приче и песме, хаику, сатиру; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Јапану.

Павловић Јован (1975, Краљево), дипломирани математичар за рачунарство и информатику; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Краљевоу.

Пајић Тања, дипломирани филолог; пише поезију, прозу и књижевну критику; живи у Крагујевцу.

Палић Михајло, пише кратке приче; живи у Новом Саду.

Пауновић Анђелка (1952, Београд), педијатријска сестра, правно-административни техничар; пише приче, песме, романе, књижевну критику; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; збирка песама „Голе стопе“ (2001) и збирка прича „Прогонство из ембриона“ (2005); живи у Београду.

Пауновић Зорица (1961, Трстеник), дипломирани правник; књиге: „Тешка ће киша“ (поезија, 1997), „Вучја лоза“ (кратке приче, 2016) и „Убити звезду падалицу“ (кратка проза, 2016); живи у Београду.

Перић Александра (1974, Београд), пише поезију и прозу; заступљена у зборницима.

Петрески Христо (1957, Крушево, Македонија), пише поезију, прозу, критику и есеје; објавио више од педесет књига; добитник бројних националних и међународних награда; живи у Скопљу.

Петричевић Доброслав, пише кратке приче, афоризме, драме и романи; објавио књиге: „Тајна нит“, „Богати просјаци“, „Дозивање тишине“, „Додир вјетра“, „Имао је добре намјере“, „Ризница порока“, „Аборицини и пасије игралиште“, „У сјени Голог отока“; уврштен у више међународних збирки поезије, алманаха, зборника; вишеструко награђиван; живи у Босанском Броду.

Петровић Александар (Београд), пише приче, романи и есеје; објављени романи „Београдска књига мртвих“ (2015) и „Колаж за двоје“ (2010); живи у Београду.

Поповић Зора (1943, Гољак), дипломирани филолог; пише кратке приче, песме и романи; објавила роман „Град низ брдо“ (2015); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; живи у Прокупљу.

Поповић Љиљана (1953, Зајечар), дипломирани економиста; пише кратке приче, поезију и прозу; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Књажевцу.

Радмиловић Марија (1990, Нови Сад), мастер професор српске књижевности и језика и дипломирани економиста; објављена збирка кратких прича „Лудице моја што желиш одговоре“ (под девојачким презименом Блажић-Главарданов); живи у Зрењанину.

Радованов Петар, хидронаутичар; пише песме и приче; живи у Футогу.

Радовановић Данијела (1975, Лесковац), професор српског језика и књижевности; збирке песама „Испретурано време“ (2014), и „Сви напукли светови“ (2017); живи у Лесковцу.

Радонић Радојка, живи у Бачком Грачацу.

Радуловић Сања (1975, Тешањ), програмер; пише кратку прозу и поезију; објавила је збирке поезије „Лепет крила мајке птице“ (2015) и „Прстохват маслачка“ (2017); сарађује са часописима; заступљена у више од четрдесет зборника; песме су јој превођене на бугарски језик; награђивана; живи у Добоју.

Ракић Ања (1992, Београд), студент медија и комуникација; пише песме и приче; живи у Београду.

Ристић Иван (1982, Зајечар), композитор; пише песме и приче; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Неготину.

Ристић Ј. Драган (1948, Ниш), професор немачког језика и књижевности; пише кратке приче, афоризме, поезију и хаику; објавио осам књига хаику поезије „Из живота једног хаиђина“ (1995), „Бубице у глави“ (2000), „Пчела у целофану“ (2001), „Цврчак у саксији“ (2002) и друге, две књиге афоризама „Мисли – и не мисли“ (2008) и „Испод црте“ (2012), књиге кратких прича „Каљаче и катедрале“ (2003), „Вреди се помучити“ (2004), „Инсерт“ (коауторски, 2004), „ПреЗЕНт Анегдоте“ (коауторски, 2006), „Ковачи своје среће“ (2010); превео, између осталог, и „Антологију најкраће немачке приче“; од 1996. године је главни уредник „Хаику новина“ из Ниша; хаику му је превођен на 14 језика; награђен са шездесет и три награде; живи у Нишу.

Рукавина Јован (1959, Шабац), економиста; пише кратке приче, афоризме, песме, кратку медитативну и сатиричну прозу, чланке и есеје; објавио је књиге: „Везови“ (1989, медитативна проза и афоризми), „Победник“ (1995, спортски афоризми), „Друго полувреме“ (1998, спортске приче, записи, афоризми), „О томе се (не) прича“ (2002, сатиричне приче), „Пољима мака“ (2003, песме), „Мали Париз“ (1994), „Огледало душе“ (2004, песме), „Трилинг асова“ (2005, спортска монографија), „Дон Кихот је укротио ветрењачу“ (2007, песме), „Један живот“ (2007), „Песник Ник и песникиња Иња“ (2007, песме), „Решење квадратне једначине“ (2011, роман), „Ово би свака жена волела“ (2011, песме), „Што те они не штампају: (личан/ин – није од локалног значаја“ (2013, цртице и записи), „Нова драма – драма XX века“ 256 (2013, драма), „Јужњаци – (Кад ће зора? Ноћ не волим!)“ (2015), „Шабачка спортска размишљања“ (спортски записи, песме и афоризми, 2016), „Андрићев тајанствени свет – О Иви Андрићу се прича – Моја је љубав велика као широки свет“ (студија, 2016), „Браво Мирославе – Асоцијације приликом читања Крлежине књиге 'Заставе'" (студија, 2016), „Гимназија шабачка – 170 година“ (монографија, 2016); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Шапцу.

Салиховић Семир, економски техничар; пише приче и романе; живи у Брчком.

Сепе Драгана (1971, Београд), новинар; пише кратке приче, књижевну и позоришну критику; приредила хрестоматију „Златна књига светске књижевности“ (1999); књиге кратких прича: „Укус живота“ (1999), „Нови укус живота“ (2007), „Траговима истине“ (2007), Укрштеним стазама истине (2008), Сенке (2008, трилогија збирки

кратких прича); заступљена у четрдесетак зборника кратких прича; живи у Београду.

Синђелић Радован (1994, Сремска Митровица), завршио школу примењених уметности; пише кратке приче; заступљен у зборницима кратких прича; живи у Богастићу.

Спасојевић Зоран (1949, Крагујевац), пише кратке приче, поезију, сатиру, драме, комедије; објавио књиге поезије: „Дар празнине“ (1986) и „Глад“ (1998), књиге кратких прича: „Одело за одлазак“ (1997) и „Кратке приче без муке“ (2003, 2006), књиге драма: трилогије „Америка има рупу“ (2003), кратку драму „Резерват Србија“ (2006), документарну комедију „Гаврилов Принцип“ (2008), љубавну комедију „Волиш ли ме, Јакове“ (2008) и лагану комедију „Мој човек“ (2010), књигу сатире „Ту зека пије воду“ (2008), као и књигу имејл арта „Мала ноћна пошта“ (2009); аутор је CD-ROM-а (дигиталне графике, књиге, текстови) „Циркус“ (2006); заступљен је у преко седамдесет антологија и зборника поезије, кратких прича, кратких драма и сатире; вишеструко награђиван; члан је Удружења драмских писаца Србије и Удружења књижевника Србије; живи у Крагујевцу.

Стаменковић Гордана, новинар и писац, пише кратке приче.

Станисављевић Властимир Шаркаменац (1941), магистар архитектуре; објавио преко двадесет књига: „Грачаница после хиљаду година“, „Учинила си се...“, „Тамна страна камена“, „Пањ“, „Ја Чарнојевић“, „Пето, српско јеванђеље“, „Леонардова смрт у Шаркамену“, „Кршне гране бадема“, „Моја Молитва“, „Глава“, „Вода која памти“, „Ђокондин осмех“, „Сунцокрет“, „Певање

уназад“, „Узвишено почивају музе“, „И Бог човек јесте“, „Мокрањчеви дани песмом пребирани“, „Теорија рата“, „Жена од кованог гвожђа“, „Узидане сенке“, „100 сонета – 'шеста' страна света“ и др.; заступљен у више иностраних и наших антологија; сарађује с нашим и иностраним часописима; добитник бројних награда; живи у Београду.

Стевановић Александар (1978, Ужице), дипломирани правник, пише кратке приче; живи у Холандији.

Стефановић М. Слободан (1948, Београд), дипломирани историчар уметности; пише кратке приче, афоризме, сатиричне приче и приповетке; објавио је књиге „Жали се Марксу“ (1989, коаутор са Милутином Алемпијевићем и Драшком Антоном), „Сатански афоризми“ (1991), „In vino veritas“ (1992), „Степенице које никуда не воде“ (1998), „Београд у Београду“ (2002), „Либеро афоризми“ (2007); члан Удружења књижевника Србије; награђиван у земљи и иностранству; заступљен у више антологија и збирки за прозу, поезију и афоризме; живи у Београду.

Суботички Михаиловић Стела (1977, Београд), објављени романи „Игра“ (2012) и „Повратак“ (2017); живи у Угриновцима.

Таракчија Михаела (2001, Нови Сад), ученица; живи у Сремским Карловцима.

Теодор Стефан (1961, Колашин), пише кратке приче, прозу, романе, приповетке и сценарија; сарађује са часописима; заступљен у антологијама и зборницима; живи у Никшићу.

Тодор Зоран (1959, Смедеревска Паланка), академски сликар; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Смедеревској Паланци.

Томановић Марија (1992, Никшић), дипломирани филолог (италијански језик и књижевност); пише прозу.

Томић Маја (1961, Београд); графички дизајнер; пише кратке приче; живи у Београду.

Томић Татјана (1966, Градачац), библиотекар; пише кратке приче; сарађује са часописима; награђивана; живи у Градачцу.

Турински Лазих Славица (1974, Осиек), пише кратке приче, поезију и прозу; објавила збирке поезије „Род сумрака“ (2011), „МКПН, пријеводи пјесама“ (2011), „Корекција туге“ (2013), „Абецеда живота“ (2013); преводљена на немачки, енглески, француски, руски, хрватски и норвешки језик; заступљена у зборницима.

Ћитић Љиљана (1955, Ужице), наставник хемије и физике; пише приче и афоризме; сарађује са часописима; живи у Ужицу.

Ћосић Милорад Ћоса, дипломирани правник; живи у Београду.

Ђурчин Витомир (1948, Зрењанин), дипломирани инжењер електронике и телекомуникација; пише кратке приче, афоризме и политичке колумне; објавио књигу „Шешир са црвеном траком“ (2016); заступљен у зборницима; награђиван; живи у Зрењанину.

Фијат Љиљана (1959, Зрењанин), доктор економских наука; збирке поезије „Софија од Месеца“ (2011) и „Осећање Принципа“ (2016); у Бугарској објављена јој је двојезична књига песама „Небеске птице“ (2016); члан је Друштва књижевника Војводине; живи у Новом Саду.

Филиповић Илонка, дипломирани социјални радник, пише кратке приче и поезију за одрасле и децу и приповетке; заступљена у зборницима; живи у Загребу.

Хатавеј (Hathaway) Сандра (1994, Смедерево), студент; живи у Миклавжу на Дравском пољу (Словенија).

Чонка Бојана, пише кратке приче; живи у Малим Пијацама.

Шкиљевић Зоран (1962, Београд), трговац; пише кратке приче, новеле и романе; објављене књиге: „Нарреping“ (кратке приче, 2014), „Врата подземних вода“ (роман, 2015), „О љубави и још којечему“ (кратке приче, 2016); сарађује са часописима; заступљен у бројним зборницима; живи у Београду.

Штимац В. Наташа (1969, Винковци), службеник; пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Сремској Митровици.

НАЈКРАЋЕ ПРИЧЕ 2017

(Приредио Ђорђе Оташевић)

прво издање

<i>Рецензент</i>	Владимир Павловић
<i>Ликовно решење корица</i>	Весна Денчић
<i>Издавач</i>	„Алма“, Београд
<i>За издавача</i>	Ђорђе Оташевић
<i>Штампа</i>	„Пресинг“, Младеновац
<i>Тираж</i>	200
<i>ISBN</i>	978-86-7974-574-3

CIP – Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41–36(082.2)

Најкраће приче 2017 / (приредио Ђорђе Оташевић).
– 1. изд. – Београд : Алма, 2018 (Младеновац : Пресинг). – 235
стр. ; 21 см. – (Библиотека Савремена књижевност / [Алма,
Београд] ; 269)

Тираж 200. – Аутори: стр. 215–235.

ISBN 978-86-7974-574-3

COBISS.SR-ID 263781900